

Bu sayımızda

**Azərbaycanlı alim
Çikaqo Universitetinin
professoru təyin edilib**

→səh.2

**Azərbaycanda İnsan
Kapitalı üzrə Forum**

→səh.3

**Orta məktəblərdə
vurgunun tədrisi
metodikasına dair**

→səh.8

**Axı işıq
buradadır...**

→səh.11

Təhsil sənədin tanınımı?

İmtinaların əsas səbəbləri Azərbaycanı tərk etmədən,
tədris dilini bilmədən əldə edilən diplomlardır

Xaricdə oxuyan gənclərin təhsil sənədlərinin ölkəmizdə tanınması uzun müddət idi ki, təhsilin "yaralı yer"-lərdən biri idi. Ancaq artıq bu "yara" da sağalmağa başlayıb. Elektron müraciətin təmin edilməsi, prosesin sadələşdirilməsi, problemin həlli istiqamətində çıxış yolunun tapılmasına və bu sahədə döyünün tezliklə çözülməsinə işarədir. Növbəti hədəf prosesi daha qısa müddətdə - üç aya qədər tamamlamaq və vətəndaşları "diplom fabrikləri"nin tələsindən qorumaq üçün onları yetərincə məlumatlandırmaqdır. Təhsil Nazirliyinin ən böyük idarələrindən biri olan Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsinə infotur zamanı bu sahədə görülən işlər, həyata keçirilən yeniliklər barədə jurnalistlər sadəcə məlumatlandırılmayıb, onları maraqlandıran məsələlər ətrafında mütəxəssislərlə müzakirə imkanı da yaradılıb.

İlk olaraq vətəndaşların qəbulu otağında. Burada gözəl Emil Əsədovla söhbətə girişirik. Dediynə görə, Dağstanda təhsil alıb. Nəinki təhsilini, elə sənədinin tanınması prosesini də uğurla başa çatdırıb. Buraya təhsil şəhadətnaməsini almağa gəlib: "Elektron müraciət etdim, sonra müsahibəyə çağırıldı. Müsahibədən uğurla keçdim və artıq bu yolun sonuna gəldim. Bu gün şəhadətnaməmi götürməyə gəlmişəm. Müraciətim bir neçə ay içerisinde cavablandırıldı.

→Ardı səh.6

Təhsildə xeyriyyəçilik

Dekabrın əvvəlində Estoniyanın "Taxify" və "TransferWise" şirkətlərinin sahibləri "Heateo Haridusfond" təhsil fondunu təsis etdiklərini bildirdilər. Fondun əsas məqsədi təhsil sahəsində innovativ layihələrə başlanğıc kapitalı ilə bağlı yardım etmək olacaqdır. Bu kapital hesabına həmin "rüşeym" layihələr pilot mərhələsində inkişaf etdiriləcək. Yaxın üç il ərzində "Heateo Haridusfond" bu istiqamətdə bir milyon avro xərcləmək niyyətindədir.

Estoniyanın "İşgüzar xəbərlər" agentliyinin məlumatına görə, təhsil fondunun yaradılması ideyası estoniyalı iş adamları Martin Villiq və Taavet Hinrikusa məxsusdur. Tezliklə bu təşəbbüsə ölkənin dünyaca məşhur olan digər şirkətləri də qoşulub. Bunların

sırasında "Civitta", "Contribe", "Eften", "Hemes", "Lingvist", "Monese", "Pipedrive", "Superangel" kimi şirkətlər var. Fondu idarə edəcək "Heateo Sihtasutus"un icraçı direktoru Pirkko Valge deyir ki, layihələri bir neçə il ardicil olaraq dəstəkləyəcək, yaxud birdəfəlik maddi köməklik göstərə bilərlər: "Biz sözün yaxşı mənasında təhsil sistemini silkləyəcək biləcək ambisiyalı təşəbbüslər gözləyirik".

Fondun təsisçiləri Estoniyanın təhsil sistemindəki problemləri əsasən belə ümumiləşdirirlər: müəllim heyətinin yaşlanması, məktəb müəlliminin nüfuzunun aşağı olması, gənclərin orta məktəbi bitirdikdən sonra təhsillərini davam etdirmək niyyətində olmamaları. Fond məhz bu qüsurların aradan qal-

dırılmasına vəsait ayıracaq. Eyni zamanda, fond STEAN sistemində (təbiət elmləri və riyaziyyat, yaradıcı və komanda işi) də diqqət ayırmaq niyyətindədir.

Üç fincan çay

Amerikalı sadə alpinist Qreq Mortenson barədə kitab işıq üzü görəndən sonra bütün progressiv dünya bu sadə insanın nə qədər böyük ürək və möhkəm əzm sahibi olduğunu şahidinə çevrildi. Təsəffüf deyil ki, Mortensonun adı təhsilə ən effektiv yardım edən təşkilatlardan birinin yaradıcısı kimi 2009 və 2010-cu illərdə Nobel mükafatına namizəd olaraq irəli sürülüb. Hərçənd özü deyir ki, "Mənim heç vaxt dünyanı

dəyişmək planlarım olmayıb". Mortenson "dünya" deyərək Pakistanın uçur dağlıq bölgələrindəki kasıb kəndləri nəzərdə tutur. 1993-cü ildən etibarən buralar Mortensonun dünyasıdır.

Hindistanla mübahisəli bölgə olan Kəşmirin bir qismi Pakistan ərazisində yerləşir. Burada ekstremal alpinistlərin marağına səbəb olan 60-dan çox dağ zirvəsi var ki, onları fəth etmək nəinki çətin, hətta bir çox hallarda ölümlə nəticələnir. Real faktlar əsasında lentə alınmış "Everest" filmində baxanlar xatırlayar: hər il bu yüksəkliklərdə ya qəza, ya oksigen çatışmazlığından ölüm hadisələri baş verir və indinin özündə bu yerlərdə yüzlərlə insanın cəsədi qalır.

→Ardı səh.7

Elmin məhsuldar simaları

Gənc alimlərimizin uğur hekayəti

Elmin hüdudu üfünə bənzər. Üfünə yaxınlaşmaq isə bu yolda gecəsini-gündüzünə qatan, daim irəliləyən zəhmət adamından, alimdən, tədqiqatçıdan böyük əmək, səbir, fədakarlıq, inam tələb edir. Yalnız iradəli və bu yolun sevdalısı olanlar üfünə yaxınlaşa bilərlər.

Elm yolunda inamla irəliləyən gənc alimlərimizdən bir qrupu əldə etdikləri uğurlara görə elmetrik analiz üzrə dünya lideri olan "Clarivate Analytics" və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun "Web of Science Awards 2018" birgə

mükafatına layiq görülməklə.

Onların arasında AMEA-nın akademik Ə.M.Quliyev adına Aşqarlar Kimyası İnstitutunun Aşqarların sintezi və təsir mexanizminin nəzəri əsasları laboratoriyasının müdiri, kimya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Əfsun Sucayev və ADNSU rektorunun müşaviri, AMEA Fizika İnstitutunun laboratoriya müdiri Ziya Əliyev də var. Əfsun Sucayev "Web of Science"də "yüksək istinad almış" 2 məqalənin müəllifi kimi, Ziya Əliyev isə təbiət elmləri üzrə ən məhsuldar müəlliflər nominasiyası üzrə yüksək elmi mükafata layiq görülməklə.

Gənc alimlər bu yüksək elmi uğura necə nail olub?

**"Sevdiyim işlə məşğul
olduğum üçün uğur qazandım"**

Ziya Əliyevin 37 yaşı var. 160-dan çox elmi məqalənin müəllifidir. Onlardan 60 -i "Web of Science"yə daxil olan jurnallarda dərc olunub. 5-i isə Azərbaycan tarixində ən yüksək impakt faktorlu jurnallarda çap olunub. Bakı Dövlət Universitetinin kimya fakültəsində təhsil alıb. Yuxarı kurslardan elmi-tədqiqatlara maraq göstərməyə başlayıb. Daha sonra da universitetin elmi laboratoriyalarında çalışıb.

- Mən özümü elmdə tapdım. Bacardığım ən gözəl işin elmi-tədqiqatlar

olduğunu anladım. Buna görə də daha ciddi surətdə elmin dalınca getdim. Təbi ki, gənclər özləri müstəqil şəkildə elmi iş apara bilmirlər. Onlara böyük dəstək lazımdır. Buna görə də mən öz müəllimlərimə, xüsusən də elmi rəhbərim, professor Məhəmməd Babanlıya minnətdaram. Biz indiki birləşmiş çalışırıq və mən onun yanında yetişməyə başladım. İlk dəfə elmi rəhbərim mənə aktiv işləməyin vacibliyini öyrətdi. Xüsusən də elm insandan hansı xüsusiyyətləri, qabiliyyətləri tələb edir suallarına aydınlıq gətirdi. Bütün bunları özüm üçün müəyyən mənada aydınlaşdırdıqdan sonra artıq bu işi sevməyə başladım. Düşünürəm ki, sevdiyim işlə məşğul olduğum üçün uğur qazandım.

→Ardı səh.5

Bu gün Azərbaycan tələbələrinin II qurultayıdır

Səh.4

Azərbaycan dilində təmiz danışa bilirikmi?

"Azərbaycan dilinin saflığının qorunması və dövlət dilindən istifadənin daha da təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı Bakı Slavyan Universitetində geniş müzakirə edilmiş, fərmanda göstərilən mühüm məsələlər universitetin professor-müəllim və tələbə heyətinin nəzərinə çatdırılmışdır. Bu fərman bir daha göstərir ki, Azərbaycan dili ən yüksək səviyyədə qorunur və ona yayğı daim diqqət mərkəzindədir.

Fərmanın müddəalarından çıxış edərək məni düşündürən bəzi məsələləri oxucularla bölüşmək istərdim.

Çoxsaylı türk dillərinin bir qolu olan Azərbaycan dili bu dillərdən öz incəliyi və zərifliyi ilə seçilir. Bu dildə danışanlar Azərbaycanda, İranda, İraqda, Türkiyədə, Gürcüstanda, Rusiyada, Ukraynada, Suriyada, Qazaxıstanda və digər Asiya ölkələrində yaşayırlar. Dünyada bu dildə təxminən 50 milyona yaxın insanın danışdığı qeyd olunur. Azərbaycan dilini öyrənməyə başlayan məşhur rus şairi M. Y. Lermontov hələ XIX əsrdə Qafqazda olarkən bu dilin regionda və Orta Asiyada əhəmiyyətini qeyd edərək, onu Avropada fransız dili ilə müqayisə etmişdir. Tarixin müəyyən dövrlərində Azərbaycan dili yüksək inkişaf səviyyəsinə çatmış və dövlət dili vəzifəsini yerinə yetirmişdir. O, bu gün də Azərbaycan Respublikasının dövlət dilidir.

→Ardı səh.8

Ali təhsil müəssisələrinin sosiallaşması

Bu il 566 nəfər 500-dən artıq bal toplayaraq Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinə qəbul olunub. Bu, ölkədə müəllim peşəsinin nüfuzunun, müəllimliyə həvəsin artmasının bir göstəricisidir. Ancaq ADPU-nun da nəticələri yaxşılaşıb. Müəllimlərin işə qəbulu üzrə imtahanlarda universitet məzunlarının nəticələri ildən-ildən müsbətə doğru dəyişir. Bir neçə il əvvəl imtahanlara qatılan məzunların cəmi 6-8 faizi müəllim kimi işə başlayırdısa, artıq imtahanlardan uğurla keçənlər 22-25 faiz arasında dəyişir. Bu rəqəm isə Azərbaycan ali təhsil müəssisələrində verilən təhsilin keyfiyyət göstəricisidir. Bəs, bütün bu nəticələr necə əldə olunur? Əlbəttə ki, həyata keçirilən islahatlar və onun nəticələri ilə bağlı təhsil ictimaiyyəti, təhsildə baş verənlərlə yaxından maraqlanan hər bir kəsə yaxın əməkdaşlıq, dialoq, əlaqələrin köməyilə. Belə əməkdaşlıqlar həm də media rəhbərləri ilə yaradılır.

Təhsil Nazirliyinin "Media və təhsil dialoqu" mövzusunda növbəti görüşündə ali təhsil müəssisələrinin sosiallaşması müzakirə olunub. Azərbaycan universitetləri özləri, verdikləri təhsil barədə cəmiyyəti nə qədər məlumatlandırır? Onlar həyata keçirdiyi yenilikləri necə təbliğ edir? Ən əsası, fəaliyyətinin əsas istiqamətlərini ictimaiyyətə çatdırır bilir, maraqlı tərəfləri özlərinə cəlb etməyi bacarırlarmı?

→Ardı səh.4

RƏSMİ XRONİKA

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 19-da Rusiya Federasiyasının Həştərxan vilayətinin qubernatoru vəzifəsini icra edən Sergey Morozovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.
- Dekabrın 19-da dövlət başçısı İlham Əliyev azərbaycanlı ailələrə birdəfəlik yardım verilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.
- Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 18-də Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyinin üçüncü korpusunda və Səhiyyə Nazirliyinin Bakıdakı Elmi-Tədqiqat Tibbi Bərpa İnstitutunda aparılmış əsaslı təmir və yenidənqurmada sonra yaradılan şəraitlə tanış olub.
- Dekabrın 18-də ölkə başçısı İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgözlülər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının V qurultayının iştrakçılara təbrik məktubu ünvanlayıb.
- Dekabrın 18-də dövlət başçısı İlham Əliyev "Büdcə qaydasına uyğun icmal büdcə xərclərinin yuxarı həddinin hesablanması Qaydası"nın, "Azərbaycan Respublikası adından borc alınması və zamanat verilməsi Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında fərmanlar imzalayıb.
- Dekabrın 18-də ölkə başçısı İlham Əliyev Gülağa Bayram oğlu İslamovun 2-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə təltif edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.
- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev dekabrın 17-də Sabunçu rayonunda hərbiçilərə yeni mənzillərin verilməsi mərasimində iştirak edib. Prezident hərbiçilər və onların ailə üzvləri ilə görüşüb. Dövlət başçısı görüşdə çıxış edib.
- Dekabrın 17-də ölkə başçısı İlham Əliyev elektrik enerjisi istehsalının

artırılması istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

- Prezident İlham Əliyev dekabrın 17-də İlham Mehdiqan oğlu İsmayılovun Mingəçevir Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.
- Dekabrın 15-də dövlət başçısı İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası müdafiə sənayesi işçilərinə fəxri adların verilməsi, bir qrupunun orden və medallarla təltif edilməsi haqqında sərəncamlar imzalayıb.
- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva dekabrın 14-də Bakı Ekspo Mərkəzində Azərbaycanın və SSRİ-nin Xalq rəssamı, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, Dövlət mükafatları laureatı, dünya şöhrətli rəssam Tahir Salahovun 90 illik yubileyinə həsr edilən sərgi ilə tanış olublar.
- Dekabrın 14-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Respublikasının xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlunu, İran İslam Respublikasının informasiya və milli təhlükəsizlik naziri Seyid Mahmud Ələvini qəbul edib.
- Dekabrın 14-də dövlət başçısı İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşlarına ali hərbi və ali xüsusi rütbələrin, "Əməkdar mühəndis" fəxri adının verilməsi, bir qrupunun orden və medallarla təltif edilməsi haqqında sərəncamlar imzalayıb.
- Prezident İlham Əliyev dekabrın 14-də Qətər Dövlətinin Əmiri Şeyx Təim bin Həməd Al Taniyə və Qətər Dövləti Əmirinin müavini Abdullah bin Həməd Al Taniyə bu ölkənin milli bayramı münasibətilə təbrik məktubları ünvanlayıb.

Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi ilə Bolqarıstan Respublikasının Təhsil və Elm Nazirliyi arasında təhsil sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumunun təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 17-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi ilə Bolqarıstan Respublikasının Təhsil və Elm Nazirliyi arasında təhsil sahəsində əməkdaşlıq haqqında 2018-ci il oktyabrın 31-də Sofiya şəhərində imzalanmış Anlaşma Memorandumu təsdiq edilsin.

2. Bu Fərmanın 1-ci hissəsində göstərilən Anlaşma Memorandumu qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi onun müddəalarının həyata keçirilməsini təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Anlaşma Memorandumunun qüvvəyə

minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Bolqarıstan Respublikası Hökumətinə bildiriş göndərsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 18 dekabr 2018-ci il

Cəfər Cabbarlının 120 illiyinin qeyd edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

2019-cu ilin mart ayında Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, böyük şair, yazıçı və dramaturq Cəfər Qafar oğlu Cabbarlının anadan olmasının 120 illiyi tamam olur.

Cəfər Cabbarlı XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının geniş şöhrət tapmış nadir simalarından biridir. Klassik ədəbi irs zəminində yetişən ədib milli ədəbiyyatın parlaq ənənələrini qorumaqla bərabər, yenilik və müasirlik uğrunda mübarizəni yaradıcılığının əsas qayəsinə çevirmişdir. Dramaturgiyamızın təşəkkülü və yüksəlişi tarixində yeni mərhələnin təməlini qoyan Cəfər Cabbarlının əsərləri milli teatrda mühüm hadisə kimi dəyərləndirilmiş, uzun illər boyu tamaşaçıların bir neçə nəslinin estetik zövqünün formalaşmasında əvəzsiz rol oynamışdır.

Ədəbi-mədəni proseslərin fəal qurucularından biri olaraq sənətkar yaratdığı güclü karakterlər və koloritli obrazlarla bədii-estetik fikir salnaməmizə misilsiz töhfələr vermişdir. Cəfər Cabbarlı şəxsiyyət azadlığının və humanizmin, milli azadlıq və istiqlal ideallarının tərənnümçüsü olmuş, çoxcəhətli ədəbi və ictimai fəaliyyəti boyunca daim xalqımızın dünya mədəniyyəti sahəsində layiqli mövqə qazanmasına çalışmışdır.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, qüdrətli ədib və dramaturq Cəfər Cabbarlının anadan olmasının 120-ci ildönümünün yüksək səviyyədə qeyd olunmasını təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ilə birlikdə, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin təkliflərini nəzərə almaqla, böyük ədib və dramaturq Cəfər Cabbarlının 120 illiyinə həsr olunmuş tədbirlər planını hazırlayıb həyata keçirsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 17 dekabr 2018-ci il

Heydər Əliyev Fondu uşaq evlərinin sakinləri üçün əyləncə proqramı təşkil edib

Heydər Əliyev Fondu uşaq evlərinin sakinləri və internat məktəblərinin şagirdləri üçün növbəti şənlik proqramı təşkil edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Xətai rayonundakı idman-əyləncə park kompleksində təşkil olunan budəfəki əyləncə Yeni il bayramı ərəfəsinə təsadüf edib. Uşaqlar dostları ilə birlikdə parkda quraşdırılan Yeni il yolkası ətrafında, fayton, avtobus, qatar və digər attraksionlarda maraqlı gün keçiriblər, müxtəlif yarışlarda iştirak ediblər.

Parkda uşaqlar üçün musiqili proqram da təqdim olunub.

Tədbir çərçivəsində ərazidə "Toplan" sahəsinə itlərə Qayğı Mərkəzinin maarifləndirmə guşəsi yaradılıb. Burada uşaqlara "Toplan" Qayğı Mərkəzinin fəaliyyəti barədə məlumat verilib, itlərin şousu təqdim olunub.

Qeyd edək ki, idman-əyləncə park kompleksi istifadəyə verildiyi gündən şəhər sakinləri və qonaqların sevimli məkanına çevrilib. Park ərazisində asudə vaxtın səmərəli keçirilməsi məqsədilə müxtəlif əyləncə və idman qurğula-

rı, modern incəsənət kompozisiyaları quraşdırılıb.

Yeni il ərəfəsində parkın bayram ab-hava-

sında - rəngarəng bəzədilməsi isə şəhər sakinləri və qonaqlara istirahətlərini daha da maraqlı, yaddaqalan keçirməyə imkan verəcək.

Azərbaycanlı alim Çikaqo Universitetinin professoru təyin edilib

Leyla İsmayılova 2019-cu ilin iyulundan vəzifəsinin icrasına başlayacaq

Oruc MUSTAFAYEV

ABS-ın Çikaqo Universiteti rektorunun müvafiq sərəncamı ilə ölkənin ən reytingli ali təhsil müəssisəsində çalışan azərbaycanlı tədqiqatçı Leyla İsmayılova bu universitetin Sosial Xidmətlər Məktəbinin assosiativ professoru (dosent) təyin edilib. L.İsmayılova 2019-cu ilin iyulundan vəzifəsinin icrasına başlayacaq. Professor L.İsmayılova beynəlxalq kontekstdə uşaqların rifahının yaxşılaşması üçün ailə tədbirlərinin işlənilməsi və adaptasiyası sahəsində ixtisaslaşmışdır. O, Afrika, Yaxın Şərq və keçmiş sovet respublikalarında beynəlxalq tədqiqat layihələrində iştirak edir. Onun iş təcrübəsinə həmçinin Nyu-Yorkda uşaq və ailə psixiatrik klinikalarında kliniki fəaliyyət, eləcə də Şimali Uqandanın müharibədən zərər çəkmiş rayonlarında zorakılığın qarşısının alınması və İordaniyada İraq qaçqınları üçün uşaqların inkişaf proqramlarının hazırlanması və həyata keçirilməsi də daxildir. Azərbaycanlı alimin tədqiqat proq-

ramları psixi sağlamlıq fəaliyyətinin yaxşılaşdırılmasına və təhlükəli davranışların (seksual təhlükəli davranış və psixi aktiv maddələrin istifadəsi) azaldılması, uşaqlar və digər risk qruplarına aid gənclər arasında zorakılığın aradan qaldırılmasına hesablanmış mədəni tədbirlərin hazırlanmasına yönəlib.

Leyla İsmayılova 1995-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin sosial elmlər və psixologiya fakültəsini bakalavriat, 1999-cu ildə isə magistratura səviyyələri üzrə bitirib. Bir müddət psixoloji məsləhət mərkəzinin təsisçisi və direktoru olub. Mərkəz müxtəlif emosional və davranış problemləri olan uşaqlara və ailələrə, yaşlılara məsləhət xidmətləri göstərən ilk psixi sağlamlıq klinikası kimi fəaliyyət göstərmişdir.

L.İsmayılova 2002-2004-cü illərdə Kolumbiya Universitetinin magistraturasında, 2005-2009-cu illərdə isə doktoranturasında təhsil alaraq magistr (M.Sc.) və fəlsəfə doktoru (PhD) elmi dərəcələri alıb. 2006-2007-ci illərdə Nyu-York Psi-

xiatriya İnstitutunda elmi tədqiqatçı kimi çalışmışdır. 2008-2009-cu illərdə Nyu-York Universitetində mühazirə deyib. 2009-2012-ci illərdə Kolumbiya və Nyu-York universitetlərində tədqiqatçı alim kimi fəaliyyət göstərmişdir. 2012-ci ilin iyulundan bu vaxta kimi Çikaqo Universitetində çalışır. L.İsmayılova 790-dan artıq elmi məqalənin müəllifidir. Alimin Hirş əmsali (elmi məqalələrə olunan istinadların ümumi sayı) 14, i10 indeksi (müəllifin qiymətləndirilməsi üçün elmetrik göstərici) 21-dir.

Birgə Akademik İncəsənət Proqramı

Proqram çərçivəsində 60-a yaxın SABAH tələbəsi təhsilini davam etdirir

Təhsil Nazirliyi, Böyük Britaniyanın Ənənəvi İncəsənət üzrə Şahzadə Məktəbi, Nazirlər Kabineti yanında "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruyucu İdarəsi və Azərbaycan Rəssamlıq Akademiyası tərəfindən Birgə Akademik İncəsənət Proqramının təbii sahəsində əməkdaşlığın yeni mərhələsinə start verilib.

Layihə zamanı dərslər Rəssamlıq Akademiyasında (standart akademik tədris proqramı çərçivəsində) və İçərişəhər Ənənəvi İncəsənət Mərkəzinin maddi-texniki bazasında keçirilir. Bu məqsədlə hər iki qurumda xüsusi hazırlıq işləri aparılıb, SABAH proqramı çərçivəsində təhsil alan tələbələr təhsil prosesini daha yüksək səviyyədə təşkil etmək üçün şərait yaradılıb. Akademiyada SABAH layihəsinin tədris auditoriyaları istifadəyə verilib.

Tədris proqramının hazırlanmasında hər iki qurumun mütəxəssisləri iştirak edib. Seçilmiş fənlər üzrə akademiyanın professor-müəllim heyəti tərəfindən

müasir tələblərə cavab verən yeni innovativ proqram tərtib edilib. Ənənəvi İncəsənət üzrə Şahzadə Məktəbinin İçərişəhər Ənənəvi İncəsənət Mərkəzində fəaliyyət göstərən mütəxəssisləri də beynəlxalq standartlara cavab verən proqram təqdim edilib.

Əməkdaşlıq çərçivəsində birgə akademik incəsənət proqramının Azərbaycanda təbii sahədə olunan incəsənət üzrə kurikulumuna inteqrasiya edilməsi, Azərbaycanın milli mədəni irsinin dərinləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Həmçinin Rəssamlıq Akademiyasının hazırda təklif olunan akademik tədris sistemində inteqrasiya olunması, elmi-pedaqoji heyətin müvafiq proqramla tanışlığının təmin edilməsi, tələbələrin sənət sahələri üzrə yüksək bilik və bacarıq səviyyəsinə çatdırılması, peşə və ali məktəb səviyyəsində təlimçi-müəllimlərin hazırlanmasına köməklik göstərilməsi planlaşdırılır.

Hazırda bu tədris proqramı çərçivəsində 60-a yaxın SABAH tələbəsi təhsilini davam etdirir.

Azərbaycanda İnsan Kapitalı üzrə Forum

Dekabrın 19-dan Dünya Bankı ilə Azərbaycan hökumətinin müvafiq qurumlarının təşkilatçılığı ilə öz işinə başlayan "Azərbaycanda İnsan Kapitalı üzrə Forum" bu gün də davam edib.

Forumda çıxış edən Dünya Bankının Azərbaycan üzrə ölkə meneceri Navid Hassan Naqvi müasir dünyada təhsilin mühüm rolundan danışmış, bu sahənin inkişafı ilə bağlı fikirlərini bildirmişdir.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov son illərdə təhsil sahəsində mühüm islahatların və layihələrin həyata keçirildiyini vurğulayıb, qazınan uğurlar barədə ətraflı məlumat verib. Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyinə artırılması üzrə Dövlət Proqramı"nın əhəmiyyətindən bəhs edən nazir bu proqramın təhsilin inkişafında müstəsna rol

oynayacağını diqqətə çatdırıb. Təhsil naziri, həmçinin Azərbaycanın xarici ölkələrin ali məktəbləri ilə birgə ikili diplom proqramları həyata keçiriləcəyini söyləyib. Ceyhun Bayramov bildirib ki, peşə təhsili inkişaf etmiş iqtisadiyyatın for-

malaşmasında mühüm rol oynayır. Son bir neçə ildə Azərbaycanda peşə təhsili alanların sayı əhəmiyyətli dərəcədə artıb.

Ölkə Prezidentinin Sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"nin təsdiq edildiyini xatırladan təhsil naziri sənəddə peşə təhsili və təlimi sektoru üzrə 2020-ci ilədək strateji baxış, 2025-ci ilədək olan dövr üçün uzunmüddətli baxış və 2025-ci ildən sonrakı dövr üçün hədəf baxış müəyyən edildiyini vurğulayıb.

Forumda Dövlət İmtahan Mərkəzinin Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin (UNEC) rektoru Ədalət Muradov çıxış ediblər.

Sonra mövzu ilə bağlı müzakirələr aparılıb.

"Əməkdar müəllim" fəxri adı təqdim edilib

Dekabrın 19-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbinin "Əməkdar müəllim" fəxri adına layiq görülən

əməkdaşlarına mükafatlar təqdim edilib.

Ceyhun Bayramov ölkə Prezidentinin rəhbərliyi ilə son illərdə təhsil sahəsində mühüm islahatların həyata keçirildiyini və böyük uğurlar əldə edildiyini bildirmişdir. Nazir müəllimlik peşəsinə marağın artdığını, müəllimlərin ölkə başçısı tərəfindən həmişə yüksək qiymətləndirildiyini diqqətə çatdırıb.

Təhsil naziri Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbinin milli mədəniyyətimizin inkişafına verdiyi töhfələrdən və yetirmələrinin uğurlarından söz açıb. Təhsil naziri qeyd edib ki, ölkə Prezidentinin sərəncamına əsasən, Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbinin 90 illik yubileyi münasibəti ilə və Azərbaycanda musiqi təhsilinin inkişafında uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətlərinə görə Valentina Kraynova, Ülviyyə Manafova və Səadət Səttarovaya "Əməkdar müəllim" fəxri adı verilib.

Nazir mükafatları təqdim edərək fəxri ad alan müəllimlərə gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb.

Təhsil naziri Xırdalan şəhərində vətəndaşları qəbul edib

Dekabrın 14-də təhsil naziri Ceyhun Bayramov Xırdalan şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində Abşeron, Qubadlı, Kəlbəcər, Zəngilan rayon və Sumqayıt şəhər sakinlərini qəbul edib.

Qəbuldan əvvəl təhsil naziri Ceyhun Bayramov və Abşeron Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı İradə Gülməmmədova ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül dəstələri düzərək xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin 2018-ci ilin dekabr ayında şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq keçirilən qəbulda Abşeron rayonunda və Sumqayıt şəhərində müvafiqəti məskunlaşmış məcburi köçkünlər də iştirak ediblər.

Nazir qəbulda yazılmış vətəndaşların müraciət, şikayət və təkliflərini diqqətlə dinləyərək onların aradan qaldırılması, hər bir müraciətin operativ şəkildə araşdırılması, qaldırılan məsələlərin qanunvericiliyə uyğun həlli istiqamətində nazirliyin müvafiq aidiyyəti qurumlarının rəhbərlərinə konkret tapşırıqlar verib.

Qəbulda vətəndaşlar əsasən, müəllimlərin işə qəbulu və yerdəyişməsi, dərslərin artırılması, işə bərpə olunma, təhsil sənədlərinin tanınması və digər məsələlərlə əlaqədar müraciət ediblər.

Pakistan İslam Respublikasında təqaüd proqramı

Pakistan İslam Respublikasının İslamabad COMSATS Universitetində 2019-2020-ci tədris ili üzrə magistratura və doktorantura səviyyələrində təqaüd proqramı elan olunub.

Təqaüd proqramına sənəd qəbulu www.international.admissions.comsats.edu.pk/ səhifəsi vasitəsi ilə 2019-cu ilin fevralın 15-dək həyata keçirilir.

Beynəlxalq nəqliyyat xərcləri istisna olmaqla, təhsil haqqı və yaşayış xərcləri Pakistan tərəfindən qarşılanılır.

Mühəndis-pedaqoji heyətin diaqnostik qiymətləndirilməsi keçiriləcək

Dekabrın 22-də dövlət peşə təhsili müəssisələrində çalışan mühəndis-pedaqoji heyətin diaqnostik qiymətləndirilməsinin növbəti mərhələsi keçiriləcək.

Bu mərhələdə əsasən regionlarda fəaliyyət göstərən və inkişaf qədər diaqnostik qiymətləndirilməsi keçirilməyən dövlət peşə təhsili müəssisələrinin ixtisas fənn müəllimləri və istehsalat təlimi ustaları iştirak edəcək.

Qiymətləndirmənin nəticələrindən asılı olaraq, mühəndis-pedaqoji heyətin bilik və bacarıqlarının ixtisasartırma və yenidən hazırlanma təlimləri vasitəsi ilə əmək bazarının tələblərinə uyğunlaşdırılması nəzərdə tutulur.

Qeyd edək ki, müxtəlif səbəblərə görə əvvəlki qiymətləndirmələrdə iştirak edə bilməyənlər də diaqnostik qiymətləndirmənin bu mərhələsinə cəlb olunacaqlar. Bununla da dövlət peşə təhsili müəssisələrində çalışan mühəndis-pedaqoji heyətin diaqnostik qiymətləndirilməsinin başa çatdırılması planlaşdırılır.

Diaqnostik qiymətləndirmənin keçirilməsində məqsəd "Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"ne əsasən peşə təhsili müəssisələrində çalışan mühəndis-pedaqoji heyətin bilik və bacarıqlarının yoxlanılması, nəticələrdən asılı olaraq onların ixtisasartırma və yenidən hazırlanma təlimləri vasitəsilə əmək bazarının tələblərinə uyğunlaşdırılmasıdır.

Azərbaycanın innovativ və yüksək texnologiyalar üzrə startaplarına həsr olunan tədbir

Cenevrədə startapçıların hazırladığı 16 layihə təqdim olunub

Dekabrın 18-də İsveçrənin Cenevrə şəhərində Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatının (ÜÖMT) baş qərargahında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi münasibətilə Azərbaycanın innovativ və yüksək texnologiyalı startaplarına həsr olunan tədbir keçirilib.

Tədbirin ilk hissəsində innovativ və yüksək texnologiyalı startaplara həsr edilmiş sərginin rəsmi açılışı olub. Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi, Əqli Mülkiyyət Agentliyi, Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatı və Beynəlxalq Telekomunikasiya

İttifaqının (BTİ) birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən sərgidə Azərbaycan startapçılarının hazırladığı 16 layihə təqdim olunub.

Tədbirdə ÜÖMT-nin, BTİ-nin nümayəndələri, Cenevrədə akkreditə olunmuş diplomatlar, beynəlxalq təşkilatların, akademik və biznes dairələrinin təmsilçiləri iştirak ediblər.

Sərginin açılışında nəqliyyat, rabitə və yüksək texnologiyalar naziri Ramin Quluzadə, Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatının baş direktoru Frensis Qarri, Beynəlxalq Telekomunikasiya İttifaqının baş katibi Hulin Zao,

Azərbaycan Respublikası Əqli Mülkiyyət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Kamran İmanov, təhsil nazirinin müavini İdris İsayev çıxış ediblər.

Təhsil nazirinin müavini İdris İsayev çıxışında bildirmişdir ki, uğurlu inkişafın təməlinə bilik, nüfuzlu cəmiyyətin və rəqabətqabiliyyətli mühitin texnoloji innovasiyalarla tamamlanması dayanır. Bu istiqamətdə elm və təhsilin rolu danılmazdır. Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilən dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biri bilik iqtisadiyyatının formalaşdırılmasıdır. Bu məqsədlə də milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsində ali təhsil müəssisələrində "təhsil-tədqiqat-innovasiya" formatında inkişafın təşviqi həyata keçirilir.

Çıxışlardan sonra beynəlxalq təşkilatın rəhbərləri və nümayəndələri Azərbaycan startapçılarının hazırladığı layihələrə baxıblar. Kənd təsərrüfatı, səhiyyə, sənaye, turizm və digər sektorları əhatə və uğurlu perspektivlər vəd edən innovativ layihələr böyük maraqla qarşılanıb.

Startap sərgisində Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin 8, ali təhsil müəssisələrinin 5 və ƏMA-nın 3 layihəsi (cəmi 16 startap layihəsi) təqdim olunub. Sərgidə Milli Aviasiya Akademiyasından 2, Bakı Mühəndislik Universitetindən 2 və Azərbaycan Texniki Universitetindən 1 startap layihəsi təqdim olunub.

Sərginin açılışından sonra ÜÖMT-nin binasında "Azərbaycanda əqli mülkiyyətin inkişafı və onun regiona təsiri: innovativ və yüksək texnologiyalar üzrə startapların təqdimatı" adlı konfrans keçirilib.

Tədbirin bədii hissəsində Azərbaycan musiqiçiləri konsert proqramı ilə çıxış ediblər.

Gənclər Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin həyata keçirilməsinə fəal qoşulmalıdır

Bakıda "Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri gənclər üçün" mövzusunda konfrans keçirilib

Dekabrın 20-də Bakıda "Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri gənclər üçün" mövzusunda konfrans keçirilib.

Əvvəlcə Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərindən bəhs edən videoçarx nümayiş olunub.

Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurası katibliyinin rəhbəri Hüseyn Hüseynovun moderatorluğu ilə keçən konfransda çıxış edən təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov Da-

yanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin əhəmiyyətindən danışdı. Bildirib ki, təhsil Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri arasında xüsusi yer tutur. Cəmiyyətin inkişafında təhsil böyük əhəmiyyətə malikdir. Lakin heç də bütün ölkələrdə təhsil üçün əlverişli şərait yoxdur. Azərbaycan dövləti təhsilə xüsusi əhəmiyyət verir. Ölkəmizdə təhsilin inkişaf etdirilməsi üçün ardıcıl işlər görülür.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin

müavini Mətin Kərimli dünyada Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri ilə bağlı vəziyyətin heç də ürəkəçən olmadığını bildirib. O deyib ki, Azərbaycanda bu sahədə davamlı tədbirlər həyata keçirilir. Yoxsulluğun səviyyəsi beş faizə düşüb. Bu isə Azərbaycan dövlətinin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri istiqamətində apardığı davamlı işlərin nəticəsidir. Ölkəmiz Minilliyin İnkişaf Məqsədlərinə qoşulub, bu sahədə xeyli uğurlarımız var.

Milli Məclisin deputatı Mələhət İbrahimqızı Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri ilə bağlı qəbul edilən qərarların 30 faizdən çoxunun gənclərlə bağlı olduğunu bildirib. Buna görə də bu qərarların yerinə yetirilməsində gənclər fəal olmalıdırlar. Azərbaycanda uğurlu gənclər siyasəti həyata keçirilir. Gənclərimiz müxtəlif dövlət qurumlarında təmsil olunurlar.

YAP Gənclər Birliyinin sədri Seymur Orucov bu gün dünyada ibtidai təhsil ala bilməyənlərin əlli faizinin münəqışə zonalarının vətəndaşları olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, bu gün Azərbaycanın ərazisinin 20 faizi işğal altındadır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində yaşayırdıq. Buna baxmayaraq ölkəmizdə ibtidai təhsil yaşına çatan bütün vətəndaşlarımız ibtidai təhsil alırlar. Bu, Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi sosial siyasətin nəticəsidir.

BMT-nin Azərbaycandakı nümayəndəliyinin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri üzrə eksperti Delavar Bərekzai deyib ki, gənclər Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin həyata keçirilməsi prosesinə fəal şəkildə qoşulmalıdırlar.

Konfrans müzakirələrlə davam edib.

AZƏRTAC

Bu gün Azərbaycan tələbələrinin II qurultaydır

Dekabrın 21-də Təhsil Nazirliyi Gənclər və İdman Nazirliyi ilə birgə Heydər Əliyev Mərkəzində Azərbaycan tələbələrinin II qurultayını keçirəcək.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan gəncliyi 2017-2021-ci illərdə Dövlət Proqramı" çərçivəsində keçirilən qurultayda dövlət və hökumət nümayəndələri, millət vəkilləri, ali məktəb rektorları, təhsil ekspertləri, media qurumlarının rəhbərləri və tələbələr iştirak edəcəklər.

Hazırda Azərbaycanın ali məktəblərində bakalavr səviyyəsində 157662, magistratura səviyyəsində 13442, orta ixtisas təhsili müəssisələrində 51819 tələbə təhsil alır.

"İnnovasiya, təhsilin keyfiyyəti və inkişaf"

ADPU-da IV Beynəlxalq elmi konfrans

Dekabrın 20-də Təhsil Nazirliyinin dəstəyi ilə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində (ADPU) "İnnovasiya, təhsilin keyfiyyəti və inkişaf" mövzusunda IV Beynəlxalq elmi konfrans öz işinə başlayıb.

Ukrayna Təhsil Menecerləri Universiteti və Başkı Dövlət Pedaqoji Universiteti ilə birgə keçirilən konfransın plenar iclasını ADPU-nun rektoru Cəfər Cəfərov açıb. Rektor bildirib ki, ADPU təhsilin inkişafı üçün elmi-tədqiqatların aparılmasına, müxtəlif ciddi və yüksək səviyyəli elmi tədbirlərin, o cümlədən beynəlxalq elmi konfransların, simpoziumların keçirilməsinə xüsusi önəm verir. Çünki belə elmi konfranslar fəaliyyətimizə kömək edir, bizi qarşımıza qoyduğumuz hədəf və məqsədlərə yaxınlaşdırır. Konfransdan çıxarılan elmi nəticələrin əməli fəaliyyətə tətbiq edilməsi olduqca vacibdir.

Çıxışında müəllim hazırlığının yeni trendləri barədə danışan rektor qeyd edib ki, Azərbaycan müəllimlərinin XV qurultayı müəllim hazırlığı sahəsində qarşımıza mühüm vəzifələr qoyub. Təhsil strateji fəaliyyət sahəsi, müəllim hazırlığı isə ölkəmizin milli təhlükəsizliyi məsələsidir. 2021-ci ildə 100 illik yubileyini qeyd edəcək Pedaqoji Universitet "ADPU-2021 Strateji İnkişaf Planı"nda öz missiyasını pedaqoji sahədə təhsil və tədqiqatın əsas mərkəzi olmaq kimi ifadə edib. ADPU təhsil-tədqiqat-innovasiya mərkəzinə çevrilməli, tədqiqat universiteti statusunu qazanmalıdır. Elm və təhsilin sürətlə inkişaf etdiyi XXI əsrdə bu, çox vacibdir. Bizim Pedaqoji Universitet olaraq əsas vəzifəmiz müasir müəllim şəxsiyyətini formalaşdırmaq, cəmiyyətdə müəllim peşəsinə olan inamın və etibarın yüksəldilməsi üçün yeni dövrün tələblərinə uyğun bilik və bacarıqlara malik müəllimlər yetişdirməkdir.

İclasda çıxış edən Elm və innovasiyalar üzrə prorektor, professor Aşef Zamanov vurğulayıb ki, dünyanın tanınmış və nüfuzlu universitetləri qabaqcıl elmi texnologiyaların araşdırılmasına, beynəlxalq elmtutumlu layihələrdə iştirak etməyə böyük diqqət yetirirlər. İnnovasiyaların təhsil prosesinə tətbiqi zamanın tələbidir. ADPU elmi layihələrdə fəal iştirak etmək üçün səmərəli fəaliyyət göstərir. 2018-ci ildə universitet Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun 5 qrant layihəsini qazanıb. Bu il ADPU 25-dən çox respublika və beynəlxalq səviyyəli konfrans keçirib.

Konfrans öz işini 5 bölmədə davam etdirib. Bölmə iclaslarında ümumilikdə 200-dək məruzə dinlənəcək və müzakirələr aparılacaq.

Beynəlxalq elmi konfrans öz işini dekabrın 21-də yekunlaşdıracaq.

"Fövqəladə hallar uşaqların gözü ilə"

Müsabiqə qalibləri mükafatlandırılıb

Dekabrın 20-də Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Akademiyasında "Fövqəladə hallar uşaqların gözü ilə" VIII Respublika uşaq yaradıcılıq müsabiqəsi qaliblərinin mükafatlandırılması

mərəsimi olub.

Müsabiqə Təhsil və Fövqəladə Hallar nazirliklərinin birgə təşkilatçılığı ilə ümumtəhsil məktəblərinin şagirdləri arasında keçirilib.

Mərəsimdə təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva, fövqəladə hallar nazirinin müavini Faiq Tağızadə, gənclər və idman nazirinin müavini İntiqam Babayev, YUNİSEF-in Azərbaycandakı nümayəndəliyinin rəhbərinin müavini Min Yuan, mətbuat və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak edib.

Cari ilin sentyabr-dekabr aylarında keçirilmiş müsabiqənin məqsədi uşaqlara təhlükəsiz həyat fəaliyyətinin əsaslarını öyrədilməsi, istedadlı uşaqların üzə çıxarılması və onlara dəstək verilməsi, yetişməkdə olan gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyələnməsi, fövqəladə hal problemlərinə ictimaiyyətin diqqətinin yönəldilməsidir.

Respublikanın bütün şəhər və rayonlarının ümumtəhsil məktəblərinin iştirak etdiyi müsabiqə rəsm, plakat, əl işi, yanğın və qəza-xilas etmə texnikasının modeli, yumşaq oyuncaq nominasiyaları üzrə keçirilib.

Müsabiqənin respublika mərhələsinin qaliblərinin seçimi Təhsil, Fövqəladə Hallar nazirlikləri, Rəssamlar İttifaqı, Bəstəkarlar İttifaqı və Rəssamlıq Akademiyasının nümayəndələrindən ibarət münisiflər heyəti tərəfindən aparılıb.

Ali təhsil müəssisələrinin sosiallaşması

← Əvvəli səh.1

Ruhiyyə DAŞSALAHLI

Universitetlər maraqlı tərəfləri özlərinə cəlb etməyi bacarırlarmı?

Maraqlıdır ki, müzakirədə iştirak edən tərəflər ölkə universitetlərini dünyanın qabaqcıl universitetləri ilə müqayisə ediblər. Bəzi məqamlarda maraqlı nəticələr ortaya çıxıb. Məsələn, tətbiq etdikləri yeniliklərlə - təhsilin keyfiyyətini artırmaq məqsədi ilə həyata keçirdikləri islahatlarla dünyanın qabaqcıl universitetləri ilə müqayisə edilə biləcək nəticələrə sahib olan paytaxtdakı universitetlər öz fəaliyyətini, verdiyi təhsili təbliğ etmək, diqqəti öz işinə, fəaliyyətinə cəlb etmək məsələsində hətta regionlarımızdakı universitetlərdən belə geri qalıb.

Qlazqo Universitetinin məzunu və Qərbi Kaspi Universitetinin sosial elmlər kafedrasının müəllimi Samirə Həsənzadə universitetlərin əsas simasına çevrilən veb-saytlarını araşdırıb və bu qənaətə gəlib ki, universitet veb-saytının istifadəçi-

lər üçün əlçatanlığı heç də həmişə təmin olunmur. Onun fikrincə, artıq qohum-tanış məsləhəti ilə ixtisas seçmək dövrü arxada qalıb. İndi universitetlərə aid bütün məlumatlar ali təhsil müəssisələrinin veb-saytlarında axtarılır. İstifadəçilər ali təhsil müəssisələrinə aid adı statistik məlumatlardan tutmuş müəllimlərinə, uğurlarına, yeniliklərinə qədər hər şeyi burada tapmalıdırlar. Nəzərə alsaq ki, veb-saytlar nəinki yerli abituriyentlərin, o cümlədən də xarici təhsilənlərin araşdırma mənbəyi ola bilər, o zaman veb-saytda nəyin necə verilməsinin əhəmiyyəti artır. Məsələn, Bakıdakı universitetlərin yataqxanalarında qaçqın və ya məcburi köçkünlərin yerləşdirilməsinə dair informasiyanın saytda yerləşdirilməsi həmin təhsil müəssisəsinə nəinki xal gətirir, əksinə, nüfuzuna xələf gətirir. Odur ki, əcnəbi təhsilənlər üçün

maraqlı olmayan bu tip məlumatların təhsil müəssisələrinin rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilməsi doğru deyil.

Yaxşı veb-sayt universitetlərin beynəlxalq reytinginə də təsir edən amillərdən biri sayılır. Düzgün qurulan veb-sayt universitetə etibar və güvən qazandırır. Bu qədər üstünlüklərinə baxmayaraq, hazırda universitetlərimiz veb-saytlarının qurulması sərindən geri qalır. Məlumatın kasadlığı bir yana, olan informasiyalar qəliz, uzun və məqsəddən uzaqdır. BDU-nun veb-saytında ayrı-ayrı bölmələrə keçdikcə loqo itir, UNEC-də elektron kitabxananın açılışı ilə bağlı xəbər bir idarə, sənaye müəssisəsinin açılışını xatırladır. İxtisaslar üzrə axtarış daha önəmli olduğu halda, universitetlərin veb-saytlarında məlumatlar ya fakültələr üzrə mümkündür, ya da ki, ixtisasların hamısı ilə bağlı mə-

lumat əldə etmək mümkün deyil. Ən önəmlisi, hazırlığı təşkil etdikləri ixtisaslar üzrə məzunlarının harada işləyə biləcəyi barədə veb-saytlarda məlumat tapmaq olmur. Halbuki müasir təhsilənlər artıq növbədə maraqlandıqları ixtisas üzrə harada işləyə biləcəklərini araşdırırlar.

Təhsil Nazirliyinin İKT üzrə mütəxəssisi Mehman Şəfaqətovun "Veb saytlarda yeni funksiyalardan səmərəli istifadə və təhlükəsizlik" barədə maraqlı düşüncələri var. Mütəxəssis araşdıraraq bu qənaətə gəlib ki, saytlarda vacib elementlərdən sayılan elektron kitabxana, mobil tətbiqetmə, universitetin elektron xəritəsi kimi vacib funksiyaların işə salınması mümkün olsa da, universitetlərdən hələ də, məsələn, Mingəçevir Dövlət Universiteti kimi, veb-saytlarının təhsükəsizliyini təmin edə bilməyənlər var.

Sosial media üzrə menecer İsfəndiyar Əmrahov isə sosial şəbəkələrdə imicin yaradılması, məlumatlılığın artırılması, universitetlərin özünəməxsus auditoriya toplama məqsədi ilə yayılan məlumatların effektivliyini araşdırıb. Saytlarda, facebook və digər sosial şəbəkələrdə apardığı araşdırmadan sonra bəzi maraqlı nəticələr əldə edib. Məsələn, UNEC 123, Gəncə Dövlət Universiteti 32 paylaşımla maraqlıdır ki, Gəncə Dövlət Universiteti 2858 izləyici ilə paylaşımlarına daha çox reaksiya alıb:110. UNEC isə 10 mindən artıq izləyicisi arasında cəmi 10 reaksiya.

Araşdırmanın nəticələrindən belə bir qənaət hasil olub: Bütün resurslardan istifadə etməli, saya yox, nəticəyə yönəlməli, bir-birini dəstəkləməli, hədəflər müəyyən etməli, görülən işlər analiz edilmə-

lidir. Paylaşımların keyfiyyətini artırmaq üçün sosial şəbəkələrdə paylaşmaya mütləq mətn əlavə etməli, həşteqlərdən aktiv istifadə olunmalıdır. Mütəxəssis hesab edir ki, sosial şəbəkələrdə paylaşımlar qısa və cəlbedici olmalıdır.

Media universitetlərin məlumatlarının paylaşılması, universitetlərdə baş verən yeniliklərlə bağlı informasiyaların cəmiyyətə ötürülməsi və kifayət qədər rezonans doğurması üçün indiyədək olduğu kimi, bundan sonra da əməkdaşlığa hazırdır. Rəşad Məcid, Elçin Şıxlı, Rauf Arifoğlu, Yunus Oğuz təhsildə baş verən yeniliklərin mediada öz əksini tapmasında hər hansı problem olmadığını qənaətindəndirlər. Çünki hər kəs beynəlxalq universitetlərin reyting cədvəllərində Azərbaycan universitetlərinin də adını görmək istəyir. Bu nəticələrə zamanla nail olunacaq. Ancaq bu, müzakirələri davam etdirib, tənqiddə dözümlü münasibət göstərmək və nəticə çıxarmaqla mümkün olacaq.

Elmin məhsuldar simaları

Gənc alimlərimizin uğur hekayəti

← Övvəli səh.1

Oruc MUSTAFAYEV

Mənim və daxil olduğum komandanın uğur qazanmasının ikinci faktoru bizim xaricə çıxışlarımızla bağlı oldu. Dünyanın ən aparıcı qurumları, tədqiqat qrupları ilə əməkdaşlıq etməyə başladım. Məhz bu əməkdaşlıq bugünkü nəticələrə gətirib çıxardı. Hesab edirəm ki, nəticələr bəlkə daha artıq ola bilərdi.

“Ölkəmizdə elmin inkişafı yeni bir mərhələyə qədəm qoyub”

Əfsun Sucayevin 38 yaşı var, 77 elmi əsərini müəllifidir. Onlardan 30-u inkişaf faktorlu, o cümlədən 12-i “A” kateqoriyalı jurnallarda dərc olunub. Alim bu yüksək mükafatı “Web of Science”-də yüksək istinad almış iki məqalənin müəllifi nominasiyası üzrə qazanıb.

– Öncə onu deyə bilərəm ki, ruhən sakitlik tapdığım, zövq aldığım bir işdə çalışıram. Bu da uğurlarıma imza atmağımıza səbəb olub. Bu, təbii ki, uğur əldə etməyimdə əsas faktordur. İkinci faktor onunla bağlıdır ki, Azərbaycan olaraq götürsək, ölkəmizdə elmin inkişafı yeni bir mərhələyə qədəm qoyub. Burada müasir elm qarşısında qoyulan müxtəlif tələblər var. Həmin tələblərdən çıxış etsək, ilk növbədə, dünya elminin inkişafına çox mühüm şərtidir. Bu inkişafı dünyanın aparıcı elmi mərkəzləri ilə gələcəyə xidmət edən sənədlərdir. Bizim əldə etdiyimiz nəticələr xarici həmkarlarımızı maraqlandırdığı üçün onlarla əməkdaşlıq edirik. Övvəlcə bu cür əməkdaşlığa biz maraq göstərirdik, indi isə qarşı tərəf əməkdaşlıq şəraitində qarşımızda məsələlər qoyur, problemli mövzuların araşdırılmasını təklif edir. Bu çərçivədə biz orta əməkdaşlığımızı davam etdirir və qeyd etdiyim bu vacib əməkdaşlıq yuxarıda sadalanan uğurların əldə olunmasında əsas bir vasitə olub.

“Clarivate Analytics” şirkəti ilə əməkdaşlıq son illərdə alimlərimizin məhsuldarlığını artırmaqla yanaşı, tədqiqatçılarımızın beynəlxalq elmi inteqrasiyasına təkan verib. Gənc alimlər son illərdə bu sahədə əldə olunan uğurları necə qiymətləndirir?

“Biz daha böyük uğurlara gedəcəyik”

Ziya Əliyev: Azərbaycanda AMEA-nın strukturları ilə universitetlər arasında sıx əlaqə olub və indi də var. Onları bir-birindən ayırmaq, əslində, düzgün olmaz. Çünki bir qurumda çalışan alimin digər qurumda çalışan alimlə əlaqəsi olub. Araşdırmaların bir qismi hər iki qurumda aparılıb, hər iki tərəf elmi işlərə rəhbərlik edib. Məsələn, ötən il ADNSU və AMEA Fizika İnstitutu arasında əməkdaşlığın çox böyük məsələləri üzrə, birgə elmi-tədqiqatların aparılması, mövcud avadanlıq, cihazlardan birgə istifadəyə dair memorandum imzalandı. Buna qəddər belə hesab olunur ki, bir quruma daxil olan avadanlıq ona məxsusdur, amma bu gün biz iki qurum arasında tam razılığa gəldik ki, mövcud avadanlıqlardan ortaq şəkildə istifadə edək. Hər iki qurumun mütəxəssisləri “açıq qapı” prinsipi əsasında bu və ya digər qurumda araşdırma apara biləcəklər. Hətta universitetin tələbələri diplom buraxılış işlərini onların cihaz və avadanlıqları ilə yerinə yetirəcək, onların alimlərinin potensialından istifadə edəcəklər. Coğrafi anlamda çox kiçik ölkələr üçün də böyük faktorlardır ki, səylərin birləşdirilməsi nəticəsində biz daha böyük uğurlara gedəcəyik. Bu uğurlar isə bu gün ortadadır. İstər AMEA Fizika İnstitutu, istərsə də ADNSU-da Təhsil Nazirliyinin böyük əməyi nəticəsində “Clarivate Analytics” kimi nəhəng elmi məlumat platformasına açıq giriş var. Bu mənada mən, ilk növbədə, Təhsil Nazirliyi və “Clarivate Analytics” arasında müqavilənin imzalanmasını və bu sənədin gələcək işlərə təsirini qeyd etmək istərdim. Bunun gələcək işlərə təsiri hətdə deyirdim ki, fantastik dərəcədə böyükdür. Nədir böyüklük? Məsələn, müqavilədən öncə biz, deyək ki, son 5-7 ildə o elmi bazalara girə

bilmirdik, çünki bazalara giriş pulludur. Buna görə də biz onları hər hansı xarici həmkarlarımız vasitəsilə əldə edirdik və ya ən sadə bir halda, bir alimin emmetrik göstəricilərini və ya mövzu ətrafında hər hansı xaricə çıxış edəndə biz buna nail ola bilmirdik. Müqavilənin imzalanmasından sonra artıq bu işləri problemsiz görə bilirik. Bu, istər ölkə daxilində əməkdaşlığı, istərsə də xaricə çıxışı olan əməkdaşlıqları stimullaşdırır.

“Bir reallığı da nəzərə almalıyıq...”

Əfsun Sucayev: Həqiqətən Təhsil Nazirliyi ilə birgə əməkdaşlıq çərçivəsində beynəlxalq elmi şəbəkəyə çıxış imkanlarının müzakirə olunub, inkişafa mane olan səbəblərin aradan qaldırılması nöqteyi-nəzərindən çox ciddi addımlar atıldı. Biz bu əməkdaşlıq memorandumunun əhəmiyyətini çox yüksək qiymətləndiririk. Bəli, biz beynəlxalq tədqiqatçılara qoşuluruqsa, burada əməkdaşlıq vacib əhəmiyyət kəsb edir. Bir reallığı da nəzərə almalıyıq. Ola bilər ki, mən və ya digər həmkarlarımız kimyaçı olaraq hər hansı bir istiqamətdə kimyəvi maddələrin sintezini tam dəqiqliyi ilə bəlkə də xarici həmkarlardan daha yaxşı yerinə yetirə bilərik. Ancaq bu maddələrin praktik əhəmiyyətini və son nəticədə laboratoriyadan istehsalata çatdırılmasına qəddər olan son mərhələni qət etmək üçün mütləq xarici həmkarlardan dəstək alınması vacib əhəmiyyət kəsb edir. Məsələn, maraqlana bilərlər, tutaq ki, mən neft-kimya sahəsi üzrə Aşqarlar Kimyası İnstitutunu təmsil edirəm, ancaq əldə etdiyim uğurlar, xüsusən də bu qlobal şəbəkədə dərc olunan məqalələr və onlara olan istinadlar tibb və kimya sahələrini əhatə edir. Bu da təsadüfi hesab olunur. Məsələn, son illər Bakıda keçirilən humanitar forumlardan birində səsləndirilən fikirlərdən biri də bu idi ki, dünya alimləri beynəlxalq əməkdaşlığın çərçivəsində tibb və kimyanın sərhədində tədqiqatçılara diqqət yönəlməlidir. Mənim xüsusən də bu istiqamətlərdə tədqiqatçılarında çağırışın öz rolu olub. Biz 2015-ci ildən İtaliya, Türkiyə, Belarus MEA, Bioaktiv Maddələrin Biokimya İnstitutu ilə birgə əməkdaşlıq

Ziya Əliyev

Əfsun Sucayev

yaratdıq. Bu isə son 2016-2017-ci və 2018-ci illərdə yüksək səviyyələrdə əldə olunan işlərin ortaya çıxmasına səbəb oldu.

Gənclərin elmə gəlməsi üçün nə etməliyik?

Ziya Əliyev: Gənclərin elmə gəlməsi üçün, birinci növbədə, münbit şərait olmalıdır. Bu gün mənim Azərbaycan universitetlərindən birinin əməkdaşı olaraq Təhsil Nazirliyinə bu əvəzolunmaz nəhəng işə görə təşəkkür edirəm. Eləcə də Elmin İnkişaf Fondu, universitet rəhbərləri də bu işə diqqət ayırır. Yəni, bu mühit var. Bu mühit olduqca bu prosesin qarşısını almaq mümkün olmayacaq, gənclər elmə gələcək. Bu gün universitetdə tələbələr elmlə maraqlandığını müşahidə edirik. Uğur qazanmış alimləri, xüsusən gənc alimləri görəndə zövq alırıq. Onlar dil öyrənməkdə maraqlıdır. Elm dil bilikləri tələb edir. Bu təməl şərtidir. Dil bilməklə onların imkanları artacaq, məşhur professorlarla tanış olacaqlar. Mən əminəm ki, Təhsil Nazirliyi, Elmin İnkişafı Fondu və AMEA bu cür artan silsilə ilə elmə diqqət yetirərsələr, biz yaxın 5 ildə Azərbaycan elminə yeni, uğurlu simalar verəcəyik.

Hesab edirəm ki, mühüm məsələlərdən bir də o olmalıdır ki, elmin cəmiyyətdə populyarlaşmasına nail olmaq üçün bu missiyanı, yəni elmin populyarlaşdırılması rolunu oynayan insanlar da olmalıdır. Bu gün bu insanlar da var. Universitetlərdə elmdən kənar qalan elə tələbələr var ki, bu kimi təbliğat onlar üçün əvəzsiz rol oynayır. Bu, istər tələbələr, istərsə valideynlər üçün də mühüm məsələdir.

Əfsun Sucayev: Mən maarifləndirmə və hədəfləndirmə tədbirlərinin xüsusi rolunu qeyd etmək istəyirəm. Təhsil Nazirliyinə minnətdaram ki, “Sabahın alimləri” kimi çox əhəmiyyətli müsabiqə keçirir. Yəni, artıq elmə aşağı yaş qruplarından olan uşaqlar qoşulur. Orta ümumtəhsil məktəblərində elmə maraq oyatmaq lazımdır. Elmin populyar dildə çatdırılması məsələsi var. Məsələn, kimya ilə bağlı əyləncəli təcrübələr, fənn gecələri var. Bunları orta məktəblərdə istedadlı şagirdlərdə oyatmaq lazımdır. Bu tədbirləri universitet və ya tədqiqat institutları ilə məktəblərin əməkdaşlığı çərçivəsində düşünmək olar. “Açıq qapı” günləri keçirilə bilər ki, onun əhəmiyyəti olduqca böyükdür. Universitet alimləri, magistrantlar öz potensialları ilə şagirdləri tamış etməlidirlər. İstəməz istedad axtarıb öz yerini tapacaq. İnanıram ki, bu tədbirlər yer verilsə, biz 5 il arzu etdiyimiz mükafatçıları da görə biləcəyik.

Toxunmaq istədiyim mühüm məsələlərdən biri universitetlərdə tələbə elmi cəmiyyətləri ilə bağlıdır. Biz tələbə olanda elmi-tədqiqatçılara məşğul olmaq, nüfuzlu jurnallarda dərc olunmaq böyük arzularımız idi. Növbəti hədəflərdən danışarkən mənim arzuladığım bir şey var, bu da ali təhsil müəssisələrində tələbə elmi cəmiyyətlərinin rolunun artırılmasıdır. Sovet vaxtı bu təcrübə çox geniş yayılmışdı. Tələbə elmi cəmiyyəti böyük elmin astanası rolunu daşıyırdı. Məhz bu cəmiyyətlərin formalaşdırıldığı tələbələr akademiyasına, böyük elmi-tədqiqat institutlarına yol alırdı. Bu gün elmdə yüksək nəticələr əldə etmiş alimlərin məhz o tələbə elmi cəmiyyətlərində yetişməsinə dair çoxsaylı faktlar göstərə bilər.

Elmdə aldığımız zövq nədir?

Əfsun Sucayev: Elm sahəsində elmi fanatlar çalışmalı, yəni cəmiyyətə fayda verməlidirlər. Mən elmdə aldığım rahatlığı, zövqü işlədiyim başqa yerlərdə ala bilməmişəm. Yenə də deyirəm ki, elm sahəsində elmə qəlbən bağlı olan insanlar çalışmalıdır. Mən hər gün laboratoriyada o cihazların, maddələrin qoxusunu almasam, həmin gün özümü rahat hiss edə bilmirəm. Biz tələbələrə daim ünsiyyətə, yəni, onlarla birlikdə çalışmaq da mənə xüsusi bir zövq verir.

Ziya Əliyev: Elm böyük üfüqdür. Mənim fikrimcə, elmin açdığı üfqi başqa sahələr açır. Elm insana özgüvən verir, insanı formalaşdırır, müdrikləşdirir. Elm insana alternativ yanaşmalar öyrədir. Elm şübhələr üzərində qurulub, bir şeydən şübhələnmədən, onu edə bilməzən. Elmə yeni başlayanları onu axtarmalıdır. Harada axtarmalıdır? Uzun illər Avropada çalışmışam. Mən oranın da təcrübəsini görürəm, orda da insanların elmə yanaşması eynidir. Elmlə əslində, elmə açıq olan insan məşğul olmalıdır. Elm fanatizmi sevir, elmin fanatı olmaq lazımdır. Bir çox şeydən əl çəkmək lazımdır. İstər maddi olsun, qurban vermək lazımdır. Səbri olmaq lazımdır, müəyyən bir mərhələdən sonra elmin sənə verdiyini heç bir iş vermirdi. Elm gələn insan yaradırsa olmalıdır, hər insan elmlə məşğul ola bilməz. Mənə görə elm geniş üfüqdür. Çünki elm insana elə bir qol-qanad verir ki, istənilən sahədə, istənilən məkanda özünü daha güclü, rahat və arxayın hiss edərsən. Bu, xoşbəxtlikdir.

Dekabrın 13-də Bakıda “İstedadların hazırlığı laboratoriyası” II Beynəlxalq Olimpiadanın qalibləri mükafatlandırılıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə gənclər və idman naziri Azad Rəhimov, təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun icraçı direktoru Elçin Babayev, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının rektoru, akademik Urxan Ələkbərov, Milli Məclisin deputatları və digər

şəxslər iştirak ediblər. Övvəlcə Olimpiadadan bəhs edən videoxəbərlər nümayiş olunub. Sonra beynəlxalq tədbirin iştirakçılarına ölkəmizdə həyata keçirilən irimiqəşli tədbirlər barədə məlumat verilib. Qeyd olunub ki, Azərbaycanda 2015-ci ildə ilk Avropa Oyunları, iki il sonra IV İslam Həmrəyliyi Oyunları, Formula 1 yarışları, dünya və Avropa çempionatları yüksək səviyyədə təşkil olunub. Həmçinin ölkəmiz beynəlxalq fənn olimpiadalarına da ev sahibliyi edib.

“İstedadların hazırlığı laboratoriyası”

II Beynəlxalq Olimpiadanın qalibləri mükafatlandırılıb

Gənclər və idman naziri Azad Rəhimov tədbirdə çıxış edərək Olimpiadanın əhəmiyyətini yüksək qiymətləndirib. Nazir deyib ki, Olimpiadada iştirak böyük şərəf olmaqla yanaşı, ciddi məsuliyyət tələb edir. Çünki hər bir iştirakçı öz ölkəsini, təhsil aldığı məktəbi təmsil edir. Belə tədbirlər yeniyetmələrin inkişafında xüsusi rol oynayır. Olimpiadada onlayn olaraq 5 mindən artıq məktəbli iştirak edib. Onların arasından seçilənlər yarışın final mərhələsinə vəsiqə qazanıblar.

“Artıq iki ildir Olimpiada beynəlxalq status alıb. Digər ölkələrdən iştirakçıların Olimpiadaya qatılması rəqəbatı daha da artırır. Bu, həmçinin məktəblilər arasında daha geniş fikir mübadiləsinin aparılmasına və yeni dostluqlara imkan yaradır”, - A.Rəhimov əlavə edib.

Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva ölkəmizin müxtəlif fənn olimpiadalarına yüksək səviyyədə ev sahibliyi etdiyini vurğuya

layıb. Nazir müavini bildirib ki, Azərbaycanda təkcə elmlə bağlı deyil, idman, mədəniyyət və digər sahələrdə də mütəbərr tədbirlər təşkil olunur. Yeniyetmələrimiz beynəlxalq olimpiadalarda ölkəmizi layiqincə təmsil edir, mükafatçılar sırasında yer alırlar. Nazirliyin nəzərdə tutduğu mütəbərr tədbirlər yarışın final mərhələsinə vəsiqə qazanıblar.

“Artıq iki ildir Olimpiada beynəlxalq status alıb. Digər ölkələrdən iştirakçıların Olimpiadaya qatılması rəqəbatı daha da artırır. Bu, həmçinin məktəblilər arasında daha geniş fikir mübadiləsinin aparılmasına və yeni dostluqlara imkan yaradır”, - A.Rəhimov əlavə edib.

Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva ölkəmizin müxtəlif fənn olimpiadalarına yüksək səviyyədə ev sahibliyi etdiyini vurğuya

komandası üçün pillədə qərarlaşdı. Olimpiadanın fərdi qalibləri də mükafatlandırılıb. Onlara medal, diplom və qiymətli hədiyyələr təqdim olunub. Komanda yarışının qaliblərinə isə kubok verilib. İkinci Beynəlxalq Olimpiadaya Azərbaycan, Belarus, Estoniya, Gürcüstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan, Rusiya, Tacikistan və Türkmənistandan olan məktəblilər qatılıblar.

“İstedadların hazırlığı laboratoriyası” II Beynəlxalq Olimpiada Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş “Azərbaycan gəncliyi 2017-2021-ci illərdə” Dövlət Proqramının icrasının təmin edilməsi məqsədilə Gənclər və İdman Nazirliyi tərəfindən təşkil olunub. 14-16 yaşlı yeniyetmələrin iştirak etdikləri Olimpiada

riyaziyyat, fizika və kimya fənləri üzrə keçirilib. Beynəlxalq Olimpiadada cari ilin noyabrında “İstedadların hazırlığı laboratoriyası” VI Respublika Olimpiadasının onlayn turlarının qalibi olan azərbaycanlı iştirakçılar da yarışılıb.

Olimpiadanın keçirilməsində məqsəd məktəblilər arasında elmi-tədqiqat fəaliyyətinə marağın aşkar edilməsi, onların inkişafı üçün lazımı rəqəbat mühitinin formalaşdırılması, elmi biliklərin təbliği, alim və tədqiqatçıların yeniyetmə və gənclərə işə cəlb olunması, istedadlı yeniyetmələr arasında beynəlxalq əlaqələrin formalaşdırılması üçün şəraitin yaradılmasından ibarətdir.

2013-cü ildən başlayaraq, hər il respublika səviyyəsində keçirilən Olimpiadaya 2017-ci ildə beynəlxalq status verilib. Həmin il Bakıda 8 ölkənin iştirakı ilə “İstedadların hazırlığı laboratoriyası” I Beynəlxalq Olimpiada keçirilib. İndiyədək elmi müsabiqəyə 13 mindən artıq azərbaycanlı yeniyetmə qatılıb.

Təhsil sənədin tanınıbmi?

← Əvvəlki səh.1

Ruhiyyə DAŞSALAHLI

Prosesi çox rahat başa vurdum. Hər hansı əngəllə qarşılaşmadım. Halbuki çətin olacağı deyirdilər. Prosesi keçdim və gördüm ki, təhsildə, təhsil sənədində hər hansı problem yoxdursa, vətəndaşların əngəllə qarşılaşacağından söhbət gedə bilməz".

Gündə 50-60 müraciət

Buradakı ab-havadan hiss olunur ki, vətəndaş məmnuniyyəti prinsipi təhsilin bütün sahələrində olduğu kimi, burada da təmin edilib. Sadələşdirilmiş proses, vətəndaşların rahatlığının təmin edilməsi və şəffaflıq ilk baxışdan nəzərə çarpır. Vətəndaşların qəbuluna məsul əməkdaşlar iş başındadırlar. Hər biri öz sahəsində təcürübəli və məlumatlıdır. Vətəndaşlarla necə işləməyi bacarırlar, onlara ünvanlanan bütün suallara dolğun cavab verməyə çalışırlar. Özü də gün ərzində 50-60 müraciətə.

Maraqlıdır, nostrifikasiya üçün sənədlərin elektron qaydada rahat şəkildə təqdim olunması məqsədilə www.ani.edu.gov.az internet sahifəsində müvafiq "Müraciət qaydaları" bölməsi yaradıldıqdan, tələb olunan sənədlər barədə ətraflı məlumat yerləşdirildəndən, eləcə də vətəndaşları ən çox maraqlandıran sualları özündə əks etdirən "Müəmmədi verilən suallar" bölməsi istifadəyə verildəndən sonra bu qədar müraciət haradan qaynaqlanırdı? Vətəndaşların şəxsən müraciəti nə ilə bağlıdır?

Əməkdaşlardan biri - Lalə Bünyadzadə deyir ki, müraciətlərin müxtəlif səbəbləri olur. Məsələn, sənədlərlə bağlı məlumat almağa gələnlərə, sənədlərini yükləməkdə çətinlik çəkənlərə, yaxud bütün prosesi uğurla tamamlayıb şəhadətnamə almağa gələnlərə rast gəlinir: "Vətəndaş müsahibəyə gələcəksə, bunun üçün bir neçə gün öncədən gəlib qeydiyyatda düşür, yaxud ərizə yazmağa gəlir. Tutaq ki, övladı hərbi xidmətdə olanlar ərizə ilə müraciət edərkən oğlunun müsahibədə iştirak etməsi üçün müvafiq arayış tələb edirlər".

Lalə Bünyadzadənin sözlərinə görə, vətəndaşların qəbulu otağının əməkdaşları bütün müraciətləri cavablandırdı, sadəcə, sənədlərlə bağlı zərurət yaranarsa, ekspertlərdən məlumat alırlar: "Sənədləri ekspertlər araşdırırlar. Ona görə də hər hansı əlavə sual yaranarsa, onlarla əlaqə saxlayırıq".

Lalə Bünyadzadə təhsil sənədlərinin tanınması üçün tələb olunan müvafiq prosedurdan da danışır: "Rusiya, Ukrayna, Gürcüstanda təhsil alan və təhsil sənədlərinin tanınması üçün müraciət edən gənclər xüsusilə üstünlük təşkil edir. Onların müraciətləri müvafiq qaydada araşdırılır. Bunun üçün Daxili İşlər Nazirliyinə sorğu göndərilir, müraciət edənə xaricdə olub-olmadığı araşdırılır. Növbəti mərhələdə müsahibə keçirilir və onunla tədris aldığı dildə söhbət aparılır".

Müsahibədə uğurlu keçərsə, təqdim olunan təhsil haqqında sənədə şəhadətnamə verilir.

3570 müraciətdən 20 faizinə mənfi rəy verilib

Nostrifikasiya xaricdə əldə olunan kvalifikasiyaların ölkədə tanınması, yəni həm həqiqiliyinin təsdiq olunması, həm də onu əldə edən şəxslərin hansı akademik və peşə hüquqlarına malik olmasını tənzimləyir. Onların hansı səviyyəyə və hansı təhsil pilləsində təhsilini davam etdirə biləcəyini, yaxud hansı ixtisas üzrə ölkədə çalışmaq hüquqları olduğunu müəyyən edir. Təhsil Nazirliyinin Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsinin rəisi vəzifəsini icra edən, təhsil nazirinin müşaviri Həsən Həsənlilə vurğulayıb ki, xaricdə təhsil alanların ixtisaslarının tanınması və ekvivalentliyinin müəyyən edilməsi ilə (nostrifikasiya) bağlı daxil olan müraciətlərdə az hallarda problemlər müşahidə olunur: "Təcürübə onu göstərir ki, ekvivalentini tapmayan ixtisaslara daha çox iqtisadi səhəddə rast gəlinir. İxtisasın ekvivalentini tapmayanda diplom tanınmır. Ancaq bu, nadir hallarda rast gəlinən faktlardır. Çalışırıq ki, bir çox hallarda ortaya çıxan bu cür problemləri vətəndaşın xeyrinə həll edib uyğun ixtisas tapaq. Bunun üçün həmin ixtisas üzrə kreditlərin sayı, hansı fənlərdən olduğu müəyyən edilir".

Bu il Təhsil Nazirliyinin Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsinə ümumilikdə 3570 müraciət daxil olub. Bu da ötən illərin dinamikası ilə eynidir. Təhsil nazirinin müşaviri deyib ki, həmin müraciətlərin 20 faizinə mənfi rəy verilib: "Şəxslərin böyük əksəriyyəti

İmtinaların əsas səbəbləri Azərbaycanı tərk etmədən, tədris dilini bilmədən əldə edilən diplomlardır

yəti sənədlərinin tanınmasına problemsiz nail olub. Azərbaycan vətəndaşları ən çox MDB-nin müxtəlif ölkələrində (Rusiya, Ukrayna və s.) və Türkiyə universitetlərində təhsil alırlar. Aparılan təhlillər göstərir ki, mənfi rəy alanlar, əsasən, Rusiya, Ukrayna və Gürcüstanın bəzi universitetlərini bitirənlərdir".

Azərbaycanı tərk etmədən və tədris dilini bilmədən

Ancaq imtina səbəbləri arasında çoxluq təşkil edənler fərqlidir. Məsələn, Azərbaycanı tərk etmədən, tədris dilini bilmədən əldə edilən diplomlar imtinaların əsas səbəblərindəndir. Ancaq bu səbəblər təhsil sənədlərinin saxtələşməsinə göstəricisi deyil. Saxta təhsil sənədi verən müəssisələr insanları arasında "diplom fabriki" kimi tanınır ki, bunlara müxtəlif ölkələrdə rast gəlinir. Təhsil sənədinin akkreditasiyası olmayan həmin universitetlərdən alınması, onların tanınmasından imtinanın əsas səbəblərindən olsa da, bu, verilən imtina səbəbləri arasında çoxluq təşkil etmir. Həsən Həsənlinin sözlərinə görə, imtinaların əksəriyyəti akkreditasiyası olan və rəsmi diplom verən universitetlərdir: "Apostildə saxtələşdirilmiş diplomlar olması faktı nadir hallarda olur. Bu il üçün cəmi 10-a yaxın bele fakt qeydə alınıb".

Yəni, təhsil sənədinin tanınmasından imtina edilməməsi üçün apostil mütləq olmalıdır. Bakalavr və magistr ixtisasları eyni olmadıqda da təhsil sənədinin tanınmasında imtina verilir. Tanınmasından imtina edilən sənədlər arasında bakalavr səviyyəsi üzrə diplomların sayı daha çoxdur.

Həsən Həsənlinin sözlərinə görə, Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsinə müxtəlif qurumlardan çoxlu sayda müraciət daxil olur: "Yazırlar ki, onlarda kimsə 10 ilə yaxındır işləyir və diplom nostrifikasiya olunmayıb. Belə müraciətlərə cavabımız bəllidir: həmin diplom tanınmamalıdır. Həmin şəxsin işində qalıb-qalmaması artıq rəhbərliyin qərarıdır".

Hazırda həmin kadrların ixtisas biliklərini yoxlamaq imkanı olmasa da, bu, gələcək üçün reallaşdırılması mümkün sayılan məsələlərdəndir. İndiki halda isə onların kvalifikasiyasının olub-olmamasına, işə uyğunluğuna işəgötürənlər qərar verir: "Dövlət qurumlarında, xüsusən, işə qəbulu imtahanla həyata keçirilən müəssisələrdə belə şəxslərin işləməsi mümkün olmur. İxtisası mühasibat uçotu, iqtisadiyyat kimi işə qəbulu imtahanı aparılan sahələrdədirsə, həmin kadrlara, onların ixtisasına necə yiyələndiyinə, peşəkarlıq səviyyəsinə görə işəgötürənlər məsuliyyət daşıyır. Həmin şəxslərin ixtisas biliklərinin hansı səviyyədə olmasını bazar, işəgötürənlər müəyyən etməlidir".

İdarə nostrifikasiyasından imtina edilən sənədlərlə bağlı ekspertiza rəyini həmin sənədi əldə edən şəxslərə təqdim edir. Həsən Həsənlinin sözlərinə görə, 2003-cü ildə qəbul edilən müvafiq qaydalarda vətəndaşlara ekspertizanın nəticələri ilə tanış olmaq hüququ verilib. Bu səbəbdən vətəndaşlara imtina sənədi verildikdən sonra səbəbi onlara izah olunub. Ancaq Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsində artıq bu cavabı yetersiz sayırlar. Növbəti mərhələdə bu izahın daha təfərrüatlı olması nəzərdən keçirilir. Bununla bağlı artıq

təkliflər də hazırlanıb: "Hesab edirik ki, keyfiyyətsiz cavab cavab deyil və bu, vətəndaşa ədalətsiz yanaşmadır. Odur ki, bununla bağlı öz daxili qaydalarımızda dəyişikliklər etməli. Yeni qaydalar artıq hazırdır və növbəti ildən vətəndaşlarla paylaşılacaq".

Nostrifikasiya gecikirsə...

Beynəlxalq qaydalara görə, nostrifikasiya 4 aya qədər olan müddəti əhatə etməlidir. Ancaq Azərbaycanda bu müddətin gecikməsi də müşahidə edilir. Diplomların tanınmasının gecikmə səbəbləri müxtəlifdir: "Səbəblərdən biri xarici ali təhsil müəssisələrinə göndərilən sorğulara gec cavab verilməsi ilə bağlıdır, daha bir səbəb məzunlarla müsahibələrin təşkili ilə əlaqədardır. Müsahibə üçün vaxtın təyin olunması lazım gəlir və bu, asan olmur. Həmçinin müraciətlərin əksəriyyəti təhsilini bitirib qayıdan gənclərin hərbi xidmətə başlamaları ilə bağlıdır. Onların müsahibələrə gəlməsi də vaxt alır".

Müsahibə

Müsahibə mərhələsi tədris dilində aparılır. Məqsəd isə gənclərin təhsil aldığı ölkənin, daha doğrusu, tədris dilini necə bildiyini deyil, həmin dildə yiyələndiyi ixtisası necə mənimsədiyini müəyyən etməkdir. Təcürübədə 4-5 il ərzində təhsil aldığı dili bilməyən gənclərə rast gəlinir ki, bu da onların ixtisas biliklərinə yiyələndiyini sul altında qoyur və onun sənədinin tanınmasından imtina edilir.

Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsinə dəki müsahibə otağında ekspertlərin suallarına cavab verən Murad Məmmədovdan bu prosesin necə keçdiyini öyrənməyə çalışırıq. Ötən il Xarkov Milli İqtisad Universitetində müəssisə iqtisadiyyatı üzrə qiymət təhsil alan Murad Məmmədov diplomunun tanınacağına şübhə etmir: "Bütün suallara cavab verdim. Müsahibədə rus dilini necə bildiyimlə, bu dildə özümü təqdim edib-ədə bilməməyimlə maraqlandırdılar. Nə üçün qiymət təhsil almağım, dərslərimə hazırlaşmağımı soruşdular. Suallara olduğu kimi cavab verdim. Uğurla keçdiyimə şübhə etmirəm".

Təhsil sənədlərinin tanınması prosesi daha qısa müddətdə tamamlana bilər

Beləliklə, elektron müraciət edildikdən və sənədlər doğru yükləndikdən sonra müsahibənin keçirilməsi və təhsil sənədinin tanınması 4 ay çəkir. "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı" ilə xaricdə təhsil alanlar üçün bu proses daha qısa müddətdə tamamlanıb.

İdarə rəisi vəzifəsini icra edən Həsən Həsənlinin sözlərinə görə, gələcəkdə xarici dövlətlərin ali təhsil sahəsində ixtisaslarının tanınması və ekvivalentliyinin müəyyən edilməsi (nostrifikasiya) üzrə xidmətlərin göstərilməsi müddətinin iki ay yarımə endirilməsi əsas hədəflərdən biri olaraq müəyyən edilib: "Bunun üçün tələb olunan sənədlər elektron ərizəyə düzgün yüklənməlidir. Müraciət edənlərdən əllərində olan

bütün sənədləri təqdim etmələrini istəyirik və bu halda onların təhsil aldıkları ali məktəblərə sorğu göndərməyə və ya sorğulara uzun müddət cavab gözləməyə ehtiyac qalmayacaq. Hazırda gecikmələr ən çox tərəfimizdən xarici ali təhsil müəssisələrinə göndərilən sorğuların cavablandırılmasının uzanması ilə bağlı olur. Hesab edirik ki, buna nail olsaq, prosesdə əlavə vaxt itirməyəcəyik".

Bakıda oxuyan xarici diplomlular

Nəinki xaricdə təhsil alan, ehtiyac olub-olmadığını müəyyən etməyə ehtiyac qalmayacaq. Hazırda gecikmələr ən çox tərəfimizdən xarici ali təhsil müəssisələrinə göndərilən sorğuların cavablandırılmasının uzanması ilə bağlı olur. Hesab edirik ki, buna nail olsaq, prosesdə əlavə vaxt itirməyəcəyik".

Xüsusi təyinatlı ali təhsil müəssisələri və filialların da akkreditasiyası keçiriləcək

Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsinin fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biri də Azərbaycan ali təhsil müəssisələrinin akkreditasiyasının həyata keçirilməsidir. Akkreditasiyaya dair 2010-cu ildə qəbul olunan qərara görə, İdarə ölkədə olan ümumtəhsil müəssisələrinin təhsil proqramlarını, ümumiyyətlə, funksional, idarəetmə vəziyyətlərini, eyni zamanda tələbələrə bacarıq və nailiyyətlərini qiymətləndirməyə imkan verir. Akkreditasiya şöbəsinin müdiri Tofiq Əhmədov "Azərbaycan müəllimi" nə deyib ki, keyfiyyətin təminatı sistemini inkişaf etdirilməsi bütün beynəlxalq ali təhsil sənədlərində xüsusi ilə qeyd olunan məsələlərdəndir: "Hər kəs başa düşür ki, beynəlxalq ali təhsildə təhsilin formaları, tədrisin təşkili, metodologiyası, tədrisə yanaşma dəyişir. Akkreditasiya şöbəsi də fəaliyyətini məhz Bolonya prosesinin tələblərinə, Avropada ali təhsilin keyfiyyətinə təminatna dair Standart və Təlimatlara uyğun təşkil etməyə çalışır. Bu proses beynəlxalq təcürübəyə də uyğundur".

Tofiq Əhmədovun sözlərinə görə, Azərbaycan qanunvericiliyinə əsasən, hər təhsil müəssisəsi 5 ildən bir akkreditasiyadan keçir və bu proses 2010-cu ildə qəbul edilən qaydalarla tənzimlənir. 2018-2019-cu tədris ili ərzində 12 ali təhsil müəssisəsi akkreditasiyadan keçiriləcək: "Hər il qrafik hazırlanaraq təhsil nazirinə təqdim olunur və təsdiq edildikdən sonra həmin qrafik əsasında ali məktəblərin akkreditasiyası həyata keçirilir. Statusundan və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, bütün təhsil müəssisələri üçün məcburi xarakter daşıyan bu proses indiyədək xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrinə aid edilmirdi. Builki akkreditasiya qrafikinə onlar da daxil edilib. Beləliklə, Azərbaycan Dillər Universiteti, Mingəçevir Dövlət Universiteti, Naxçıvan Müəllimlər İnstitutu ilə

birgə, Polis Akademiyası, Gömrük Akademiyası, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Akademiyası, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin filialları da bu il akkreditasiya prosesindən keçiriləcək".

İndiyədək universitetlərin filialları universitet tərkibində akkreditasiyadan keçirilir. Artıq filialların bu prosesdə ayrıca iştirak edəcəyini əlavə edən Tofiq Əhmədov onu da bildirib ki, akkreditasiya prosesinin beynəlxalq standartlara, Azərbaycanın öz üzərinə götürdüyü öhdəliklərə uyğun olaraq həyata keçirilməsi, müasirləşməsi, təhsilin keyfiyyətinin artırılmasına real töhfələr verməsi istiqamətində işlər görülür: "Akkreditasiya təhsil müəssisəsinin nizamnaməsinin qanunvericiliyin tələblərinə uyğun təşkil olunmasından başlayaraq, tədris planlarında nəzərdə tutulan fənlərdə təlim nəticələrinə necə nail olunmasına və təhsil müəssisəsinin fəaliyyətini tənzimləyən normativ hüquqi aktların icra vəziyyətinə qədər bütün prosesin qaydalarına uyğun olub-olmadığını qiymətləndirmək üçün həyata keçirilir. Dövlət və cəmiyyət üçün ali təhsil müəssisələrində keyfiyyət təminatı sistemi ilə bağlı müəyyənlik yaradan bir prosedur olan akkreditasiya ali təhsil müəssisəsinin, sadəcə keçmiş 5 ildə fəaliyyətinə qiymət deyil, eyni zamanda növbəti 5 il üçün keyfiyyət təminatına zəmanət verir. Bu səbəbdən akkreditasiya prosesi təhsil müəssisələrində keyfiyyətin artırılmasına xidmət etməlidir".

Üstəlik, bu proses sadəcə hansısa sənədlərin qaydalarına uyğun olub-olmadığını müəyyən etməkdir. Belə ki, təhsil müəssisələrinin təqdim etdiyi özünütəhlil hesabatı və müvafiq sənədlər araşdırıldıqdan sonra müsahibə qrafiki qurulur. Təhsil müəssisəsinin rəhbərliyinin, dekanların, kafedra və şöbə müdirlərinin, tələbə və müəllimlərin ayrı-ayrılıqda müsahibəsi təşkil edilir. Tələbələr necə təhsil sistemini görmək istədiyi, tələb və gözləntilərinin necə qarşılandığı, universitet rəhbərliyinin müəssisənin inkişafı üçün hansı tədbirləri nəzərdə tutduqları, müəllimlərin peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması üçün hansı təlimlərə cəlb olunduğu, hansı beynəlxalq layihələrdə iştirak etdikləri ilə bağlı məlumatların əldə edilməsi məqsədi ilə müsahibələr keçirilir: "Ən yaxşı təhsil müəssisəsi tələbələrini ehtiyaclarını müəmmədi öyrənir, təhsil prosesinin effektivliyini monitorinq edir, əmək bazarının tələblərini öyrənir və nəzərə alır. Akkreditasiya ona görə müsbət prosedur deyil, təhsil müəssisələri buna əzi bir il hazırlaşır və nəticədə müsbət hərəkətliyə səbəb olur. Təhsil müəssisəsində keyfiyyətin necə artırılması, müəssisənin müsbət və inkişafa ehtiyacı olan tərəfləri öyrənilir".

Akkreditasiya sahəsində gözlənilən yeniliklərə toxunan Tofiq Əhmədov Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsinin özünün də beynəlxalq akkreditasiyadan keçməyə başladığını bildirib: "Avropa Keyfiyyət Təminatı Şöbəsinin üzvüyük. Təşkilat olaraq beynəlxalq akkreditasiyadan keçməyə hazırlaşırıq. Bu səbəbdən 2010-cu ildən bəri ölkəmizdə mövcud olan akkreditasiya qaydaları məhz bu gün Avropa ali təhsil məkanında tətbiq edilən yeni standart və yanaşmalar əsasında yenilənməlidir. Bu məqsədlə təkliflər hazırlanıb. 2010-cu ilin tələblərinə uyğun hazırlanmış qaydalardan artıq 9 ilə yaxın vaxt keçib. Bu səbəbdən qaydaların yenilənməsi nə ehtiyac var. Təhsil müəssisələrinin qiymətləndirmə metodologiyası Avropa təhsil məkanında Bolonya prinsiplərinə uyğun olmalıdır. Bunu nəzərə alaraq öz qaydalarımızı beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırmalıyıq. Təhsilimizə etimadın və etibarın artırılması üçün qaydalarımızı yenilənməlidir".

Bu məqsədlə prosedur və metodoloji məsələlərlə bağlı yeniliklər tətbiq edilir. Tofiq Əhmədov bildirib ki, təhsil proqramlarının keyfiyyət baxımından daha yaxşı idarə olunması və təkmilləşdirilməsi üçün proqram akkreditasiyasının hazırlanması və metodologiyası üzrə işlər həyata keçirilir. Hazırda həyata keçirilən layihə əsasında Latviya və Litvadan olan ekspertlər Azərbaycanlı mütəxəssislərə Avropa təcürübəsinin necə həyata keçirilməsi ilə bağlı öz tövsiyələrini verirlər: "Növbəti il 12 ixtisas üzrə pilot qiymətləndirmə keçirəcəyik".

Hədəfə doğru

Böyük yeniliklərə və fəaliyyətində dönüş etməyə hazırlaşan Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsinə infotur başa çatdısa da, idarədə gərgin iş davam edir. Təhsil ictimaiyyətinə bundan sonra baxırsa, vətəndaşların ixtisas və qurumun öz hədəflərinə çatacağı vaxtı gözləmək qalırdı!

“Bir” Tələbə-Könüllü

Proqramın 3 illiyi münasibətilə tədbir keçirilib

Dekabrın 14-də Təhsil Nazirliyinin “Bir” Tələbə-Könüllü Proqramının yaranmasının 3 illiyi münasibətilə Azərbaycan Dillər Universitetinin tələbə-könüllüləri tərəfindən tədbir keçirilib.

Tədbirdə tələbə-könüllülər üçün yaradılan imkanlardan, qazınan nailiyyətlərdən danışılıb. Qeyd olunub ki, “Bir” Tələbə-Könüllü proqramı Təhsil Nazirliyi tərəfindən 2015-ci il dekabrın 14-də yaradılan uzunmüddətli layihədir. Proqram milli könüllü platforması kimi 20 mindən çox vahid tələbə-könüllü bazasına malikdir. Könüllülərin təmsil olunduğu bölgələrə Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Mingəçevir, Şəki, Lənkəran və Masallı daxildir. Proqramda tələbə-könüllülər üçün özünü inkişaf mühtisi formalaşdırılıb. Burada tələbə-könüllülər üçün müntəzəm olaraq təlimlər, kurslar, seminarlar, təcrübə və mübadilə proqramları həyata keçirilir. Proqramın fəal könüllüləri uğurlu fəaliyyətləri

nəticəsində karyeralarına başlayıb, bir çoxları isə beynəlxalq forumlarda ölkəmizi layiqincə təmsil ediblər.

Tələbələrə şəxsi inkişafı və asudə vaxtlarının səmərəli dəyərləndirilməsi üçün 6 istiqamətdə fəaliyyət göstərən proqram tərəfindən indiyədək 400-dən çox yerli və beynəlxalq tədbirə könüllü və təşkilatı dəstək verilib.

Azərbaycanda könüllülük sahəsində ilk dəfə həyata keçirilən “Elektron könüllü portalı” proqramı tərəfindən yaradılıb. Bu sistem vasitəsilə hər bir tələbə-könüllünün iştirak etdiyi tədbirlərin sertifikatı www.konullu.edu.az saytıdakı hesabında yerləşdirilir. Proqrama qoşulmaq istəyən tələbələr www.konullu.edu.az saytı vasitəsilə qeydiyyatdan keçərək fəal tələbə-könüllülərdən ola bilərlər.

Tədbirdə proqramın və tələbə-könüllülərin fəaliyyətini əks etdirən videoçarx nümayiş etdirilib, istedadlı tələbə-könüllülərin iştirakı ilə məhmlər ifa olunub.

2018-ci ildə yüksək nəticə qazananlar

“Təhsil” Respublika İdman Mərkəzi idmançıları və məşqçiləri təltif edib

Rəşad ZİYADOV

Dekabrın 20-də “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin “Züğluba” Tədris İdman Bazasında 2018-ci ildə yüksək nəticə qazanan idmançıların və məşqçilərin təltif olunma mərasimi keçirilib.

Mərasimdə Təhsil Nazirliyinin Məktəbdənkənar fəaliyyətinin şöbəsinin müdiri Vəlif Məmmədov, idman ictimayyyətinin nümayəndələri və media qurumları iştirak edib.

Mərasimi giriş sözü ilə açan “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin direktoru Natiq Lahirəv mərkəzin 2018-ci ildə ümumi fəaliyyəti ilə bağlı məlumatı tədbir iştirakçılarına diqqətinə çatdırıb. N.Lahirəv vurğulayıb ki, idmançıların ildən-ildə yüksək nəticələr əldə etməsi ölkə başçısı, Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən Azərbaycanda

idmana böyük diqqət və qayğı göstərilməsinin bariz nümunəsidir. Hər bir idman mütəxəssisinin borcudur ki, səmərəli fəaliyyəti ilə bu etimadı doğrultsun.

Sonra təltif olunma mərasiminə başlanılıb. Mərasimdə Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan uşaq-gənclər idman məktəblərinin yüksək nəticə göstərmiş 24 idmançısı, bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafında səmərəli fəaliyyət göstərmiş, yüksək nəticəli idmançı hazırlamış 34 məşqçi-müəllim, kütləvi idman tədbirlərinin təşkili və keçirilməsində səmərəli fəaliyyət göstərmiş “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin 6 əməkdaşı, tədris-məşq prosesinin təşkilində fərqlənən iki məktəb direktoru, bədən tərbiyəsi və idmanın təbliğinə verdiyi töhfəyə görə “Azərbaycan müəllimi” qəzetinin əməkdaşı Rəşad Ziyadov diplomlarla təltif ediliblər.

← Əvvəlki səh.1

Rüstəm QARAXANLI

Onları vaxtilə nə xilas etmək mümkün olub, nə də indi cəsədlərini götürmək olur.

Şimali Pakistanın Karakorum bölgəsində yerləşən K2 yüksəkliyi də belə təhlükəli yerlərdən biridir. Qreq Mortenson buraya sadə alpinist kimi gəlir, zədələnir və Korum kəndinə gətirilir. Buranın sakinləri amerikalıya yardım edib sağaldır. Bu hörmətin müqabilində Mortenson kəndə nəşə bir yaxşılıq etmək fikrinə düşür. Belə dağlıq, ölkənin mərkəzi hissəsi ilə təcrid olunmuş, kasıb bölgələrdəki kəndlərin sakinlərinin istəyi nə ola bilər? Təbii ki, infrastruktur! Ancaq Mortenson fərqli yol seçir - təhsil! Təqribən 10 ilə amerikalı alpinist Pakistanın şimalında 53 məktəbin açılmasına nail olur. Hər bir məktəb Qreqin vətəninə toplanan ianələr hesabına başa gəlir. Mortensonun inadkarlığı, iradə və əzmi Amerikanın varlı şəxslərini uzaq müsəlman ölkəsi olan Pakistanda savadsız uşaqlar, əsas etibarilə qızlar üçün təhsil ocaqlarının tikintisinə vəsait ayırmağa məcbur edir. Bu yolda Mortenson böyük itkilər verir, ailəsi ondan üz döndərir, dəfələrlə əhəlinin radikal qismi tərəfdən təzyiqlərə məruz qalır. Yerli hökumətin bürokratik dolanbacları, hətta tikinti materialı satan işbazların fırıldaqçılığı...

Pakistanın bu bölgəsi “Taliban” hərəkatının güclü olduğu Əfqanıstanla həmsərhəddir. Burada məktəb açmaq qızları təhsilə cəlb etmək olduqca çətindir. Mortenson “Üç fincan çay” kitabında yazır ki, onun hər yeni məktəbinin açılışına bölgədə aktiv olan və əsas etibarilə xaricdən maliyyələşən radikal dini dairələr 10 mədrəsənin əsasını qoymaqla cavab verirdilər. Kitabın həmmüəllifi olan David Oliver Reolinin dediyinə görə, xüsusilə 2001-ci ilin 11 sentyabr terror olayından sonra Amerikanın terrorçu təşkilatlarına qarşı apardığı mübarizənin effektivsizliyi fonunda Mortensonun fəaliyyəti daha aktual görünür. Çünki savadsız gəncləri həmin terrorçuların təbliğatı və təsirindən qurtarmağın ən təsirli yolu onlara təhsil almalarında köməklik göstərməkdir.

Paralel mənbələr

Mərkəzi Asiya İnstitutunun təsisçisi Qreq Mortensonun söylədiyi nəticədə Pakistanda onminlərlə uşaq peşə sahibinə çevrilməyə müvəffəq olub.

Müxtəlif qurumlar vasitəsilə təhsil problemlərinin həlli, təhsilə yardım Qərbdə geniş yayılıb təcrübədir. Bizim dünyanın ən nüfuzlu universitetləri kimi tanıdığımız təhsil ocaqlarının əksəriyyəti toplanan ianələr hesabına fəaliyyət göstərir. Qərbdə təhsil probleminin öhdəsindən gəlmək üçün dövlətin səyləri yetərli deyil. Bu səbəbdən ki, imkanlı şəxslər yaratdıqları fondlar, yaxud köçürdüləri birdəfəlik və ya davamlı maliyyə yardımları hesabına gənc nəslin təhsil prosesini, elm və təhsil sahəsindəki innovativ layihələri maliyyələşdirirlər. Amerika və Avropada sayəsiz-hesabsız belə fondlar fəaliyyət göstərir. Eyni zamanda, ayrı-ayrı dövlətlər özləri də istedadlı gənclərin təhsilini öz üzərlərinə götürürlər. Məsələn, İsveç hökumətinin “Visby” proqramı əsasında hər il dünyanın müxtəlif istiqamətlərindən 200 ən istedadlı gənc seçilir və ölkə universitetlərində təhsil almaları üçün onlara şərait yaradılır. Hökumət bu gənclərin təhsilini maliyyələşdirir, hətta magistrələrə hər ay 1000 avro məbləğində yardım edir. Təhsil ingiliscədir, ancaq ölkədə rahat yaşamaq üçün İsveç dilinin öyrənilməsinə də köməklik göstərilir.

Müasir dünyada təhsil və xeyriyyə fondlarının ən çox olduğu ölkə ABŞ-dir. Hesablamalara görə, hər il bu yolla xeyriyyə aksiyalarına 30 milyard dollar vəsait yönəldilir. Ancaq avropalı filantrop da geri qalmırlar. 2010-cu ilin statistikasına görə, “qoca qitə”də 110 min xeyriyyə təşkilatı fəaliyyət göstərib. Bu təşkilatların 1 milyonadək əməkdaşı olub.

Avropanın ən iri xeyriyyə təşkilatları “Stichting INGKA Foundation” və “Wellcome Trust”dir. Birinci qurum İsveçin IKEA şirkətinin sahibi, iş adamı İnvard Kamprad tərəfindən yaradılıb. Aktivləri təqribən 36 milyard dollardır. Dünya üzrə 200-dən çox filial fəaliyyət göstərir. Britaniyanın “Wellcome Trust” xeyriyyə təşkilatının əsası isə 1936-cı ildə qoyulub, 22 milyardlıq aktivlərə sahibdir. Əsas etibarilə tibb sahəsindəki layihələrə pul ayırır. Peşəkar tibb işçilərinin tibbi təhsili və elmi araşdırmalarına qrantlar verir.

1969-cu ildə Almaniyada yaradılmış “Robert Bosch Foundation” təhsilə ən çox vəsait ayıran fondlardan biridir. Özünün 7 milyardlıq büdcəsi ilə bu təşkilat təhsilin səviyyəsinin artırılması, tarixi abidələrin qorunması, tibbi təhsilə ciddi yardım göstərir.

Avropanın xeyriyyə qurumları elmdən tutmuş tibbdə ən müxtəlif sahələrin maliyyələşdirilməsi ilə məşğuldurlar. Bu istiqamətdə

Təhsildə xeyriyyəçilik

Özəl sektor dövlətə yardım etməlidir

riyyəçiliyi bir-birindən ayrı təşəvvür etmək mümkün deyil. Bill Geys, Mark Sukerberq kimi dövrümüzün ən varlı qəhrəmanları hər il dünyanın müxtəlif guşələrində təhsil problemlərinin həllinə milyonlarla vəsait ayırırlar. Geys bu sahədə ən qabaqcıldır, onun həyat yoldaşı və atası ilə birlikdə yaratdığı “Bill&Melinda Gates Foundation” hər il təhsilin inkişafına 2 milyard dollara yaxın yardım edir. Fondun aktivləri təqribən 30 milyarda bərabərdir.

Ümumiyyətlə, təhsil, səhiyyə və digər sahələrə yardım edən

liderlik mövqeyi Almaniyaya məxsusdur. Avropada filantrop hərəkatının fərqəndirici xüsusiyyəti onların kooperasiya şəklində işləməsidir. Bu imkan verir ki, təşkilatlar arasında fikir mübadiləsi, səylərin birləşdirilməsi, biznes dairələri və dövlətlə əməkdaşlıqda qarşılıqlı yardım əlaqələri genişlənməsin olsun.

Xeyriyyəçiliklə məşğul olan təşkilatların mövcudluğu təkcə müxtəlif sahələrdə, o cümlədən təhsildə mövcud olan problemlərin effektiv həlli demək deyil. Bu, həm də dövlətin bu sahələrdəki siyasət

hökumətlərə imkan verir ki, cənəbi tələbələrə təhsil prosesinə yarımlar etsinlər. Məsələn, “Quota Scheme” proqramına əsasən, xarici tələbənin təhsili üçün tələb olunan vəsaitin 70%-i kredit verilir. Əgər tələbə təhsilini başa vurduqdan sonra qalıb Norveçdə yaşamaq və işləmək istəsə, krediti qaytarmalı olacaq. Yox, qayıdıb vətəninə gət-sə, qaytarmaya da bilər.

Britaniya hökuməti “Çiving təqaüdü” təklif edir. Bu təqaüddə təhsil haqqını ödəmək və hər ay təqaüd almaq olar. Hər il proqram çərçivəsində təhsilin prioritet istiqamətləri müəyyənləşir. İldən-ildə prioritetlər dəyişə bilər.

İtaliya hökuməti də xarici tələbələr üçün təqaüd proqramı həyata keçirir. Proqramın adı “Courses Grant”dir. Burada da Fransada olduğu kimi, yerli dili yüksək səviyyədə bilmək mütləqdir.

Rusiyada da çoxlu sayda fond fəaliyyət göstərir. 2017-ci ildə hökumətin təklifi ilə təhsilə yardım edən şirkətlərdən tutulan gəlir vergisinin güzəşt təbiiq olunur. Biznesə bu yolla təhsil ocaqlarında avadanlıqların yenilənməsi və yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması prosesində aktiv iştirak təklif edilir.

Təhsil sahəsində xeyriyyəçiliklə məşğul olan fondların mövcudluğu həm də ona görə lazımdır ki, onların innovasiya, yenilik, novatorluğa reaksiya dövlətin yavaş-yavaş cəld və operativ olur. Qərbin elmi sığrayışının səbəblərindən biri də məhz budur. Aydın ki, dövlətin kəşflərə, yeniliklərə dəstəyi dərhal mümkün olmur. Dövlət büdcə ilə işləyir. Büdcə isə plan deməkdir. Tarixə müraciət etsək görürük ki, misal üçün, SSRİ-nin dünyanın sürətlə dəyişməsinə tab gətirə bilməməsinin başlıca səbəblərindən biri də məhz ləngliyi, yeniliklərə çevik olmaması idi. Qərbdə isə fondlar və xeyriyyə təşkilatları vasitəsilə problemləri həll etmək və məntiqlə dövlətə yardımçı olmaq təcrübəsi geniş yayıldığından elm və təhsil sahəsində hər bir yeniliyin həyatda tətbiqi az vaxt tələb edir. Bu gün dünyanın tanınmış iş və elm adamları dövlətlərə təhsil sahəsində islahatlar həyata keçirmək üçün yardım təklif edirlər. Söhbət həm əqli yardımdan gedir, həm də maddi. Bu baxımdan, biznesin də təhsil problemlərinin həllində aktiv rol oynaması ilə dövlətə kömək etməsi arzuolunandır.

Xeyriyyəçi hökumətlər

Avropanın ən iri təqaüd proqramlarından biri “Erasmus Mundus Scholarships”dir. Layihə qitənin ali məktəbləri tərəfindən yaradılmış geniş spektrli proqramları əhatə edir ki, onları qazanan şəxslərin təhsil haqları ödənilir və əlavə aylıq 1000 avro lüq təqaüd kəsilir. Bundan əlavə, təhsili maliyyələşdirən daha bir “avropalı” qurum Çexiya, Polşa, Slovakiya və Macarıstan hökumətləri tərəfindən yaradılmış “Beynəlxalq Vişeqrad Fondu”dur. Bu fondun təqaüdü qazanan tələbəyə semestr ərzində 2300 avro yədək yardım edilir. Əlavə olaraq oxuduğu ali məktəbdə də tələbənin təhsil haqqı kimi 1500 avro ödənilir.

Fransa hökuməti də tələbələrə müxtəlif təqaüdlər verir, ancaq burada fərqli tələb ondan ibarətdir ki, fransız dilini bilmək mütləq xarakter daşıyır. Təklif olunan təqaüd hər ay üçün 620 avrodur. Nəzərə alsaq ki, Fransada təhsil proqramlarının əksəriyyəti pulsuzdur, bu məbləğ təhsil prosesinin maliyyələşdirilməsinə yetərli hesab oluna bilər.

Norveçdə də təhsil pulsuzdur. Ölkədə rifah halının yüksək olması

Azərbaycan dilçiliyində, daha konkret desək, dilçiliyin fonetika bölümündə mühüm mövzulardan biri də vurğudur. Sözlərin düzgün orfoepik səslənməsini məhz vurğu tənzimləyir. Qrammatikaya aid ədəbiyyatlarda vurğunun bir çox növündən bəhs olunsa da (dinamik vurğu, sərbəst vurğu, sabit vurğu və s. Bax: Ə.Dəmirçizadə "Müasir Azərbaycan dili", 2007), orta məktəb dərslərində vurğunun, əsasən, üç növü tədris edilir: heca vurğusu, məntiqi vurğu, həyəcanlı vurğu.

Bu vurğu növlərinin içərisində daha geniş tədris olunansa, əlbəttə ki, heca vurğusudur. Sözdə hecalardan, daha dəqiq desək, saiflərdən birinin daha qüvvətli səslənişi heca vurğusu adlanır. Azərbaycan dilində, o cümlədən, türk dilləri ailəsinə mənsub olan dillərdə vurğunun əsas mövqeyi son hecadır. Bunu aşağıdakı nümunələrdə aydın müşahidə etmək olar: ana', baba', torpaq, kəpənək, qonaqları'n və s. Biz, həmçinin, onun da şahidi oluruq ki, vurğu bir sıra şəkilçiləri də özünə təhkim etmiş olur. Baxmayaraq ki, vurğu sözə aid fonetik qaydadır, şəkilçilər, adətən, vurğusuz olur. Lakin sözün sonuna bitişdirilən şəkilçilər vurğunun təhkimçisinə çevrilmiş olurlar. Əgər çiçək sözündə vurğu sonuncu "çək" hecasındadırsa, *-lar²* şəkilçisini bu sözə artırıqda aydın sözün sonuna doğru hərəkət edərək yerini dəyişir, ardınca hal şəkilçisi olan *-m⁴* şəkilçisini artırıqsa, bu dəfə də ən sonuncu şəkilçinin üzərində qərarlaşır. Nümunələrdə bunu tam aydın görə bilərik: çiçək-k'ç'çəklər-ç'çəkləri'n.

Bununla yanaşı, o cəhətə də nəzərə almaq lazımdır ki, dilimizdə vurğu qəbul etməyən şəkilçilər də var. Belə şəkilçilər sözə qoşulduqda isə yuxarıda müşahidə etdiyimiz halların əksinə olaraq vurğu sözün sonuna doğru yönəlmir, sabit qalır. Bunlar vurğu qəbul etməyən şəkilçilərdir: *-gil*, *-ma²* (inkarlıq şəkilçisi), *-casına²*, *-ca²*, *-madan²*, *-ov*, *-ova*, *-yev*, *-yeva*, *-arkən²*, *-mca⁴*, *-araq²* və s.

Buradan aydın olur ki, dilimizdə heca vurğusunun əlamətləri təkcə söz kökü deyil, eyni zamanda onlara bitişdirilən şəkilçilərin xüsusiyyətləri ilə bağlıdır. Buna görə də vurğunun əsas xüsusiyyətini dəqiq təyin etmək və şagirdlərə mənimsətmək üçün sözlərlə yanaşı şəkilçilərin də vurğuya görə nə kimi özəlliklərə malik olduğunu müəyyənləşdirmək lazımdır.

Vurğunun tədrisinə hələ ibtidai sinifdən başlamaq məqsəduyğundur. Şagird vurğu haqqında ilkin biliklərə məhz ibtidai sinifdən yiyələnmişdir. Daha sonra isə vurğu haqqında öyrəndikləri məlumatlar sistemləşdirilməli və dərinləşdirilməlidir. Müşahidələrimizə əsasən deyə bilərik ki, duyumu güclü olan şagirdlər sözlərdə vurğunun yerini təyin etməkdə heç bir çətinlik çəkmirlər. Lakin zəif şagirdlərə vurğu bəhsi mənimsədildikdən bir çox çətinliklər meydana çıxır. Bu mərhələdə vurğuya aid bütün məqamları ən kiçik detallına kimi şagirdlərə tədris etmək lazımdır. Vurğunun əsas xüsusiyyətləri sırasına daxil olan aşağıdakı məqamlar şagirdlərin diqqətinə çatdırılarsa, bu sahədəki çətinliklər də aradan qaldırılmış olar:

1. Milli sözlərimizdə, adətən, vurğunun sözün son hecasına düşməsi: qoru'q, baba', əlcək'k, bildiri's və s.

2. Alınma sözlərdə vurğunun əsasən əvvəlki hecalara düşməsi: o'pera, ko'smos, rea'ksiya, elə'giya və s.

Qeyd: Eyni zamanda istisna olaraq vurğusu əvvələ düşən milli sözləri (dü'nən, ba'yaq, so'nra) və vurğusu sona düşən alınma sözləri (dialo'q, enerji', qələ'm, məktu'b) şagirdlərin diqqətinə çatdırmaq lazımdır.

Vurğusu son hecaya düşməyən sözlər müasir ədəbi dilimizdə azdır və belə sözlərin çoxu alınmadır:

a) Bəzi coğrafi adlar: Avro'pa, A'siya, Lo'ndon, Tü'rkiyə, Fra'nsa,

Orta məktəblərdə vurğunun tədrisi metodikasına dair

Aygün ƏZİZOVA,
Salyan şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbin Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi

Şagirdlər vurğu haqqında ilkin biliklərə ibtidai sinifdən yiyələnmişdir

Pra'qa və s.;

b) Ərəb və fars dillərindən keçmiş bəzi zərflər, bağlayıcı və ədatlar: xüsu'sən, mə'sələ, həqi'qətən, bə'zi, bə'l-kə, a'mma, hə'mişə, la'kin;

c) Rus və Avropa dillərindən alınan sözlər, xüsusən, terminlər: o'çerk, si'ntaksis, la'va, kome'diya, rema'rka, si'nus və s.

Bu bölmədən bəhs edərək şagirdlərin nəzərini vurğusu əvvəlki hecalara düşən milli sözlərlə alınma sözlərdə şəkilçi qəbul edərək baş verən dəyişikliklərə cəlb etmək lazımdır. Belə ki, vurğusu əvvələ düşən milli sözlərdə vurğu qəbul edən şəkilçi artırıqda vurğunun yeri dəyişir. Əgər "ba'yaq" sözündə vurğu ilk hecanın üzərinə düşürsə, bu sözə vurğu qəbul edən şəkilçi qoşulduqda vurğu sözün son hecasına, yəni şəkilçinin üzərinə düşür: ba'yaq-bayaqda'n

vurğusu əvvəlki hecalara düşən alınma sözlərdə şəkilçi artırıqda isə vurğunun yeri sabit qalır: e'tika-e'tikanın-e'tikaya

3. Vurğusu əvvələ düşən bəzi mürəkkəb sözlər: rə'ngbərəng, gü'nəgün, qızı'lgül, dünya'gürüşü və s.

4. Morfoloji üsulla yaranan (m, p, r, s samitlərinin köməyi ilə) sifətin çoxaltma dərəcəsinə aid olan sözlərdə də vurğu əvvəlki hecaya düşür: sa'psarı, dü'mdüz, qı'pırmızı və s.

5. Vurğu qəbul etməyən şəkilçiləri şagirdlərə əzbərlətmək:

a) İsim düzəldən -gil və soyad düzəldən -ov, -ova, -yev, -yeva şəkilçiləri: əmi'mgil, Əli'yev, Həsə'nova və s.

b) İsim və feillərdə şəxs (xəbərlilik) şəkilçiləri: *-am²*, *-san²*, *-dir⁴*, *-iq⁴*, *-suz⁴*, *-dir⁴*, *lar²*. Məsələn, şagi'rdəm şagi'rdik şagi'rdəm şagi'rdiniz şagi'rdirdir şagi'rdirdilər

Qeyd: *-lar²* şəkilçisi adlarda vurğu qəbul edir: kitabla'r, birincilə'r, yuxarıla'r. Feillərdə *-lar²* şəkilçisi şəxs sonluğu qismində çıxış edərək vurğu qəbul etmir: yazı'rılar, oxuyası'dırlar, gələcə'klər. Lakin feillərdə aşağıdakı hallarda *-lar²* şəkilçisi vurğuludur:

* Şühədi keçmiş zamanda: bildilə'r, oxudula'r;

* Əmr şəklində: bilsinlə'r, oxusunla'r;

* Şərt şəklində: bilsələ'r, oxusala'r;

c) Əmr şəklində qəbul etdiyi şəxs (xəbərlilik) şəkilçiləri vurğu qəbul etsə

də, II şəxs cəminin şəxs(xəbərlilik) şəkilçisi *-m⁴* şəkilçisi vurğu qəbul etmir: düşü'nün, ya'zın, daya'nın

d) Zərflər düzəldən şəkilçilər:

-la² - tələ'slə, həyəca'nla;

-ca² - tü'rkcə, ru'sca;

-casına² - igi'dcəsinə;

-ən-qə'lbən, ru'hən.

Qeyd 1: *-la²* feil düzəldən şəkilçi kimi vurğuludur: başla', işlə', səslə'.
Qeyd 2: *-ca²* zərflər düzəldən şəkilçi qoşma kimi vurğu qəbul etməsə də, ədat kimi vurğu qəbul edir: yaxşıca', körpəcə'.

e) İdi, imiş, isə hissəciklərinin qısalınmış formaları: gəli'rdim, oxuyaca'qmış, deyir'əmsə.

ə) Fəli bağlama şəkilçiləri: *-araq⁴*, *-arkan²*, *-diqca⁴*, *-mca⁴*: anlaya'raq, eşidə'rəkən, gözdi'kə, danışı'nca.

Qeyd: Bu sadalanan şəkilçilərin I-ci hissəsi vurğu qəbul edir, 2-ci hissəsi isə qəbul etmir, *-madan²* şəkilçisi isə bütövlükdə vurğu qəbul etmir: unu'tmadan, de'mədən.

f) Şəkilçilənmiş qoşmalar: *-dək*, *-tək*, *-can²*, *-ca²*: evə'cən, qapıya'dək, qu'stək.

g) *-m⁴* sual ədatı: aldın'mı, yazın'mı;

ğ) *-ilə* bağlayıcısının və qoşmasının şəkilçilənmiş variantı: dostu'mla, qələ'mlə;

h) *-ma²* inkarlıq şəkilçisi: danış'ma, axta'rnamışam.

Qeyd: *-ma²* feildən isim və sifət düzəldən şəkilçi kimi vurğu qəbul edir: dondurma', qovurma', burma'(saç).

Qeyd 2: Vurğu qəbul etməyən şəkilçidən sonra vurğu qəbul edən şəkilçi işlənsə belə, vurğunun yerini dəyişmir: qurtla'mayıb.

6. Adi tələffüz qaydasında vurğusu sona düşən söz kitab kimi işləndikdə vurğu əvvələ keçir:

Yanında balası yağış gölündən Əyilib su içir bir ana ceyra'n!
Bir mən deyiləm ki, hüsninə heyran. Şöhrətin yayılıb hər yana, ce'yran!

7. Vurğusu dəyişməklə mənası dəyişən sözlər: oyu'n-o'yun, dimdi'k-di'mdik, liri'k-li'rik, akademi'k-akademik (Bu sözləri şagirdlərə əzbərlətmək lazımdır).

Vurğuya aid bu sadalanan xüsusiyyətlər mənimsədildikdən sonra şagirdlərdə vurğu haqqında aydın təsəvvür formalaşır. Eyni zamanda,

müəllim öz təcrübəsinə əsaslanaraq qazandıqı, müşahidə etdiyi müəyyən kiçik detalları da bu siyahıya daxil edə bilər:

* Sonu *-ar²* hissəciyi ilə bitən sözlərdə vurğu son hecaya düşür: islahə't, məlumə't, demokra't, adekva't.

* Sonu-ji hissəciyi ilə bitən sözlərdə vurğu son hecanın üzərinə düşür: enerji', nostalji', ideoloji', morfoloji'.

* Tərkibində -logiya hissəcisi olan sözlərdə vurğu -lo hecasının üzərinə düşür: astrolo'giya, ekolo'giya, leksikolo'giya.

* Sonu -ka hissəciyi ilə bitən alınma sözlərdə vurğu əvvəlki hecaların üzərinə düşür: fonetika, kli'nika, aku'stika.

Qeyd: Bu sözlərin bir qisminin sonundan "a" saiti atılıb yeni mənalı söz yaradıldıqda isə vurğu son hecaya düşür: foneti'k, eti'k, esteti'k, sintakti'k.

Bundan başqa, səs uzanması olan saiflə vurğu qəbul edən saifin üst-üstə düşməsi vəziyyətini də diqqətdən kənar saxlamaq olmaz. Məsələn: musiqi, rütubət, səliqə, ədalət kimi səs uzanması olan sözlərdə vurğunu səs uzanmasından sonrakı hecalarda axtarmaq lazımdır. Məsələn: nadir sözündə səs uzanması "a" saifinin üzərindədir: [na:dir], vurğu son hecanın üzərindədir: nadi'r. İstisna olaraq, məsələn, səs uzanması ilə vurğusu eyni hecaya düşən sözlər də var: yəni, bəli, sonra, lakin, bəzi, daim, daima.

Vurğuya aid nəzəri hissənin mənimsədilməsi ilə yanaşı əyani və praktik olaraq da iş aparılması xüsusi önəm kəsb edir. Təlim texnologiyalarının inkişaf etdiyi müasir dövrdə təlim prosesində bu vasitələrin istifadəsi, əlbəttə, zəruridir. Tədris olunan mövzuların müasir texniki təlim vasitələri ilə mənimsədilməsi onların daha tez dərk olunması və yadda qalmasına səbəb olur. Buna görə də vurğu bəhsini tədris edərək xüsusi səsləndirmələrlə sözlərin düzgün tələffüz qaydasını dərş prosesində şagirdlərə dinlətmək sözlərdə vurğunun yerini dəqiq təyin etməkdə onlara istiqamət vermiş olar. Sözdə vurğunun yerini dəyişdikdə mənanın necə dəyişdiyini (vurğusu dəyişməklə mənası dəyişən sözlər) və ya vurğunu hecada düzgün tələffüz etmədikdə sözün mənasının itdiyini səs yazısı şəklində əyani olaraq şagirdə dinlətmək onların vurğu haqqındakı dumanlı təsəvvürlərinə aydınlıq gətirmiş olar.

Azərbaycan dilində təmiz danışa bilirikmi?

Dili qorumaq onun bütün qaydalarına əməl etməkdir

← Əvvəlki səh.1

Təvəkkül ŞÜKÜRBƏYLİ,
filologiya elmləri doktoru, professor,
Bakı Slavyan Universiteti "Lügət mərkəzi"
elmi-tədqiqat laboratoriyasının müdiri

Dilimiz eyni zamanda regionda xalqlararası ünsiyyət vəsiyyəti rolunu da oynayır. Dediymiz kimi Azərbaycan dili dövlət dilidir. Dövlət də öz dilinin keşiyindədir. Bəs biz onu necə qoruyuruq? Ümumiyyətlə, dili qorumaq nə deməkdir? Bu, ilk növbədə dili yaşatmaqdır. Dili yaşatmaq üçün də bu dildə danışmaq gərəkdir. Əgər dildən istifadə edilmirsə, o, ölü dil sayılır. Yəni dilin adı olur, özü yox. Məsələn, latın dili kimi. Bir çox azərbaycanlılar başqa mühitdə doğulub böyüdüklərində öz dillərini bilmirlər. Ata yurduna yolları düşəndə onlar ətrafdakılarla anlaşmaqda çətinlik çəkir. Digər tərəfdən, dili qorumaq onun bütün qaydalarına əməl etməkdir. Yəni dilin qanunlarını pozmaq. Dövlətin qanunları kimi. Dil milli sərvətdir. Bu sərvəti göz bəbəyi kimi qorunmalıyıq. Axı o, ata-babalarımızdan bizə əmanətdir. Əmanətə xəyanət olmaz deyiblər. Bu əmanəti olduğu kimi saxlayıb gələcək nəsillərə çatdırmalıyıq.

Bəs dil mədəniyyəti nədir? Elə deyilənlər dil mədəniyyətinə də aiddir. Dil mədəniyyəti nitq mədəniyyətidir. Nitq mədəniyyəti dilin fonetik, leksik, morfoloji, sintaktik və üslub normalarına əməl edilməsidir. Əgər biz şəkərə *pesox*, yaxud *pasoy*, qələmə *ruqka*, yaxud *ruşqa* deyiriksə, nitq mədəniyyətinə kobud şəkildə pozmuş oluruq, çünki burada nitq mədəniyyətinə əsas əlamət yoxdur.

Dilin ən ali nöqtəsi ədəbi dildir. Ədəbi dil cəlalanmış dildir, sadə dildə desək, dilin qaynağıdır. Təhsil görmüş hər bir adam ədəbi dilin daşıyıcısı sayılır. Belə adamlar ədəbi dildə danışmağa borcludurlar. Nitq mədəniyyəti və ya ədəbi dil təhsil illərində formalaşır. Bu proses bağcadan başlayaraq ali məktəbə qədər davam edir. Proses iştirakçıları öyrənən və öyrəndir. Öyrəndirən məsuliyyəti daha çoxdur. Ədəbi dil normaları şagirdlərə tədricən aşılmalıdır. Sinifdən sinfə keçdikcə şagirdin nitq mədəniyyəti təkmilləşməlidir.

Nitqin formalaşmasında əsas yeri dil və ədəbiyyat dərsləri tutur. Lakin digər fənləri tədris edən müəllimlər də şagird nitqinin inkişafına görə məsuliyyət daşıyırlar. Əgər ali məktəb tələbəsi "mənim *ruqkam* yoxdur" deyirsə, deməli o, 11 il elə *ruqka* deyə-deyə böyüyüb və çox güman ki, elə onun müəllimləri də *ruqka* deyiblər. Bir çox hallarda qələmə *ruqka*, karandaşa isə *qələm* deyənərdə olur. Şagirdlərin dilində təmiz Azərbaycan nitqinə çox az rast gəlinir. Adətən onların nitqində rus və Azərbaycan sözləri bir-birinə qarışır. Bu hala böyüklərin də nitqində rast gəlinir. Söhbət Azərbaycan dilində tam qarışığı olan sözlərin rusca deyilməsindən gedir (astanovka, atverka, kusaqka, smes, kaşa, balkon, şkař, karidor, pol, patalok, balnisa, pensiya, stipendiya, stalovala və b. k.). Əgər ərzaq mağazasında satıcıya desəniz ki, mənə bir kilo *şakar* çəkin, o, başa düşməyəcək, ya da *qand* çəkəcək, "*pesox*" deyəndə isə hər şey aydın olacaq.

Şagird nitqində tələffüz səhvlərinə də tez-tez rast gəlinir, məsələn, isim sözünü *isim* kimi (vurğu birinci hecadə) deyirlər. Bu cür tələffüz universitet auditoriyalarına qədər gəlib çıxır.

Məktəb illərində şagirdlərin ədəbi dilə əsaslanan səlis nitqi tam qaydaya düşməlidir. Onların ədəbi dil, nitq mədəniyyəti, tələffüz qaydaları, şivələr, üslubiyyət və s.-dən məlumatları olmalı, ədəbi dilə şivələrin, ana dili ilə əcnəbi dillərin fərqi varmaldırlar. Əks halda hər kəs hər yerdə xitabət kürsülərindən öz doğma dialektində danışacaq.

Qrant layihə çərçivəsində tədbir

"Təhsil müəssisələrində uşaqların cinsi tərbiyəsi" layihəsi çərçivəsində tədbir keçirilib.

BŞTİ-nin tabeliyindəki 18 nömrəli tam orta məktəbdə keçirilən tədbirdə iştirakçıları salamlayan direktor Rəna Süleymanova "Təhsil müəssisələrində uşaqların cinsi tərbiyəsi" layihəsinin təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə 2-ci qrant müsabiqəsində qalib layihələrdən olduğunu bildirib. Çıxışı zamanı direktor layihə çərçivəsində bu sahədə görülən məqsədyönlü işlərdən danışdı.

Tədbirdə çıxış edənlər layihənin məqsədi barədə ətraflı məlumat veriblər. Bildirilib ki, uşaqların cinsi aspektdə yaş psixologiyaları və fiziologiyalarına uyğun maarifləndirilməsi, bu sahədə məlumatlılığın yaratdığı problemlərin aradan qaldırılması, cinsi tərbiyənin verilməsində valideyn, müəllim və məktəb psixoloqlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi əsas məqsədlərdən ibarətdir.

Tədbirdə şagirdlər ədəbi-bədii kompozisiyalarla çıxış edib, şeirlər söyləyib, mahnılar oxuyublar.

Layihə çərçivəsində həyata keçirilən təlimlərdən, aparılan tədqiqat işlərindən, əməkdaşlıq edilən məktəblərdə baş tutan tədbirlərdən bəhs edən hesabat xarakterli videoçarx nümayiş olunub.

Tədbir məktəblilərin hazırladığı fleşmob ilə başa çatdı.

ADA Universitetinin əməkdaşları LDU-da olub

ADA Universitetinin əməkdaşları Lənkəran Dövlət Universitetində olub. LDU-nun rektoru vəzifəsini icra edən professor Natiq İbrahimov qonaqlara rəhbərlik etdiyi ali təhsil müəssisəsi barədə məlumat verib. Bildirib ki, LDU-da yeni ixtisaslar açılıb, tədris-təcrübə bazası yaradılıb, müəllimlər üçün xidməti mənzillər tikilərək istifadəyə verilib. Hazırda isə yeni yataqxana binası və əlavə tədris korpusu inşa edilir.

Qonaqlar LDU-da təhsil alan

sonuncu kurs tələbələri ilə də görüşüblər. ADA Universitetinin qəbul şöbəsinin məsul əməkdaşı Leyla Əliyeva onlara təmsil etdiyi ali təhsil ocağı, magistratura ixtisasları, qəbul şərtləri barədə ətraflı məlumat verib.

Sonra ADA Universitetinin müəllimi Turan Nağıyevanın "İnnovasiya və sahibkarlıq" mövzusunda məruzəsi dinlənib. Diskussiya şəklində davam edən görüşdə tələbələri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Maarifləndirici seminarlar keçirilib

Tədbirlər planına əsasən Abşeron rayonunun ümumtəhsil məktəblərində maarifləndirici seminarlar keçirilib. Seminarda şagird, müəllim və valideynlərə rəqəmsal ödəniş xidmətləri haqqında ətraflı məlumat verilib. Qeyd edilib ki, proqramın strateji məqsədi vətəndaş, biznes subyektləri və dövlət strukturları arasında nağdsız ödəniş mühitinin genişlənməsi, nağd dövriyyənin həcmnin mini-

muma endirilməsi və nəticədə bank sektorunun maliyyə resursları bazasının gücləndirilməsidir. Rəqəmsal transformasiya və texnologiyaların innovasiyalar bir çox maliyyə xidmətinə sürətli, asan və effektiv çıxış əldə etməyə imkan verir.

Aysel TAHİROVA,

Abşeron Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Doqquzuncular üçün yoxlama imtahanı

İmişli rayonunun ümumi təhsil məktəblərinin 9-cu sinif şagirdləri üçün mərkəzləşdirilmiş qaydada test üsulu ilə yoxlama (snaq) imtahanı keçirilib.

Yoxlama imtahanı şagirdlərin buraxılış imtahanının 2-ci mərhələsinə hazırlıq məqsədilə keçirilib.

Şagirdlər Azərbaycan dili və ədəbiyyat, riyaziyyat, xarici dil fənlərindən 90 test tapşırığını 135 dəqiqə ərzində cavablandırıblar.

Yoxlama imtahanı şagirdlərin bilik, bacarıq və vərdişlərinin daha da artmasında böyük təcrübə olacaq.

Nəticələr İmişli RTŞ-də, məktəblərdə müvafiq fənn müəllimləri, sinif rəhbərləri və şagirdlərin iştirakı ilə ətraflı müzakirə olunacaq.

Vilayət ƏLİYEV,

İmişli Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

"Müəllim yeniliklərə açıq olmalıdır"

Elmar Abbashı: "Şagirdlərdə şifahi nitq vərdişlərinin formalaşmasına çalışmalıyıq"

- Elmar müəllim, kənd və şəhər məktəbində çalışırsınız. Bir pedaqoq kimi şagirdlərin kənddə və ya şəhərdə yaşaması onların təhsilinə təsir edirmi?

- Təhsilimizin inkişaf etməsi, müasir məktəblərin qabaqcıl maddi-texniki baza ilə təmin olunması kənd və şəhər məktəbi fərqi tam aradan qaldırır. Şagirdlərin təhsilə marağına gəldikdə isə, kənd mühitində yaşayan uşaqlar daha çox kənd təsərrüfatı ilə məşğul olduqları üçün müəyyən mənada təhsilə cəlb olunmada problemlər yaşayırlar. Ancaq 5 il kənd məktəbində çalışmış bir müəllim kimi deyər bilərəm ki, şagirdlərimizin istər dərəcə dərəcəsi, istərsə də dərəcə hazırlıqlı gəlmələrində heç bir problem yoxdur.

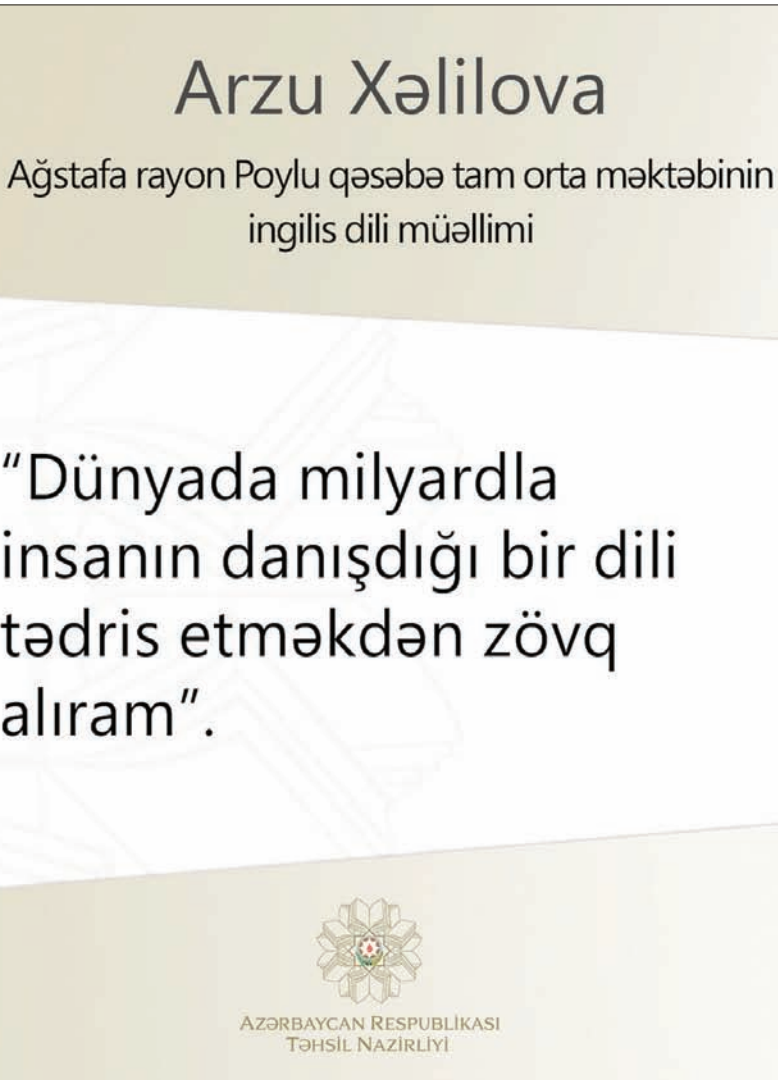
- Şagirdin formalaşması üçün müəllim-şagird-valideyn üçlüyü çox mühüm hesab olunur. Siz pe-

daqoji fəaliyyətinizdə valideynlərlə münasibətlərinizi necə tənzimləyirsiniz?

- Valideynlər övladlarının dərsləri ilə kifayət qədər məşğul olurlar. Müəyyən vaxtlar valideyn iclasları təşkil olunur, məktəbin bütün müəllimləri bu icaslarda iştirak edərək, şagirdlərin inkişaf perspektivləri, təhsil göstəriciləri barədə valideynlərlə müzakirələr aparılır. Ümumiyyətlə, müəllim-valideyn münasibətini doğru istiqamətə yönəltmək müəllimin peşəkarlığının göstəricisidir. Bu peşəkarlığın daha da şaxələnməsi isə valideyndən asılıdır.

- Kimya fənni izah tələb edən çox maraqlı bir fəndir. Tədrisdə fənninizin tədris səviyyəsi necədir?

- Kimyanın tədrisi zamanı şagirdlərə bu elmə maraq, riyazi hesablamalar, yeni texniki vasitələrdən istifadə etmək, təbiətdə baş verən

Arzu Xəlilova

Ağstafa rayon Poylu qəsəbə tam orta məktəbinin
ingilis dili müəllimi

"Dünyada milyardlarla insanın danışdığı bir dili tədris etməkdən zövq alıram".

Narkomaniya ilə mübarizəyə həsr olunmuş tədbir

Saatlı rayonu Şirinbəy kənd tam orta məktəbində narkomaniya ilə mübarizəyə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Tədbirdə yerli icra hakimiyyəti və polis şöbəsinin əməkdaşları, təhsil şöbəsinin nümayəndələri və məktəblilər iştirak ediblər.

Rayon polis şöbəsinin rəisi Azər Tağıyev son illər narkotik vasitələrə qarşı mübarizənin xeyli gücləndiyini, dövlət orqanlarının bu sahədəki fəallığının artdığını söyləyib.

Təhsil şöbəsinin müdiri Seyidə Kazımova narkomaniya ilə mübarizədə maarifləndirmə, təbli-

ğat və profilaktika işlərinin daha düşünülmüş və səmərəli şəkildə aparılmasının vacibliyini qeyd edib.

Sonra narkomaniyanın bələdiyyədən bəhs edən sənədli film nümayiş olunub.

Tədbirdə çıxış edənlər sosial bəlayə qarşı mübarizədə ayrı-ayrı təşkilatların və cəmiyyətin hər bir üzvünün üzərinə düşən məsuliyyət hissindən danışdı.

Sonda məktəbliləri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Xalid NƏCİYEV,

Saatlı Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Laçın məktəbləri qış mövsümünə hazırdır

Tədrisin keyfiyyəti qış aylarında sinif otaqlarının, fənn kabinetlərinin normal istiliklə təminatından çox asılıdır. Odu ki, Laçın Rayon Təhsil Şöbəsinin nəzdində fəaliyyət göstərən 104 ümumtəhsil müəssisəsinin istiliklə təmin olunması üçün zəruri tədbirlər həyata keçirilib. Təhsil şöbəsinin verilən məlumatlara görə, məktəblərin 19-u fərdi qazanxana, 12-si mərkəzləşdirilmiş istilik sistemi, 26-si elektrik, 47-si isə odun sobaları vasitəsilə isidilir.

Mərkəzləşdirilmiş istilik sistemi mövcud olan və elektrikle qızdırılan məktəblərə baxış keçirilib, mövcud çatışmazlıqlar aradan qal-

dırılıb. Bu məktəblərin istilik sistemləri istismar vəziyyətindədir. Digər məktəblərdə odun sobaları qurulub. Məktəblər üçün nəzərdə tutulan odun yanacağı təyinatı üzrə paylanılıb. Qış fəslində məktəblərin qızdırılmasında heç bir çətinlik yaşanmayacaq.

Qeyd edək ki, Laçın rayonunun ərazisi Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğal altında olduğu üçün rayonun ümumtəhsil məktəbləri laçımlı məcburi köçkünlərin daha çox məskunlaşdıqları şəhər və rayonlarda, o cümlədən Ağcabədi rayonunun Taxtakörpü ərazisində fəaliyyət göstərir.

Astaralı şagirdlərin olimpiada uğurları

Astaranın Pensər kənd 2 nömrəli tam orta məktəbinin şagirdləri Elşad Səfərov və Zəka Əliyev Bakı şəhərində yeniyetmələr arasında təbiət elmləri üzrə "İstedadların hazırlığı laboratoriyası" mövzusunda keçirilən II Beynəlxalq Olimpiadada uğurlu nəticələr qazanıblar.

Beş gün davam edən olimpiadada Azərbaycanla yanaşı, 9 xarici ölkənin - Belarus, Estoniya, Gürcüstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan, Rusiya, Tacikistan və

Türkmənistanın 100-dən çox gəncləri tam orta məktəbinin şagirdləri Elşad Səfərov və Zəka Əliyev Bakı şəhərində yeniyetmələr arasında təbiət elmləri üzrə "İstedadların hazırlığı laboratoriyası" mövzusunda keçirilən II Beynəlxalq Olimpiadada uğurlu nəticələr qazanıblar.

Beş gün davam edən olimpiadada Azərbaycanla yanaşı, 9 xarici ölkənin - Belarus, Estoniya, Gürcüstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan, Rusiya, Tacikistan və

Türkmənistanın 100-dən çox gəncləri tam orta məktəbinin şagirdləri Elşad Səfərov və Zəka Əliyev Bakı şəhərində yeniyetmələr arasında təbiət elmləri üzrə "İstedadların hazırlığı laboratoriyası" mövzusunda keçirilən II Beynəlxalq Olimpiadada uğurlu nəticələr qazanıblar.

Şahmat üzrə Respublika birinciliyinin ikincisi

2017-ci ilin dekabr ayında "Təhsil" Respublika İdman Mərkəzi tərəfindən Göyçay şəhərində keçirilən Şahmat idman növü üzrə Respublika birinciliyinin final mərhələsində Samux rayon UĞİŞM-nin yetirməsi Aytac Məmmədova III yerə layiq görülüb.

Respublika səviyyəli yarışın final mərhələsində III yerə layiq görüldüyü üçün Aytac 2018-ci ilin dekabr ayında Salyan rayonunda keçirilən Respublika birinciliyində birbaşa iştirak etmək hüququ qaza-

nı. Keçirilmiş yarışın nəticəsində 12 yaşlılar arasında Aytac Məmmədova üç oyun bərabərə, qalan oyunlarının hamısında qalib gələrək Respublika üzrə II yerə layiq görülüb.

Yarışda qalib olmuş Aytac Təhsil Nazirliyi tərəfindən medal, diplom və qiymətli hədiyyələrə mükafatlandırılıb.

Nurəddin BABAYEV,

Samux Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Səhifəni hazırladı: Şakir CƏFƏROV

Yüz il yaşayasan, ilk müəllimim

Sona MƏMMƏDOVA,
Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi yanında Milli gəlirlər departamentinin, hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı idarəsinin müfəttişi

Dünyada gözəl, nəcib peşələr çoxdur. Həkim insanların sağlamlığının keşiyində dayanır, xəstələrə şəfa verir. Mühəndis fabrik və zavodları işlədir, hündür binalar ucaldır, yollar çəkir, körpülər salır. Kosmonavt fəzani fəth edir, müxtəlif planetlərin sirlərini öyrənir...

Fəqət bütün peşələrin fəvqündə dayanan müqəddəs bir peşə də var. Bu, müəllimlikdir. Həkim də, mühəndis də, kosmonavt da seçdikləri sənətin sirlərini məhz müəllimdən öyrənirlər. Müəllim elm, bilik xəzinəsinin qapısını insanların üzünə açan bir varlıqdır.

Bu xəzinəyə inamla daxil olanlar həyatın enişli-yoxşulu yollarında bədrəmiz, öz biliyi və əməlləri ilə cəmiyyətin inkişafına töhfələr verirlər. Elə buna görə də dünyada müəllim əməyinin bənzəri yoxdur. Əgər bu gün biz bəşəriyyətin çatdığı yüksək inkişaf səviyyəsi, elmi-texniki nailiyyətlər barədə məmnunluqla söhbət açırsanız, buna görə, ilk növbədə, müəllimlərin minnətdar olmalıyıq. İnsan cəmiyyətinin əzəli və sonu müəllim

əməyi ilə bağlıdır. İnsanlar öyrənə-öyrənə kamilləşmiş, təbiətin sirlərinə yiyələnərək onu ram etmiş, yeni-yeni kəşflərlə öz həyatlarını yüngülləşdirmişlər.

Deyərlər ki, hər kəsin taleyində müəllimin yeri var. Bu, həqiqətən belədir. Ona əlindən tutub əlifbanın ilk hərfini, “ana” kəlməsini yazmağı, saymağı öyrədən ilk müəllimini kim xatırlamır? Məktəb partası arxasında keçən illərdə müəllimlər bizə qətrə-qətrə Vətənə, torpağa sevgi hissi aşıyırlar. Biz Azərbaycanın kəşməkəşli tarixi, ana yurdumuzun təbiətinin gözəllikləri, xalqımızın dostları və düşmənləri barədə müəllimlərimizdən çox şey öyrənmişik. Sevimli müəllimlərimiz bizə şifahi xalq yaradıcılığının, dastanlarımızın ruhunu aşılayıblar, eləcə də yazılı ədəbiyyatımızın görkəmli nümayəndələrinin – Nizaminin, Füzulinin, M.Ə.Sabirin, S.Vurğunun, C.Məmmədquluzadənin, H.Cavidin əsərlərinin inceliklərini öyrədiblər. Biz onların sayəsində bütün varlığımızla xalqımızın əsrlərin sınağından çıxan adət-ənənələrinə, milli-mənəvi dəyərlərinə bağlanmışıq, dünyagörüşümüz, həyata sağlam baxışımız formalaşmışdır.

Əlbəttə, bütün bunlar ani olaraq baş vermir, uğurlarımızın arxasında

müəllimlərimizin illər boyu çəkdiyi zəhmət dayanır. Elə buna görə də cəmiyyətdə müəllimlik çox şərəfli, müqəddəs peşə hesab olunur. Alim də, sərkərdə də, bir sözlə, həyatda tutduğu mövqedən asılı olmayaraq hər kəs müəllimi qarşısında baş əyir, ona səcdə qılır, onu həmişə xoş duyğularla yada salır. Aşağıdakı misralarda şair insanların ilk müəllimləri ilə bağlı xoş arzularını səmimi şəkildə ifadə etmişdir:

*Günəşə çatsa da nurlu taleyim,
Səninlə bağlıdır arzum, diləyim.
Nə bir dərdim olar, nə də bir qəmim,
Sən yüz il yaşasan, ilk müəllimim!*

Belə müəllimlərdən biri də Bakı şəhər 254 nömrəli tam orta məktəbin ibtidai sinif müəllimi Nərgiz

Mirzəliyevadır. Nərgiz müəllim 1961-ci il dekabrın 26-da Bakı şəhərində anadan olub. 1968-1979-cu illərdə 62 nömrəli məktəbdə orta təhsil alıb. 1980-1985-ci illərdə Azərbaycan Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində bədii öz-fəaliyyət rəhbəri fakültəsində oxuyub.

Pedaqoji fəaliyyətdə 1986-cı ildə 62 nömrəli tam orta məktəbdə dərnek rəhbəri kimi başlayıb. 1988-1990-cı illərdə məktəb psixoloqu kursunda təhsil alıb. Həmin kursu bitirdikdən sonra 1991-1995-ci illərdə 109 nömrəli tam orta məktəbdə psixoloq kimi fəaliyyətini davam etdirib.

1995-1996-cı illərdə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində yenidənəhazırlanma kursunda ibtidai sinif müəllimliyi peşəsinin sirlərini öyrəndikdən sonra 1995-2011-ci illərdə 109 nömrəli tam orta məktəbdə yeni ixtisası üzrə çalışıb.

2011-ci ildən 254 nömrəli tam orta məktəbdə ibtidai sinif müəllimi işləyir.

Müəllim əməyini çox vaxt bağban əməyi ilə müqayisə edirlər. Bağban min bir zəhmətlə yetişdirirdi ağacın bəhrəsini görəndə sevindiyi kimi, öz yetirmələrinin xoş sorağını alanda müəllimin də qəlbi sevincdən dağa dönür. Nərgiz müəllim də belədir. Sonralar ad-san sahibi olan yetirmələri barədə həmişə iftixar hissi ilə söhbət açır. Belə yetirmələri isə çoxdur. Onların uğurları müəllimə sanki yeni güc verir, onu daha şövqlə işləməyə ruhlandırır.

Axı işıq buradadır...

Marketing ustası Filip Kouteirin həyatında şahid olduğu ən gözəl təqdimat “Martin Agency”-nin “Mercedes işinə” başlaması üçün etdiyi çıxış olub. 90-cı illərdə Lexus “Lüksün yeni tərifini” şüarı ilə bazarı işğal edir, “Mercedes”-in quyusunu elə o templə qazır. 1991-ci il Lexus üçün yeni eramın başlanğıcı idisə, “Mercedes” də bu, əksinə idi. Son illərdə müştərilərinə yeni heç nə verməmişdi. “Lüksün yeni tərifini”nin qarşısında da rıxdırıcı, yorucu, dəbdən düşmüş “qoca” var idi. Almanlar narahət və kədərli idilər. Bu səbəbdən onların yeni imicini yaradacaq, PR-nı quracaq, dizayn verəcək şirkətə ehtiyacları var idi. Axtarış davam edir, bu məqsədlə böyük qonoranı olan müsabiqə elan olunmuşdu.

Təqdimat günü. Agentliyin rəhbəri Martin Sloves bütün məsuliyəti öz üzərinə götürərək təqdimatı başdan-ayağa özünün aparacağını bildirir. “Hugo Boss” kostyumlu və odekalonlu almanlar olduqca ciddi görkəm və əhvalda

Sonan NƏCƏFOV

sualına cavab axtarışında birgə səfərə çıxmağa məmnuniyyətlə razı oldum. Həm də qəzetin baş redaktoru ilə illərdir mətbuat üzərindən söhbətləmişdik. Mən yazmışam, o pozub, redaktə edib, düzüb-qoşub, təqdim edib. Bir sözlə, bir-birimizi yaxşı tanıyırdıq.

Hə, yeri gəlmişkən, bir hadisəni də danışım, startı atəşfəşanlıqla bitirək. Demək, Böyük Britaniyada tanınmış bir motivator-oratoru təlimə dəvət edirlər. 30 dəqiqə ərzində kütlə qarşısında çıxış edib, qonoranı alıb, sağollaşmış gedəcəkmis. Özündən bir az razı olan, apardığı seminar və təlimlərin başgicəlləndirən təsirindən hazırlaşmağı kənara tullayır. Nöyünə la-zımdır, axı hər şeyi bilir. Halbuki uşaq bağçasında seminarı gedir-

100 il öncə bir kloun var idi. Valentin adında alman bir kloun. (Münsiflərdə tərpənisi hiss olunur- müəl.). Onun növbəti göstərisi səhnənin bir tərəfi işıqlanmış mənzərə ilə başlayır. Zal ağzınacan tamaşaçı ilə dolu idi və səssizlikdən qulaq tutulurdu. O, projektorla işıqlanmış kiçik dairədə nəşə axtarıb.

münsif kimi prosesi izləyirdilər. Əslində, onlar münsifdən çox, xilasedicisini axtaran batmaqda olan gəmi kapitanları idilər.

Martin ayağa qalxaraq almanlarla üz-büz 3-4 metrlik məsafəyə aşağı görünür (“aha, indi bu dövqərd gəlib dayandı. Nə təqdimat pultu, nə kağız, nə də musiqiyə cam”) düşüncəsində olanlar. Bil-mirəm, ilahi ədalətdir, ya bu peşənin yazılmamış müqəddəs qanunlarıdır, bu fikirdə olanlar adətən tam tərs proseslə üzlaşib, biabır olurlar. İkinci tiplər, kütləni özündən yuxarı görənəldilər. Özünü 10 qəpik, qarşındakıları Sovetin 1 manatlığı kimi yəni. Adətən belə məqamda deyirlər ki, kütlənin üst tərəfdən gələn yumruğu hər zaman natiqin başının üstündə olur.

Ən yaxşısı, üçüncüsü, insanlarla eyni səviyyədə olub, onların gözünü düz baxmağı bacarmaqdır. Sözümlən canı. Londonda olanlar bilirlər, bu şəhərin metro vaqonlarında pulsuz qəzetlər paylanır. Təlimə dəvət alan orator metrodə gedərkən əlinə pulsuz qəzetlərdən birinin axşam buraxılışı keçir. Və təsadüfən bir jurnalist uğur və nailiyyətin yolları haqda məqalə yazmış. Metroda olduğu müddətdə həmin məqaləni yaxşıca mənimsəyən orator təlim zamanı elə həmin mövzudan söz açır və bütün çıxışını bunun üzərində qurur: “Məqalə müəllifi deyir ki,” “Məqalə müəllifinin qonaətinə görə,” “Məqalə müəllifi belə düşünür” və s. və i.a. Bu zaman təlimdə iştirak edən araşdırmaçılardan biri ayağa qalxaraq oratora belə deyir: “Hörmətli cənab, bütün seminar boyu biz ancaq o məqalə müəllifinin nə yazdığını, nə dediyini, nə düşündüyünü eşitdik. Biz bu seminarla iştirak etmək üçün pul ödəmişik və bizim üçün maraqlı olan məqalə müəllifinin nə düşündüyü deyil. Biz sizin nə düşündüyünüzü bilmək istəyirik, siz bizə nə məsləhət görürsünüz”.

Bəli, növbəti məqalə və şərhlərdə maksimum dərəcədə “filan-kəs onu dedi, bunu dedi” deyil, daha çox öz fikir və təcrübəmizdən irəli gələnləri paylaşacağıq. Ümid edirik ki, axtardığımız həqiqət açarı elə işıq olan yerdədir.

Məktəbin psixoloqu

Astenik uşaqlar

Nilufər İSMAYILOVA,
“Məktəblinin dostu” layihəsinin psixoloqu

Astenik uşaq kimdir? Astenik problemlər sinir sisteminin və orqanizmin spesifik xüsusiyyətləri ilə sıx bağlıdır. Bu, uşaqların tez yorulması, onların şəxsiyyət olaraq bir neçə keyfiyyətinin formalaşmasında problemlər yaranmasına səbəb olur. Asteniklər, yəni tez yorulan uşaqlar, başqalarına nisbətən daha tez küsür, inciyir. Hər hansı kobud davranış nəticəsində onların özgüvənlərini aşağı salmaq çox asan olur.

Asteniklər xoşniyyətli dirlər. Yəni qarşısındakı yaşlılarına ziyan vermir, onların qəlbinə qıracaq hər hansı hərəkət etmirlər. Onlar həmçinin duyğularını yaxşı ifadə edə bilmirlər. Paralel olaraq həm də özlərinə qapanıq insanlardır. Asteniklər ünsiyyətdən qaçmağa meyillidirlər.

Necə davranmalı?!

İlk növbədə, uşağa özünə daha çox güvənmək hissini təlqin etmək vacibdir. Uşaq ünsiyyət zamanı aşağılayıcı, qorxuducu, qəlbinə toxunacaq ifadələrə yol vermək olmaz. Uğurlarında onları tərifləmək, səhv hərəkətlərində qəlbə toxunmayan sözlərlə başa salmaq lazımdır. Belə olan halda astenik uşaq ailədə yaşayanda astenik uşaq ailəsində astenik uşaq olan valideynlər mütləq qarşılıqlı anlaşma və harmoniya şəraitində yaşamağı vərdiş etməlidirlər.

Astenik uşağın yaşlıları ilə münasibətlərini tez-tez təftiş etmək lazımdır. Diqqət etsəniz, görə bilərsiniz ki, asteniklər ya özlərindən çox kiçik, ya da çox böyük

uşaqlarla ünsiyyətdə rahat olurlar. Yəni qeyd olunan bu iki qrupdan uşaqlarla özlərini daha yaxşı hiss edirlər. Onlar həmyaşlıları ilə münasibətlər qurmağa meyilli olmur. Bu, asteniklərə gələcək həyatlarında maneə yarada biləcək keyfiyyətdir. Çünki onları gözləyən mühitdə nə onlardan çox kiçik, nə də çox böyük adamlar olmur. Gələcəkdə adətən yaşlılardan ibarət mühitdə yaşamaq, çalışmalıdırlar. Ancaq böyüdükləri mühit, yəni həmyaşlıları ilə problemlə olmaları onlara münasibət qurmağa maneə olur.

Yuxarıda da qeyd etdik ki, astenik uşağı incidib küsdürmək çox asandır. Bu keyfiyyətlərini onlara güzəştə getmək olmaz. Belə uşaqlara izah etmək lazımdır ki, küsəndə də, barışanda da xarakterləri və münasibətlərini özləri tənzimləsinlər. Beləliklə, zamanla hər şey qaydasına düşəcəkdir.

Daha çox dinləyin

Onu dinləyərkən müxtəlif jestlərdən, səs tonallığı ilə reaksiyalarından istifadə edin. Uşağın hər hansı sualını anlamadığımız halda, ona

təkrar suallar verin. Qoymayın ki, o, diqqətsiz qaldığını düşünsün. Eyni zamanda, uşaq danışdıqca onu eşitdiyinizi qısa sözlərlə və ya jestlərlə reaksiya verin. Belə olduğu halda uşaq özünəqapanma hissindən azad olacaq.

Asteniklərlə valideyn olaraq hiss və duyğularınızda rahatlıqla danışa bilərsiniz. Onun harasa getməsi və ya getməməsinin səbəbləri haqda mütləq özü ilə söhbətlər aparmaq, qorğunun səbəbini izah etmək lazımdır. Bütün bu sadalananları elədikcə, siz həm də astenik uşağa yaxşı nümunə ola bilərsiniz. O, evdə gördüyü xoş ünsiyyəti başqaları ilə münasibətdə tənzimləməyə çalışsın.

Qorxu hissi

Siz onlara qorxu hissini yeməyə dəstək olmalıyıq. Bəs bunu necə etməli? Hər şeydən öncə, uşağa başa salmaq lazımdır ki, qorxunu yeməyin birinci şərti qorxduğu hər nədirse onunla üz-üzə gəlməkdir. Qorxunu unutmaq üçün astenik uşağı müxtəlif əyləncələrə yönəltmək lazımdır. Məsələn, rəsm çəkməyə. Niyə? Uşaq qorxusunu rəsmlə daha yaxşı ifadə edə bilər. Məsələn, onlar adətən şkafaların içində hansısa məxluqların olduğunu söyləyirlər. Belə uşaqlara həmin məxluqları qorxularında olduğu kimi rəsmlə gətirmək tapşırığı vermək olar. Astenik rəsm məşğələsinə getsə də, yaxşı rəssam deyil. Bu üzəndə mütləq çəkdiyi hər nədirse, gülməli qaralamadan ibarət olacaq. Belə olan halda çirkin, cızmaracaq rəsmi gülməli detallı tapıb uşaqla birgə ona gülmək lazımdır. Əgər astenik uşaq da sizə qoşulub gülməsəyəcəksə, de-

məli, qorxunu yenilmiş saymaq olar.

Qorxunu yeməyin bir mexanizmi də relaksasiya tədbiri gərməkdir. Məsələn, dərinə nəfəs alıb-vermək hərəkətini bir neçə dəfə təkrarlamaq, ya da əzələləri son dərəcə gərmək və boşaltmaq lazımdır. Bu kimi relaksasiya hərəkətlərindən sonra astenik uşağın qorxu instinkti bir az da zəifləmiş sayıla bilər.

Sərbəstliyi və rahat olmağı öyrətmək

Uşaq özünə aid olan hansısa işi görə bilmək imkanındadırsa, qoyun etsin. Onda astenik uşağın məsuliyət hissini tənzimləmiş olacaqsınız. Yəni uşaq artıq anlayacaq ki, evdə müəyyən işlərdən məhz o cavabdehdir. Bu, onun özgüvəninə möhkəmlənməsinə səbəb olacaq. Əksər hallarda olur ki, uşaq hər hansı işi görür, valideyn işin keyfiyyətindən razı qalmır. Onu danlaya-danlaya eyni işi təkrar görür. Bu, istənilən uşağı, xüsusən də astenikləri aşağılayan hərəkətdir. Valideynlər bunu maksimum az etməyə çalışsınlar. Onları danlamaq yox, əksinə, gördüyü işi daha yaxşı etmək üçün kömək etmək lazımdır. Uşağa həmişə daha bir şans vermək lazımdır ki, etdiyi işi təkrarlasın. Lap dəqiqi, gördüyü işin əyər-əskikliyi özü düzəltsin. Bununla uşağa sərbəstliyi və öz səhvlərini özünü düzəltməsinə öyrətmiş olursunuz.

Asteniklərin daxili aləmi son dərəcə zəngin olur. Onlar həmişə xarici aləmdə baş verən çirkinliklərdən mənəon gizlənməyə çalışırlar. Bu, onların müşahidə qabiliyyətini zəiflədə bilər, çox gözəl və zəngin daxili aləmləri olur. Belə olan halda onları konkret səhvlər üzrə yetişdirmək mümkündür. Məsələn, asteniklər yaxşı araşdırmaçılardır.

Bütün hallarda isə hər şey sevgidən başlayıb, sevgidə bitir. O üzəndə hər kəs daha yaxşı nəticə əldə etmək üçün ailəsinə və övladını sevsin.

Vasif RAMAZANOV,
Sumqayıt şəhəri internat tipli
gimmaziyanın GCH rəhbəri

Dünya təcrübəsinə müraciət etsək görərik ki, təlim-tərbiyə ilə məşğul olan müxtəlif təyinatlı qurumlar intizamın yüksəldilməsi məqsədilə bir çox üsul və vasitələrdən istifadə edirlər. Sıra təliminin bu vasitələrdən biri olduğunu söyləsək yanlışdır. Respublikamızın orta ümumtəhsil məktəblərində həftədə 2 saat olmaqla "Fiziki tərbiyə" və "Gənclərin çağırışa qədərki hazırlığı" fənləri tədris olunur (ixtisaslar üzrə təmayüllənmiş məktəblərdə həftədə 1 saat olmaqla). Bu fənlərin tədrisi zamanı şagirdlərə "Sıra təlimi"nin bəzi elementləri öyrədilir. Məktəb həyatını və keçirilən əksər tədbirləri sırasız təsvir etmək olmur. Sıra düzülüşü nizam-intizamın əsas meyarlarından biridir. Pedaqoji fəaliyyətimiz zamanı, düzgün qurulmuş təlim prosesində, şagirdlərin sıra fəndlərini böyük həvəslə öyrəndiklərinin və yerinə yetirdiklərinin şahidi oluruq. Məktəblilərin sıra təlimi məşqlərinin düzgün planlaşdırılması və həyata keçirilməsi peşəkarlıq tələb edir. Məhz bu səbəbdən, gənclərin çağırışa qədərki hazırlığı rəhbərlərinin və fiziki tərbiyə müəllimlərinin ən çox çətinlik çəkdiyi bu məsələdə müsbət nəticələr əldə etməsi üçün, həm pedaqoji bacarıqlara və biliklərə, həm də müvafiq praktiki təcrübəyə malik olması vacib şərtlərdəndir.

Məktəblərdə sıra təlimi şagirdlərin aşağıdakı xüsusiyyətlərə nail olması məqsədi ilə həyata keçirilir:

- intizamlı olmaq, tapşırıqları tez və dəqiq yerinə yetirmək;
- qrupla hərəkətlər zamanı kollektivə rahat uyğunlaşma bilmək;
- fiziki cəhətdən daha sağlam, güclü, dözümlü və çevik olmaq.

Bundan əlavə, sıra hazırlığı gələcəkdə ordu həyatına uyğunlaşmanı və hərbi işinin öyrənilməsinə asanlaşdırır, gənclərə nümunəvi xidmət üçün əlavə motivasiya verir.

Məktəblərdə 1-ci sinifdən başlayaraq tədris olunan fiziki tərbiyə fənni şagirdlərin sağlam inkişafına kömək göstərmək məqsədi daşıyır. Həmçinin tədris zamanı verilən tapşırıqların yerinə yetirilməsi üçün daxili imkanları səfərbər etməyə xidmət edir. Sıra təliminin tərbiyəvi məqsədini, məktəblilərdə intizam hissəsinin ya-

Gənc nəslin çağırışa qədərki hazırlığında sıra təliminin rolu

Bu, uşaqların fiziki inkişafı ilə yanaşı, həm də psixoloji inkişafını sürətləndirən praktiki fəaliyyət növüdür

ranması və möhkəmlənməsi, həmçinin məktəbin daxili qayda-qanununa şüurlu surətdə riayət edilməsi kimi xarakterizə etmək də olar. Bu məqsədə nail olmaq üçün fiziki tərbiyə və gənclərin çağırışa qədərki hazırlığı fənlərinin tədrisi ilə yanaşı, məktəbdə həyata keçirilən hərbi-vətənpərvərlik tədbirləri də böyük rol oynayır. Bu tədbirlərə dövlət himninin oxunması, dövlət bayrağının götürülməsi və qaldırılması, ölkəmizin müstəqillik günü və Silahlı Qüvvələrimizin yaranması münasibətilə məktəblilərin tənənəli düzülüşlərdə iştirakı, dərslərinin başlanması və qurtarması münasibətilə sıra düzülüşləri, Şəhidlər xiyabanının ziyarət edilməsi, Böyük Vətən müharibəsi və Qarabağ veteranlarının qarşılanması, hərbi-idman oyunlarının keçirilməsi aiddir. Belə tədbirlər yeniyetmələrin sıra bacarıqlarını daha da təkmilləşdirir və onlarda vətənə sevgi hisslərinin artmasına səbəb olur.

Sıra təlimi əsasən, şagirdlərin fiziki inkişafı ilə yanaşı, həm də psixoloji inkişafını sürətləndirən praktiki fəaliyyət növüdür. Mürəkkəb fəndlər şifahi şəkildə izah olunur. Qalan bütün hallarda məşqlər, sıra fəndlərinin və elementlərinin göstərilməsi ilə həyata keçirilir. Bu məşqlərin keçirilməsi metodikası, "bax və təkrar et" prinsipi əsasında şagirdlərin öz müəllimlərinin və ya məşq rəhbərinin icra etdiyi sıra fəndlərini eyni ilə təkrarlamasıdır.

Məşqlər sıra təliminin əsasını təşkil edir və yeniyetmələrə güclü tərbiyəvi və psixoloji təsir göstərir. Sıra fəndlərinin israrla təkrarı əzmi və iradə tələb edir ki,

məşq edənlər ancaq bu yolla qüsursuz və mükəmməl vərdislərə nail ola bilərlər. Məşqlərin oyun və yarış xarakterində təşkil tövsiyə olunur ki, bu da məktəblilərin həvəslə məşq etməsinə, bir-birinə kömək göstərməsinə və fəndlərin yüksək səviyyədə yerinə yetirilməsinə səbəb olur. Məşqlər zamanı məktəblilərin yaş xüsusiyyətlərinin nəzərə alınması vacib şərtlərdən biridir.

Sıra duruşu sıra təliminin əsas elementidir. Düzgün sıra duruşuna nail olmaq üçün imkan daxilində bütün dərslərdə, tədbirlərdə və yarışlarda, şagirdlərin bu vərdislərə yiyələnməsinə çalışmaq lazımdır. Bunun üçün hər zaman şagirdləri müşahidə etmək və onların səhvlərini doğru şəkildə başa salmaq gərəkdir. Bu fəaliyyət zamanı yuxarı sinif şagirdlərinin özlərindən kiçiklərə nümunə olmasına çalışmaq lazımdır.

Sıra təlimi özündə fərdi və kollektiv məşqləri birləşdirir. Bu məşqlərdə sıra vərdisləri ilə yanaşı, gözəl qamət və sağlam bədən quruluşu, düzgün yerləşmə, həmçinin cəldlik və əzmkarlıq formalaşır. Bundan əlavə, o, kollektivə uyğunlaşmaq, komanda ruhu və yoldaşlıq, məsuliyyət hissi, intizamlılıq, özünə inam və hörmət, ani reaksiya göstərmək, öz hisslərini ifadə etmək bacarığı və liderlik kimi qabiliyyətləri də inkişaf etdirir. Sıra təlimlərinin köməyi ilə yeniyetmələr təmkinli olmağa və vaxta riayət etməyə öyrənir. Çalışmaq lazımdır ki, məktəblilər bu vərdislərə şüurlu surətdə dərk edərək yiyələnsinlər, çünki yaş artdıqca bu keyfiyyətlərin formalaşması mürəkkəb prosesə çevrilir.

fəaliyyətinin və şagirdlərin layihələrinin tədqiqatçı kimi olmasının vacibliyini nəzərə çatdırıb. Çıxış edən digər qonaqlar elmi-tədqiqat fəaliyyətinə meyli olan istedadlı şagirdlərin vaxtında aşkara çıxarılması və onların fəaliyyətlərinin stimullaşdırılmasında "Kiçik akademiya"ların müsbət rolu olduğunu bildiriblər.

Tədbirdə 291 nömrəli Ekologiya liseyinin şagirdi Fərman Hüseynovun "Zirə ilançılıq kombinatının bağlanılmasının mənfəi cəhətləri", 39 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Simuzər Şıxməmmədboyovun "Heyvanların bioxolokasiyası", 258 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Nigar Novruzlunun "Cənnət Qarabağda itirdiklərimiz", 57 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Aydan Ağalarzadənin "Kristal və kristaloqrafiya" mövzularında məruzələri dinlənilib.

Sonda tədbirdə fəal iştiraka görə şagirdlərə Fəxri fərmanlar verilib.

"Cəmiyyətin gələcək tərəqqisi bir çox cəhətdən indi gənclərimizə nəyi və necə öyrətməyimizdən asılı olacaqdır".

Heydər ƏLİYEV,
ümummilli lider

Sıra təlimi yeniyetmələrin intizamlı olmasına və icra qabiliyyətinin yüksəlməsinə səbəb olduğu üçün, gənc nəslin müstəqil həyata hazırlığında mühüm rol oynayır. Məşqlər zamanı bütün tapşırıqlar hamı tərəfindən eyni dəqiqliklə və eyni güc sərf etməklə yerinə yetirilməlidir.

Məktəblilərin sıra təliminin əsasını fərdi məşqlər təşkil edir ki, bu da hər bir şagirdin sıra fəndlərini düzgün yerinə yetirməsinə səbəb olur. Təlimin uğurlu olması üçün təlim rəhbəri hər zaman öz üzərində çalışmalı, öz metodiki ustalığını və sıra bacarıqlarını daha da artırmalıdır. Bütün dərslərə, məşqlərə və tədbirlərə ciddi

- Fəndin cəld və dəqiq məşqi;
- Hər bir şagirdin fəndi yerinə yetirməsini yoxlamaq.

Fəndlərin yerinə yetirilməsi məşqləri şagirdlərin dərk edərək təkrar etməsindən, bacarıq və vərdislərinin artmasından ibarətdir. İlk vaxtlar məşqlər zəif, sonra isə tədricən normal tempdə davam etdirilir. Şagirdlər bir-birinə növbə ilə komanda verərək cüt-cüt də məşq edə bilərlər. Səhvlər məşqin gedişində aradan qaldırılır. Bu zaman fəndlərin nizamnaməyə uyğun yerinə yetirilməsinə ciddi fikir verilməlidir.

Nöqsanlar fərdi qaydada bildirilir. Fəndi yerinə yetirərkən səhv edən şagirdi kənara çəkirərək nöqsanı izah etmək və hərəkəti təkrar etməyə həvələndirmək lazımdır. Əgər şagird yenidən səhv edərsə, məşqin müəllimi pedaqoji ustalıqla bir daha izah etməli və fəndin düzgün terinə yetirilməsinə tam nail olmalıdır. İstənilən nəticələrə nail olunması üçün təcrübədə əsas iki üsuldan istifadə olunur:

1. Cəzalandırma üsulu - bu üsulun tətbiqinin əsas xüsusiyyəti nəticələrin tez bir vaxtda əldə olunmasıdır. Lakin bu zaman öyrədənə öyrəyənlər arasında ki qarşılıqlı münasibətlər pozulur, mənəvi bağlılıq itir.
2. Rəğbətəndirmə üsulu - bu üsulun tətbiqi ilə nəticələr gec alınsa da, öyrədənə öyrəyənlər arasında müsbət münasibətlər formalaşdırır, qarşılıqlı dostluq yaranır və mənəvi bağlılıq güclənir.

Şagirdlərin mənimsəmə səviyyəsinə təyin etmək üçün müəllim məşqlər zamanı mütəmadi olaraq öyrənilən fəndin və ya hərəkətin texniki cəhətdən və yerinə yetirilmə cəhdliyinə görə komanda ilə icrasını yoxlayır. Rəhbər, sıra fəndlərinin və hərəkətlərinin yerinə yetirilməsi zamanı yol verilən xarakterik nöqsanları dəqiq bilməli və vaxtında xəbərdarlıq etməlidir.

Hər bir məşq, əvvəlki məşqlərə əlaqəli olub, fənd və hərəkətlərin kompleks şəkildə öyrənilməsinə təmin edir və "Sıra təliminin əsasları" bölməsinə uyğun olaraq vərdisləri möhkəmləndirir.

Məktəblərdə sıra təliminin son məqsədi məktəblilərin əqli yaradıcılığa və hərəkət aktivliyinə, həmçinin komanda ruhuna nail olması kimi təyin olunur. Pedaqoq və şagirdlərin qarşılıqlı anlaşması sıra təlimi zamanı tapşırıqların dəqiq yerinə yetirilməsinə və qarşıya qoyulan hədəflərə çatmasına səbəb olur. Sıra təliminin vacibliyini vurğulayarkən, məktəblilərin motivasiya olunmasını, sağlam həyat tərzinə üstünlük vermələrini və vətənpərvərlik hisslərinin artmasını hökmən qeyd etmək lazımdır.

Ümumtəhsil məktəblərində nəzərdə tutulan sıra təlimi gənclərin çağırışa qədərki hazırlığının bir mərhələsidir ki, bu da gənc əsgərin hazırlıq kursunun baza hissəsinə təşkil edir. Çağırışa qədərki hazırlıq proqramını mənimsəmiş gənclərin orduda hazırlıq prosesi asan və sonrakı xidməti isə daha uğurlu olur.

"Kiçik akademiya"ların fəaliyyəti təkmilləşdirilir

Ümumtəhsil müəssisələrində "Kiçik akademiya"ların fəaliyyətinin gücləndirilməsi ilə bağlı tədbir keçirilib. Tədbirin keçirilməsində məqsəd "Kiçik akademiya" seminarlarında iştirak edən şagirdlərin ən yaxşı tədqiqat işlərini nümayiş etdirməkdən ibarətdir.

Paytaxtdakı 82 nömrəli tam orta məktəbdə keçirilən tədbirdə Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin (BŞTİ) Keyfiyyətə nəzarət sektorunun müdiri Anar Qədiməliyev, Nərimanov Rayon Gənclər və İdman İdarəsinin rəisi Nəcəf Novruzov, "Kiçik akademiya"nın prezidenti, kimya-biologiya elmləri üzrə fəlsəfə

doktoru Ariz Məmmədov, idarənin əməkdaşları, məktəb direktorları və şagirdlər iştirak edib. Tədbiri giriş sözü ilə 291 nömrəli Ekologiya liseyinin direktoru Kəmələ Mirzoyeva açıq elan edərək liseyin "Kiçik akademiya"yı barədə ətraflı məlumat verib.

BŞTİ-nin sektor müdiri Anar Qədiməliyev çıxışı zamanı "Kiçik akademiya"ların təşkilində əsas məqsədin yuxarı sinif şagirdlərinin elmi axtarışlara sövq edilməsi, onların müasir tədqiqat metodlarına yiyələnməsi, ali təhsil müəssisələri ilə ümumi təhsil müəssisələri arasında əlaqələrin genişləndirilməsindən ibarət olduğunu bildirib. Akademiyaların

"İstedadlı şagird üçün istedadlı müəllim"

Dekabrın 15-də Təhsil İnstitutunun təşkilatçılığı ilə "İstedadlı şagird üçün istedadlı müəllim" müsabiqəsi keçirilib. Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi və "Zəngi" liseyində keçirilən müsabiqədə Bakı şəhəri və ölkəmizin bütün bölgələri əhatə olunmaqla 1500-dən çox müəllim iştirak edib.

Müsabiqə beş fənn - riyaziyyat, fizika, kimya, biologiya və informatika üzrə keçirilib. Müsabiqənin ümumi mükafat fondu 15 000 manatdır. Hər bir fənn üzrə I yerin qalibinə 1500 manat, II yerin

qalibinə 1000 manat, III yerin sahibinə isə 500 manat mükafat verəcəkdir.

Müsabiqənin məqsədi ümumi təhsil müəssisələrində çalışan müəllimlərin istedadlı şagirdlərə bağlı fəaliyyətlərə daha yaxından cəlb edilməsi, həmin şagirdlərə işləyəcək pedaqoji kollektivin müəyyənləşdirilməsi, müəllimlərin müxtəlif layihələrdə iştirakı təmin olunmaqla pedaqoji və akademik bacarıqlarının inkişafının təmin edilməsidir.

Müsabiqə "Kapital Bank"ın baş sponsorluğu ilə keçirilib.

Sevimli müəllimimi xatırlayarkən

Onun sözlərinin sehri vardı

Ənvər ABBASOV,

Təhsil İnstitutunun direktor müavini, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent, Əməkdar müəllim

Müəllimlərimiz haqqında danışanda keçmişimizi yada salır, uşaqlığımızın, gəncliyimizin bənzərsiz anlarını xatırlayır, qayğısız illərinə qayıdır. Bu illərin axınında, ilk növbədə, diqqətimizi çəkən valideynlərimizlə yanaşı, müəllimlərimiz olur. Belə müəllimlərin şəxsiyyəti adamın gözləri qarşısında canlanır. Onların ən xarakterik cizgiləri daha qabarıq görünməklə xatırlanır. Odur ki, heç vaxt akademik Feyzulla Qasımzadə, professorlar Əbdülzəl Dəmirçizadə, Fərhad Fərhadov, Əziz Əfəndizadə, Əbdül Əlizadə kimi müəllimləri yaddan çıxarmaq mümkün deyil. Onların alimliliyi ilə müəllimliyinin sintezindən ibarət olan bütöv bir şəxsiyyəti öz özəməti ilə tələbələrini qəlbinə nüfuz edər. Belə müəllimlərimizdən biri də Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası sahəsində özünün dəst-xətti ilə iz qoymuş görkəmli pedaqoq-alim, dosent Əhəd Musa oğlu Əhmədov idi. O, auditoriyaya girən andan özünün asta gəlişi, bütöv səliqə-sahmanı, mehriban və səmimi münasibətilə tələbələrə təsir göstərirdi. Sanki onun sözlərinin sehri vardı. Eyni zamanda, ahəngdar və gözəl nitqi ilə hamını ovsunlayar, sözün həqiqi mənasında, sehrli bir aləm yaradardı.

Təhsilə həsr olunan illər

Əhəd müəllim 1929-cu il dekabrın 29-da Şuşada doğulmuşdu. İlk təhsilini də elə Şuşada almış, məktəbi gümüş medalla bitirmiş, sonra da Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki Bakı Dövlət Universitetinin) filologiya fakültəsini uğurla başa vurmuşdu. Ali məktəbdə saxlanması barədə təklif olsa da, ailə vəziyyəti ilə bağlı Şuşaya qayıtmış, müəllim, maarif şöbəsində inspektor vəzifələrində çalışmışdır. 1960-cı ildə o, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində aspiranturaya daxil olmaqla yenidən təhsil illərinə qayıtmışdır. Və elə o gündən də taleyini həmişə haqqında fikirləşdiyi, daim düşüncələrində gəzdirdiyi və marağında olduğu elmə bir dəfəlik bağlamışdır. Nə qədər çətinliklər, ailə qayğısı olsa da, taleyinin bu zıqzıqlı günləri ilə barışmamış, özünün həyat yolundakı istiqamətini tapana qədər dayanmaq bilməmişdir. O, məktəbdə oxuyanda da, tələbə olanda da, hətta aspiranturada təhsil alanda da həmişə fəaliyyəti ilə başqalarından fərqlənmişdir. İstedad və qabiliyyəti ilə diqqəti cəlb etmiş, dostları və yoldaşları arasında böyük nüfuz qazanmışdır. Görkəmli pedaqoq-alim, professor Zahid Qaralov Əhəd

müəllim haqqında olan xatirələrindən birində yazırdı ki, “Mənim, eləcə də riyaziyyat, kimya, biologiya üzrə aspirant dostlarının ilk qəzet və jurnal məqalələrini böyük həvəslə redaktə edirdi. Dilçilər də öz əlyazmalarını Əhəd müəllimə oxutmağı özlərinə borc və şərəf sayırdılar. Aspirantlar arasında belə bir aforizm də yaranmışdı ki, əsər əlyazmasını Əhəd Əhmədov oxuyubsa, deməli, bunlara mətbuatda yaşıl işıq yanmışdır”.

Təcrübələr ona nə verdi?

Bu gün həmişəlik olaraq tələbələrini yaddaşında görkəmli pedaqoq-alim, həm də sevimli müəllim kimi qalan Əhəd Əhmədovun elmi yaradıcılığının cilalanmasında, formalaşmasında onun həm müəllim, həm də təhsil şöbəsində işlədiyi illərdə qazandığı təcrübə böyük rol oynamışdır. Həm müəllim, həm də təhsil işçisi kimi əldə etdiyi təcrübələrindən ömrü boyu istifadə etmiş, onları ümumiləşdirərək yazdığı və yaratdığı əsərlərin əsasına gətirmişdir. O, özü həmişə bu illəri zaman-zaman xatırlayaraq topladığı təcrübələri məhək daşı adlandırırdı və hər bir təhsil işçisinə məktəbdən keçməyi, oradan gələn səsələrə diqqətlə qulaq asmağı tövsiyə edirdi.

Deyərdi ki, təcrübəsiz məktəb elmi yoxdur. Pedaqoji elm məktəbdən keçib gəlmək lazımdır. O zaman sən yazdıqların daha güclü olacaq və oxucular tərəfindən bəyəniləcəkdir.

Onun elmi maraq dairəsi

Əhəd müəllim şagird olanda da, tələbə olanda da, eləcə də müəllimlik dövründə də həmişə mahiyyət axtarmış, yeniliklərlə maraqlanmış, təşəbbüslər göstərmişdir. Ali məktəb illərində bir tədqiqatçı tələbə kimi fərqlənmişdir. Müəllimlik dövründə yaradıcı müəllim olaraq araşdırmalar aparmış, pedaqoji müəllimlərdə iştirak etmişdir. 1956-cı ildə yazdığı “VI sinifdə ki, da, da bağlayıcılarının tədrisi təcrübəsindən” adlı ilk əsəri də məhz pedaqoji müəllimlərdə bəyənilərək çap

Professor Zahid Qaralovun təbirincə demiş olsa, “Əhəd müəllim ömrünün sonuna qədər müəllimlik, alimlik, dostluq, vətəndaşlıq ləyaqətini qorudu və beləcə ... dünyasını dəyişdi”. Bu gün onun müasir dövrlə səsleşən və hər zaman özünün aktuallığı ilə seçilən elmi-pedaqoji irsi bizimlədir. Sevindirici haldır ki, bu irs müəllifini xatırlatmaqla yanaşı, həm də müəllimlərimizin yaxın köməkçisi kimi qalmaqdadır.

olunmuşdur. Sonralar bir-birinin ardınca “Şagirdlərin nitq mədəniyyətini inkişaf etdirək”, “Müasir Azərbaycan dilinin sintaksisi haqqında”, “Cümlə üzvlərinin tədrisində şagirdlərin müstəqillik və fəallığını inkişaf etdirmək yolları”, “Cümlədə sözlərin əlaqəsi mövzusunun tədrisi üsullarına dair”, “Cümlə üzvlərinin tədrisində şagirdlərin nitqini inkişaf etdirmək yolları”, “Azərbaycan dili proqramları necə olmalıdır?” kimi əsərlər onun yaradıcı fəaliyyətinin davamı kimi meydana çıxmış və müəllifinə nüfuz qazandırmışdır. Eyni zamanda “Sintaksis üzrə tapşırıqlar və onların aparılması metodikası” (1971), “Şagirdlərin nitqindəki üslub səhvləri və onların aradan qaldırılması yolları” (1975), “VII-VIII siniflərdə Azərbaycan dili dərsləri” (1977), “Linqvistik təhlil bacarıqlarının aşılmasının elmi-metodik əsasları” (1997) adlı kitabları nəşr olunmuşdur. Professor Rasim Əsədovla birgə VI sinif üçün “Azər-

baycan dili” dərslərini hazırlayacaq etdirmişdir.

Əhəd Əhmədovun pedaqoji-metodik yaradıcılığında təsadüfi, keçici mövzu olmamışdır. O, daim aktual olan məsələlərə müraciət etmiş, müəllimin, məktəbin tələbələrindən irəli gələn məsələlərə diqqət yetirmiş, araşdırmalarında da onları əsas götürmüşdür. Bununla yanaşı, Azərbaycan dili fənninin məntiqindən irəli gələn, onun praktik bir kurs kimi xüsusiyyətlərini açıqlayan xarakterik cəhətlərə diqqət yetirmişdir. Fundamental dilçilik anlayışlarının deyil, zəruri dilçilik məfhumlarına istinad etməklə nitqin mənimsənilməsinə nail olmağı əhəmiyyətli hesab etmişdir. O, hələ 60-cı illərin əvvəlində “Cümlədə sözlərin əlaqəsi” mövzusunun tədrisindən bəhs edərək yazmışdır: “Elə etməlilik ki, şa-

ğır kitab haqqında öz fikirlərini söyləməyi, plan, tezis tərtib etməyi, emalatxanalarda və ya istehsalat təcrübəsi keçdikləri müəssisələrdə iş prosesini təsvir etməyi, nəhayət, məruzə, hesabat hazırlamağı, divar qəzetinə məqalə yazmağı öyrətmək böyük əməli əhəmiyyətə malikdir”.

Bunlar onu göstərir ki, Əhəd Əhmədov fəaliyyəti dövründə Azərbaycan təhsil sistemində gedən prosesləri ardıcıl olaraq izləmiş və yeniliklərə mütəmadi olaraq münasibət bildirmişdir. İstər proqram, istər dərslik, istərsə də metodik, yaxud dilçiliyə dair əsər olsun, onların hər biri ilə tanış olmuş və müasirlik müstəvisində onları dəyərləndirmişdir. Bütün bu yanaşmalarında elmi, metodik prizmanın ölçülərini gözləmiş və əsaslandırılmış fikirlər söyləmişdir.

Yaradıcılığının son dövrü: iki mühüm məsələ

Əhəd Əhmədov elmi-metodik yaradıcılığının son dövründə iki mühüm məsələyə xüsusi diqqət yetirmişdir.

İlk növbədə, Azərbaycan dili təliminin məzmunu üzrə başladığı işi davam etdirmişdir. Yeni cəmiyyət quruculuğu şəraitində proqram və dərslərlərin dəyişdirilməsi, onların hazırlanması işinin nəzəri və praktik problemlərinin həllini zəruri hesab etmişdir. Dil proqramlarında əsaslı dəyişikliklərin aparılmasından danışırmışdır. Onun fikrincə, nitq mədəniyyətinin formalaşdırılması bu fəaliyyət istiqamətinin əsasını təşkil edir. Ümumiyyətlə, müxtəlif yanaşmalarda nitq inkişafı Azərbaycan dili müəlliminin aparıcı komponenti kimi digərləri ilə müqayisədə üstün hesab olunur.

Bütün bu fikirlər tədqiqatçı-alimin proqram və dərsləklərlə bağlı çıxışlarında vurğulanmış, pedaqoji ictimaiyyəti dil təlimi ilə bağlı daha ciddi dəyişikliklər qarşısında səfərbər etmişdir. Onlar alimin “Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası”, “Linqvistik təhlil metodikası” adlı ali məktəb üçün hazırladığı proqramlarında nəzərə alınmaqla reallaşdırılmışdır. Bundan əlavə, orta məktəb üçün Azərbaycan dili üzrə proqram və dərsləklər tədqiqatçı-a-

lim tərəfindən təhlil edilmiş, proqramın mühüm bölməsi kimi “Rabitəli nitq inkişafı”nın təlimi barədə tövsiyələr hazırlanmışdır.

İkinci, Azərbaycan dili təliminin metod və priyomları üzrə görülmüş işlər davam etdirilmişdir. Linqvistik təhlil daha geniş miqyasda tədqiqata cəlb olunmuşdur. Onun mahiyyəti və məzmunu açıqlanmışdır.

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan dili bir fənn kimi tədris olunduğu gündən qrammatik təhlilə istinad edilmişdir. Dil anlayışlarının öyrədilməsində, təkrar dərslərinin aparılmasında bu iş üsulundan daim istifadə olunmuşdur. Müəyyən elmi-metodik mənbələrdə həmin üsul vurğulansa da, ondan yalnız ötən əsrin 70-ci illərindən sonra linqvistik təhlil kimi bəhs edilməyə başlanmışdır. Müxtəlif mənbələrdə iş forması, metod, priyom, üsul kimi xarakterizə olunan bu anlayış haqqında ilk geniş araşdırmanı tədqiqatçı-alim Ə.Əhmədov aparmış və 1997-ci ildə “Linqvistik təhlil bacarıqlarının aşılmasının elmi-metodik əsasları” adlı kitabını yazıb çap etdirmişdir.

Müəllif bu əsərini yazmaqla linqvistik təhlillə bağlı müxtəlif mövqələrdən bildirilən münasibətləri toplayaraq onları təhlil etmiş, obyektiv, inandırıcı dəlillərlə xarakterizə edərək qiymətləndirmişdir. Bu anlayışın təlim şəraitindən asılı olaraq metod və ya üsul kimi işlənməsi qənaətinə gəlmişdir. Sonra onun mahiyyətini açıqlamış, ilk dəfə olaraq fonetik, leksik, morfoloji, sintaktik təhlilə kompleks formada yanaşaraq onları linqvistik təhlilin komponentləri kimi təqdim etmiş, elmi-metodik cəhətdən əsaslandırılmışdır.

Professor Zahid Qaralovun təbirincə demiş olsa, “Əhəd müəllim ömrünün sonuna qədər müəllimlik, alimlik, dostluq, vətəndaşlıq ləyaqətini qorudu və beləcə ... dünyasını dəyişdi”. Bu gün onun müasir dövrlə səsleşən və hər zaman özünün aktuallığı ilə seçilən elmi-pedaqoji irsi bizimlədir. Sevindirici haldır ki, bu irs müəllifini xatırlatmaqla yanaşı, həm də müəllimlərimizin yaxın köməkçisi kimi qalmaqdadır.

“Şagirdlər tanıdır”

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin (BŞTİ) tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələrində “Şagirdlər tanıdır” layihəsi çərçivəsində tur-aksiya keçirilir.

Layihənin təşkil olunmasının əsas məqsədi Təhsil nazirinin “Ümumi təhsil sahəsində 2018-2019-cu dər ilinin prioritet fəaliyyət istiqamətləri barədə” əmrinə əsasən, şagirdlərin təhsil aldığı məktəblərin yerləşdiyi ərazinin tarixi və mədəniyyət abidələri, tanınmış şəxsiyyətləri barədə digər rayonlardan gələn şagirdlərə ətraflı məlumat verməkdir.

Sabunçu, Nizami, Nərimanov,

Yasamal və Suraxanı rayonları üzrə tur-aksiyada BŞTİ-nin tabeliyindəki 21, 36, 76, 113, 145 və 312 nömrəli tam orta məktəblərin VI-VIII sinif şagirdləri iştirak edir. Aksiya çərçivəsində şagirdlər getdikləri yer barədə topladıkları məlumatları digər məktəblərin şagirdləri ilə bölüşürlər.

İlk olaraq 76 nömrəli tam orta məktəbin təşkilatçılığı ilə keçirilən tur-aksiya Suraxanı rayonu ərazisində təşkil olunub. Əvvəlcə Heydər Əliyev Mərkəzi və Atəşgah məbədi ziyarət edilib. Mərkəzlə tanışlıq zamanı şagirdlərə müasir Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyəti

barədə ətraflı məlumat verilib. Atəşgah məbədinə 76 nömrəli tam orta məktəbin şagirdləri məbədin tarixi ilə bağlı qonaq şagirdlərə ətraflı məlumat verilib.

Növbəti tur-aksiya 312 nömrəli tam orta məktəbin təşkilatçılığı ilə Nizami rayonu ərazisində təşkil olunub. İlk olaraq şagirdlər Nizami rayonu Keşlə qəsəbəsində yerləşən Şəhidlər xiyabanını ziyarət ediblər. Burada şagirdlərə qəsəbənin şəhidləri haqqında ətraflı məlumat verilib. Daha sonra məktəblilər Keşlə qəsəbəsinin tarixi abidələrindən sayılan Şah Abbas məscidi ilə yaxından tanış olublar. Həmçinin şagirdlər 300 ildən artıq yaşı olan “Keşlə bəy hamamı”na da ekskursiya ediblər.

Layihə çərçivəsində növbəti görüşlərin digər rayonlarda da davam etdirilməsi nəzərdə tutulur.

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti

Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyası

2018-ci il üçün fəlsəfə doktoru hazırlığı üzrə doktorantura və dissertanturaya aşağıdakı ixtisaslara qəbul

ELAN EDİR:

1. 3319.03 – “Gəmiqayırma və gəmi təmiri texnologiyası” doktoranturaya – 1 yer (ödənişli) 2. 3319.01 – “Gəmiçilik texnikası” doktoranturaya – 2 yer (ödənişli) 3. 3319.02 – “Gəmiçilik və su nəqliyyatının istismarı” doktoranturaya – 1 yer (ödənişli)	– iş yerindən xasiyyətnamə (işləyənlər üçün); – iş stajı olanlar üçün əmək kitabçasından çıxarış; – çap olunmuş elmi işlərin siyahısı (forma 2.4) və ya seçilmiş ixtisas üzrə referat; – ali təhsil müəssisəsini bitirmək haqqında diplomun müvafiq (notarial) qaydada təsdiq edilmiş surəti (xarici ölkələrdə təhsil almış Azərbaycan Respublikası və xarici ölkə vətəndaşları üçün təhsil haqqında sənədlərin tanınması barədə şəhadətnamə); – şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti; – xarici dil bilikləri üzrə beynəlxalq sertifikat (əgər varsa).

2018-ci il üçün elmlər doktoru hazırlığı üzrə dissertanturaya aşağıdakı ixtisasa qəbul elan edir:

- 3319.03 – “Gəmiçilik texnikası”
1 yer (ödənişli)

Doktoranturaya və dissertanturaya qəbul Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 01 iyul 2010-cu il tarixli 129 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Doktoranturaların yaradılması və doktoranturaya qəbul Qaydaları”na uyğun olaraq həyata keçirilir.

- Doktorantura və dissertanturaya ali təhsil alan (ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsini bitirən, yaxud təhsili ona bərabər tutulan) Azərbaycan Respublikası vətəndaşları qəbul edilirlər.
- Doktorantura və dissertanturaya qəbul üçün aşağıdakı sənədlər təqdim edilir:
 - ərizə (Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının rektorunun adına);
 - kadrların şəxsi-qeydiyyat vərəqi;
 - tərcümeyi-hal;
 - 3 ədəd fotosəkil (3x4 sm ölçüdə)

Doktoranturaya fəlsəfə doktoru proqramı üzrə qəbul olunmaq istəyənlər ixtisas fənnindən, xarici dildən və fəlsəfədən ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsi üçün qüvvədə olan tədris proqramları həcmində qəbul imtahanları verirlər.

Elmlər doktoru proqramı üzrə doktoranturaya seçdikləri sahədə elmi və ya elmi-pedaqoji nailiyyəti olan, fundamental tədqiqatları yüksək səviyyədə aparmağa qadir və “Fəlsəfə doktoru” və ya “Elmlər namizədi” elmi (alimlik) dərəcəsi olan və buna uyğun diplomun müvafiq (notarial) qaydada təsdiq edilmiş surətini təqdim edən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları qəbul edilir. Həmin şəxslərlə müsahibə keçirilir.

Sənədlər 18 yanvar 2019-cu il tarixədək Bakı şəhəri, Zərifə Əliyeva küçəsi, 18 ünvanında yerləşən Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının əsas binasında (207-ci otaqda) qəbul olunur.

Telefon: (012) 493-36-44 (113), (012) 493-63-07

REKTORLUQ

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Gəncə Dövlət Universiteti

aşağıdakı vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

Fakültələr üzrə boş olan vəzifələr:

Filologiya	– dekan, 1 yer
İqtisadiyyat və idarəetmə	– dekan, 1 yer

Kafedralar üzrə boş olan vəzifələr:

1. Praktiki xarici dillər	– kafedra müdiri, 1 yer
2. Qrammatika və ingilis dilinin tədrisi	– kafedra müdiri, 1 yer;
	– dosent, 1 yer;
	– baş müəllim, 2 yer
3. Leksika və ölkəşünaslıq	– kafedra müdiri, 1 yer
4. Təhsilin pedaqogikası və metodikası	– kafedra müdiri, 1 yer
5. Psixologiya	– kafedra müdiri, 1 yer;
	– baş müəllim, 1 yer
6. Musiqi fənləri	– baş müəllim, 2 yer
7. İnformatika	– baş müəllim, 1 yer
8. Ümumi tarix	– dosent, 2 yer
9. Azərbaycan tarixi	– baş müəllim, 1 yer
10. Ekologiya və təbiəti mühafizə	– dosent, 1 yer;
	– baş müəllim, 1 yer
11. Fransız dili	– dosent, 1 yer

Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlər Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 15.11.2017-ci il tarixli 5/5 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş “Ali təhsil müəssisələrində kafedra müdiri, dekan və dekan müavini vəzifələrinin tutulması” və 401 sayılı 07.08.1996-cı il tarixli əmri ilə təsdiq edilmiş “Ali təhsil müəssisələrində professor-müəllim vəzifələrinin tutulması qaydaları haqqında” Əsasnaməyə uyğun olaraq elan olunduğu gündən 1 ay müddətində qəbul edilir.

Ünvan: AZ 2000, Gəncə şəhəri, Heydər Əliyev prospekti, 459.
Gəncə Dövlət Universiteti, əsas bina (I)
Telefon: (022) 256-73-13; (022) 256-22-69

REKTORLUQ

Nəsillərin varisliyi: uğurlar davam edir

Cəmilə HƏSƏNOVA,
sənətinəsləşmə üzrə elmlər doktoru, professor

Vaxtilə zamanımızın görkəmli bəstəkarı Qara Qarayev Azərbaycan musiqisinin dünya mədəniyyəti xəzinəsinə qovuşması prosesindən danışaraq deyirdi ki, “Başqalarının əsrlərlə keçdiyi yolu biz onilliklərdə özündə adlamışıq... Biz dünyanın bir hissəsiyik, bizim bugünkü işimiz ümumbəşəri işin bir hissəsidir”. Həqiqətən də Avropa ölkələrində əsrlər boyu formalaşmış bəstəkarlıq və ifaçılıq məktəblərinin tarixi ilə müqayisədə Azərbaycanda bu inkişaf daha gec başlasa da, vüsətli olmuşdur.

100 illik yubileyini qeyd etmək əvəzində olduğumuz Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasında, indiki Bakı Musiqi Akademiyasında musiqi sənəti üzrə dövlət olunmuş görkəmli pedaqoqlar çalışmış, respublikada pianoçuların və digər ixtisaslar üzrə musiqiçilərin yetişməsinə rəvac vermişlər. Məhz belə möhkəm təməl üzərində bu gün qürurlandıığımız ifaçılıq nəsilləri yetişmişdir. Əlbəttə ki, bugünkü nəsil üçün bütün bunlar bir örnəkdir.

Azərbaycan fortepiano məktəbinin nailiyyətləri illər boyu, pillə-pillə əldə olunaraq, respublika səviyyəsindən dünya arenasına çıxmışdır. Burada nəsillərin varisliyini də qeyd etməliyik. Yarandığı vaxtdan Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında, indiki Bakı Musiqi Akademiyasında musiqi sənəti üzrə dövlət olunmuş görkəmli pedaqoqlar çalışmış, respublikada pianoçuların və digər ixtisaslar üzrə musiqiçilərin yetişməsinə rəvac vermişlər. Məhz belə möhkəm təməl üzərində bu gün qürurlandıığımız ifaçılıq nəsilləri yetişmişdir. Əlbəttə ki, bugünkü nəsil üçün bütün bunlar bir örnəkdir.

Bakı Musiqi Akademiyasının 3 tələbəsi beynəlxalq festivalın qalibi olub

Ən böyük örnək isə Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru, SSRİ və Azərbaycanın xalq artisti, professor Fərhad Bədəlbəylinin simasında təcəssüm olunmuşdur. İlk azərbaycanlı beynəlxalq müsabiqələr laureatı olan dünyəşöhərlə pianoçu Fərhad Bədəlbəylinin Bakı Musiqi Akademiyasına rəhbərliyi müəllim və tələbələrini ruhlandıraraq, zirvələrin fəthinə səsləyir.

Bu gün Bakı Musiqi Akademiyasının professor-müəllim heyəti sırasında onlarla beynəlxalq müsabiqə laureatı vardır. Yeni pianoçu nəsilləri məhz bu möhkəm təməl üzərində yetişərək, yeni nailiyyətlərlə musiqi mədəniyyətimizi zənginləşdirirlər.

Tələbə musiqiçilərimizin uğurları çoxdur. Mütəmadi olaraq, biz gənc pianoçularımızın nüfuzlu beynəlxalq müsabiqələrdə iştirakının xəbərini alırıq. Təbii ki, bu, bizi çox sevindirir. Çünki hər bir ifaçının qazandığı qələbə bizim ifaçılıq məktəbimizin qələbəsidir və biz müəllimlərin fəxridir.

Mən sizə sonuncu uğurdan danışmaq istəyirəm.

Bu il 26-29 noyabr tarixlərində Çex Respublikasının Praqa şəhərində təşkil olunmuş gənc ifaçıların XV Beynəlxalq Art-DUO Musiqi Festivalı çərçivəsində keçirilən beynəlxalq müsabiqədə pianoçularımız qalibiyyət qazanmışlar. Onu

deyim ki, festivalın təşkilatçısı Praqada yerləşən Rus Mədəniyyət Mərkəzidir. Müsabiqə iştirakçıları 7 bölmə üzrə öz bacarıqlarını nümayiş etdiriblər. Hər bölmədə yarış 10 yaş kateqoriyasında aparılıb. Bu da çox müxtəlif yaş həddində olan musiqiçiləri – kiçikdən böyüyə (7-8 yaşından 35 yaşına qədər) əhatə edib.

Qeyd etmək lazımdır ki, bu müsabiqənin çevrəsi kifayət qədər böyükdür. Azərbaycan, Rusiya, Çexiya, Qazaxıstan, Serbiya, Polşa, Belarus və Fransadan 150-dən artıq musiqiçini öz ətrafına cəmləyən festivalda pianoçuların üstünlüyü diqqəti cəlb edir. Bu il 70 nəfərdən artıq gənc pianoçu festivalda iştirak edib ki, bu da həmin beynəlxalq tədbirin əhəmiyyətini və miqyasının göstəricisidir. Festival çərçivəsində keçirilən pianoçuların müsabiqəsində Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının tələbələri də iştirak ediblər.

Festivalın münisflər heyəti Avropa və Asiya ölkələrindən olan tanınmış musiqiçilərdən təşkil olunmuşdu. Piano bölməsi üzrə münisflər heyətinin sədri rusiyalı musiqiçi, professor Rustam Şaykutdinov idi. Münisflər heyətinə Çex Respublikasından İrina Parker, Fransadan Filip Argenti, Serbiyadan Draqomir Bratis, Rusiya və Çex Respublikasının təmsilçisi Filip Subbotin daxil idi.

Əlamətdar haldır ki, müsabiqənin münisflər heyətində Azərbaycan pianoçuluq məktəbini Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının professoru, pedaqoji elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, Əməkdar müəllim Nərminə Quliyeva təmsil etmişdir. Bu da Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin nüfuzunu göstərən faktdır.

Art-DUO Beynəlxalq Musiqi Müsabiqəsində gənc musiqiçilərimiz piano bölməsi üzrə müxtəlif yaş kateqoriyalarında böyük uğurla çıxış ediblər. Onların sırasında həm qaliblər, həm də müxtəlif mükafat qazananlar vardır. Belə ki, Vüsalə Babayeva ümumi müsabiqə üzrə Qran-Pri və öz kateqoriyasında I, Suada Hacızadə II, Alp Əliyev III yerlərə layiq görülmüblər.

Münisflər heyəti tərəfindən pianoçularımızın istedadı, yüksək ifaçılıq qabiliyyəti, professionallığı və ifa texnikası xüsusi qeyd olunub.

Müsabiqənin konsertləri Praqanın – “The Crystal Concert Hall” (“Kristal konsert zalı”), “The Grand Concert Hall” (“Böyük Konsert zalı”) kimi iri konsert salonlarında keçirilib. Pianoçularımızın çıxışları rəğbətlə qarşılanıb və layiqincə dəyərləndirilib.

Burada önəmli olan cəhətlərdən birini qeyd etmək istərdim ki, bu da müəllim əməyinin bəhrəsidir. Vüsalə Babayeva professor Nərminə Quliyevanın, Suada Hacı-

zadə professor Samirə Aşumovanın, Alp Əliyev professor Lalə Rzayevanın tələbəsidir.

Əlbəttə ki, tələbə yetişdirmək çox şərəfli bir işdir. Burada nəsilin varisliyi də mühüm rol oynayır. Gənc ifaçıların musiqi zövqünün formalaşmasında, istedad rüşeymlərinin inkişaf etdirilərək yetişməsində sənətə vəsiqə verən musiqi müəllimlərinin üzünə ciddi məsuliyyət düşür. Çünki tələbənin professional musiqiçi kimi yetişməsi məhz ixtisas müəllimindən, geniş mənada isə musiqi ocağında ki təhsilin səviyyəsindən, tədrisin ixtisas və nəzəri fənlər baxımından kompleks şəkildə məqsədyönlü xarakter daşmasından çox asılıdır. Bütün bunlar, əlbəttə ki, Bakı Musiqi Akademiyasının professor-müəllim və tələbə kollektivinin yüksək göstəriciləri, nailiyyətləri kimi təqdirəlayiqdir.

İnanırıq ki, Bakı Musiqi Akademiyasının bugünkü fəaliyyəti, müstəqil respublikamızın musiqi mədəniyyətinin yüksəldilməsi na-

minə əməyini əsirgəməyən, Azərbaycan incəsənətini irəli apara biləcək professional musiqiçilərin hazırlanmasını özünün vətəndaşlıq borcu hesab edən müəllim kollektivinin səyi ilə daha da genişləndirəcəkdir.

Azərbaycan professional musiqi təhsilinin bünövrəsi olan Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının yarandığı dövrdən bu günə kimi məhz professional milli musiqiçi kadrların yetişdirilməsində böyük xidmətləri vardır. İllər boyu onun məzunlarının adı respublikamızın qabaqcıl mədəniyyət xadimləri sırasında, Bakı Musiqi Akademiyasının tələbə və müəllim kollektivinin ön cərgəsində çəkilir, həmçinin, onların xoş sorağı xarici ölkələrdən gəlir.

Sonda doğma ocağımız olan Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının kollektivini, professor-müəllim heyətini, tələbələrini qazandıqları qələbələr münasibətilə təbrik edir və yeni uğurlar arzulayıram.

Tələbələr “Ağ ölüm” tamaşasına baxıblar

Samirə KƏRİMOVA

Ölkədə gənclər siyasətinin fəal iştirakçılarından biri olan Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsi (ATİAHİ) gənclərin maraq dairəsini nəzərə alaraq onların asudə vaxtının səmərəli keçirilməsinə, bədii-estetik zövqlərinin formalaşmasına yönəlik maraqlı tədbirlərin keçirilməsini hər zaman diqqətdə saxlayır.

Öz ənənəsinə sadıq qalan ATİAHİ Respublika Komitəsi bu dəfə tələbələr üçün əsrin beləsi sayılan narkomaniya ilə bağlı sosial layihə həyata keçirib. Belə ki, Komitənin təşkilatçılığı ilə bu qurumun xidmətində olan ali məktəblərin tələbə həmkarlar ittifaqı komitələrinin bir qrup fəali Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçıları Teatrında V.Siqarevin “Şeytan ailəsi” əsəri əsasında hazırlanmış “Ağ ölüm” tamaşasına baxıblar.

Tamaşadan əvvəl ATİAHİ Respublika Komitəsinin sədr müavini Mirzə Cəfərzadə çıxış edərək bu tədbirin ölkə başçısı İlham Əliyevin müvafiq sərəncamı ilə təsdiq olunmuş “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2013-2018-ci illər üçün Dövlət Proqramı”na uyğun olaraq həyata keçirildiyini söyləyib. Bununla bağlı ATİAHİ Respublika Komitəsinin müəyyən işlər gördüyünü söyləyən sədr müavini bugünkü tamaşanın də məhz “Sağlam həyat tərzi keçirək, narkomaniyaya “yox” deyək” deyəti altında gənclər arasında

təşkil olunan tədbirlərin davamı olduğunu bildirib.

M.Cəfərzadə öz çıxışında narkomanianın müasir dövrün ən təhlükəli bəlalərindən biri olduğunu, dünyada 250 milyondan artıq insanın bu dəhşətli xəstəliyin qurbanına çevrildiyini deyib. O da diqqətə çatdırılıb ki, yüz minlərlə ailə narkotikə aludəçilik səbəbindən dağılır, uşaqlar şikəst və xəstə doğulur. Bu dəhşətli bəla həmçinin QİÇS-ə yoluxmağa da şərait yaradır. M.Cəfərzadə üzünü gənclərə tutaraq onlara bu zərərli və təhlükəli bəladan uzaq durmağı, sağlam həyat tərzi keçirməyi, asudə vaxtlarında idman zallarına, olimpiya komplekslərinə, teatr

və konsert salonlarına, kitabxanalara getməyi tövsiyə edib.

“Narkotiklərə qarşı təbliğat” İctimai Birləşməsinin sədr müavini Leyla Yolçuyeva çıxış üçün söz alaraq respublikamızda narkomaniyaya qarşı aparılan mübarizə tədbirlərindən, əsrin beləsi olan bu zərərli və qorxunc xəstəliyin yaranma səbəblərindən, ondan qurtulmağın yollarından geniş bəhs edib.

Sonra respublikanın tanınmış aktyorlarının ifasında “Ağ ölüm” tamaşası göstərilib. Gənclərin böyük marağına səbəb olan tamaşada narkomanianın insan həyatında doğurduğu acı fəsadlardan danışılıb.

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor
Nurəddin Heydərov 538-21-66

Mühasibatlıq
539-67-74

Reklam və elanlar
539-20-77 (tel./faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində yığılır və “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə gününə çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 saylı “Mətbuat şöbəsi”
Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881
M/h: AZ 03 NABZ 013501000000002944
S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası
Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350
VÖEN: 1300397831

Lisensiya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 4575, Sifariş 3886

Məsul nəvbətçi: Y.Əliyev

ELAN

Bakı Slavyan Universitetinin nəzdində Məktəb-Lisey Kompleksinin 2019-cu ildə Mühafizə xidmətinin təşkili ilə bağlı kotirovka sərəncamı elan edilir.

Kotirovka 25 dekabr 2018-ci ildə saat 12:00-da Bakı Slavyan Universitetinin nəzdində Məktəb-Lisey Kompleksində (*ünvan: S.Rəhimov küç. 145*) keçiriləcəkdir.

Əlaqə telefonu: (012) 497-06-25.

Bakı Slavyan Universitetinin nəzdində Məktəb-Lisey Kompleksinin Tender komissiyası

Xanəndə, həm də şair

Musiqi Kolleci daha bir tanınmış məzununu tələbələri ilə görüşdü

Yusif ƏLİYEV

Azərbaycan Milli Konservatoriyası nəzdində Musiqi Kollecinin dekabrın 17-də ənənəvi “Məzunlarla görüş” layihəsi çərçivəsində növbəti tədbir təşkil olunub. Bu dəfə tanınmış xanəndə və şair, kollecin məzunu, Azərbaycan Milli Konservatoriyasının baş müəllimi, Əməkdar incəsənət xadimi Hacı Aqil Məlikov bu şöhrətli tədris ocağının müəllim və tələbələrini qonağı olub.

Tədbiri kollecin direktoru, Əməkdar incəsənət xadimi, professor Nazim Kazımov açaraq görkəmli mədəniyyət və incəsənət xadimləri ilə mütəmadi olaraq keçirilən görüşlərin tələbələrini seçdikləri sənətin peşəkari kimi yetişməsində, dünyagörüşlərinin genişləndirilməsində mühüm rol oynadığını bildirib və qonaqları təqdim edib. Aqil Məlikov Azərbaycanı tanıyanda tanınmış xanəndə və qəzəl ustası, əruz vəzninin gözəl bilicisi kimi səciiyələndirən professor N.Kazımov onun yaradıcılığını yüksək qiymətləndirib, bu istedadlı sənətkarın keçirdiyi həyat yolundan danışdı.

Sonra söz Aqil Məlikova verilib. Mahir ifaçı çıxışında kollecdə oxuduğu illəri xatırlayıb, tələbəlik dövrünün xoş təəssüratlarını bölüşüb. Öz ustalarını minnətdarlıq hissi ilə yada salan xanəndə, onların haqqında maraqlı

factlar açıqlayıb, ifaçılıq sənətinin sirlərini müəllimi, respublikanın Xalq artisti, ustad xanəndə Hacıbəba Hüseynovdan öyrəndiyini qeyd edib. O, tələbələrə əruz vəznini haqqında məlumat verib, onun özəlliklərindən danışdı. Qəzəlləri düzgün öyrəni, əruz vəznini dərinləndirib, mək lazım olduğunu tələbələrə tövsiyə edən sənətkar daha sonra onların qarşısında qəzəllər söyləyib, mahırlar ifa edib. Öz mahir ifası ilə dinləyiciləri valeh edən A.Məlikov tələbə və müəllimlərin suallarını da cavablandıraraq onlarla maraqlı diskussiya aparıb. Tədbirdə xanəndənin oğlu Hüseyn Məlikov Segah muğamını məhərrətlə ifa edib. Onu kollecin məzunları Valeh Allahverdiyev tarda və Elnur Salahov kamançada müşayiət ediblər.

Görüşdə kollecin məzunu, respublikanın Xalq artisti Gülyaz Məmmədova da öz tələbəlik illərindən maraqlı epizodlar danışdı və tələbələr qarşısında “Bayatı Şiraz” təsnifini ifa edib.

Sonda professor N.Kazımov maraqlı görüşə görə qonaqlara minnətdarlıq edib, belə tədbirlərin tələbələrini hafizəsində həmişəlik həkk olduğunu bildirib. Sonra o, Aqil Məlikova və digər qonaqlara Asəf Zeynəli, Səid Rüstəmov, Adil Gərayim həyat və yaradıcılığı haqqında yazdığı kitablarını hədiyyə edib.

Etibarsız sayılır

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2005-ci ildə Quliyev Şəhriyar Teyyub oğluna verilmiş B-055413 nömrəli bakalavr diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şabran rayon Pirəmsən kənd tam orta məktəbini 1995-ci ildə bitirmiş Məmmədov Zaur Rəşid oğluna verilmiş AN-133393 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutu tərəfindən 1984-cü ildə Dədəcanov İlham Aşur oğluna verilmiş JIB-023256 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti nəzdində Azərbaycan Maliyyə İqtisad Kolleci tərəfindən 2016-cı ildə Kərimova Mədinə İlqar qızına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti tərəfindən 2015-ci ildə Mirzəyev Şirvan Eldar oğluna verilmiş AM-007913 nömrəli magistr diplomuna əlavə qiymət cədvəli itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Zaqatala rayon 1 nömrəli tam orta məktəbi 2006-cı ildə bitirmiş Süleymanova Səbinə Məmmədov qızına verilmiş B-328025 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qərbi Kaspi Universiteti tərəfindən 2015-ci ildə Sadiqova Aliyev Bakir qızına verilmiş tələbə kartı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti tərəfindən 2015-ci ildə Liu Xueyingə verilmiş M-15366 nömrəli magistr tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qərbi Kaspi Universiteti tərəfindən 2018-ci ildə Orucov Murad Mehman oğluna verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sabirabad rayon Qasımbəyli kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 1994-cü ildə bitirmiş Həşimzadə Mirtələh Mirəbil oğluna verilmiş 14 nömrəli şəhadətnamə əvəzi arayıb itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sabirabad rayon Qaralar kənd tam orta məktəbini 2018-ci ildə bitirmiş Əliyev Tahir Telman oğluna verilmiş E-123134 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 45 nömrəli tam orta məktəbi 1997-ci ildə bitirmiş Süleymanov Yusif Rafiq oğluna verilmiş A-173681 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2017-ci ildə Səlimzadə Çingiz Cahangir oğluna verilmiş A-086945 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 270 nömrəli tam orta məktəbi 2012-ci ildə bitirmiş Səlimzadə Çingiz Cahangir oğluna verilmiş A-093739 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şorur rayon Oğlanqala kənd tam orta məktəbin IX sinfini 1993-cü ildə bitirmiş Məmmədov Oruc Allahverdi oğluna verilmiş A-098182 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2003-cü ildə bitirmiş Hüseynova Ayna Eldar qızına verilmiş A-641937 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı rayon Ərkivan qəsəbə 5 nömrəli orta məktəbi 1998-ci ildə bitirmiş Əzimli Əliqismət Əlimərdan oğluna verilmiş A-311839 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağdam rayon 132 nömrəli köçkün tam orta məktəbi 2009-cu ildə bitirmiş Həsənova Səadət Qınyaz qızına verilmiş B-658061 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

15 nömrəli Bakı Peşə Liseyi tərəfindən 2014-cü ildə Hübətli Heydər Sədrəddin oğluna verilmiş A-046724 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 138 nömrəli tam orta məktəbi 1993-cü ildə bitirmiş Qəniyev Azər Mustafa oğluna verilmiş A-091295 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağcabədi şəhər 3 nömrəli məktəb-liseyi 2002-ci ildə bitirmiş Paşayeva Aytən Yəhya qızına verilmiş A-639141 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Milli Aviasiya Akademiyası tərəfindən 2016-cı ildə İbrahimov Elvin İlham oğluna verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tovuz rayon A.S.Puşkin adına tam orta məktəbi 2012-ci ildə bitirmiş Hüseynov Vüqar Cəmaləddin oğluna verilmiş A-179095 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

3 nömrəli Gəncə Peşə Liseyi tərəfindən 2015-ci ildə Musayev Faiq Murtuz oğluna verilmiş A-068914 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Elm və Təhsil Mərkəzi “Təfəkkür” Universiteti tərəfindən 2014-cü ildə Həsənov İlham Misirxan oğluna verilmiş A-050786 nömrəli bakalavr diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 31 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 1993-cü ildə bitirmiş Hətəmov Yalçın Ağamir oğluna verilmiş AN-024924 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Goranboy rayon Yeniöl kənd tam orta məktəbini 2014-cü ildə bitirmiş Həsənov Həsən Hafiz oğluna verilmiş A-340730 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ÜLKGİ-nin 50 illiyi adına 74 nömrəli Orta Texniki Peşə Məktəbi (hazırda 12 nömrəli Bakı Peşə Liseyi) tərəfindən 1993-cü ildə Solovveyev Yevgeniy Yuryeviçə verilmiş N-0017332 nömrəli Peşə diplomu və diploma əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti tərəfindən 2016-cı ildə Ələsgərov Emil Ramiz oğluna verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Neftçala rayon Mirqurbanlı kənd tam orta məktəbin IX sinfini 2003-cü ildə bitirmiş İbadov Ruslan Rafik oğluna verilmiş B-708492 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası tərəfindən 2001-ci ildə Şixəliyeva Səbinə Tələt qızına verilmiş A-081258 nömrəli fərqlənmə bakalavr diplomu və əlavəsi, 2003-cü ildə verilmiş MNA-012009 nömrəli fərqlənmə magistr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

1 nömrəli Bakı Peşə Liseyi tərəfindən 2011-ci ildə Əlizadə Rəfiqəxanım Hüseyn qızına verilmiş BB-063975 nömrəli attestat və diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 44 nömrəli peşə məktəbi tərəfindən 1977-ci ildə Nəcəfov Elxan Misir oğluna verilmiş 204 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şabran şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 2006-cı ildə bitirmiş Talibov Üzeyir Hüseyn oğluna verilmiş AN-355542 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 242 nömrəli tam orta məktəbi 2014-cü ildə bitirmiş Əzizov Ramil Malik oğluna verilmiş A-301081 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Türkiyə Diyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyini 2017-ci ildə bitirmiş Abbas Gursel Elxan oğluna verilmiş E-063001 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Texniki Universiteti tərəfindən 1993-cü ildə Qarayev Heydər Misir oğluna verilmiş TB-I-095519 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 252 nömrəli tam orta məktəbi 2009-cu ildə bitirmiş İbayed Hidayətəy Gülağa oğluna verilmiş B-601487 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti tərəfindən 2018-ci ildə Babazadə Nəriman Əhməd oğluna verilmiş C-012982 nömrəli bakalavr diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Göygöl rayon Qırıxlı kənd tam orta məktəbini 1996-cı ildə bitirmiş Məmmədov Arif Vaqif oğluna verilmiş A-097623 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Bakı şəhər 53 nömrəli tam orta məktəbin pedaqoji kollektivi məktəbin ibtidai sinif müəllimi Zəkəyyə Mirzəyevə atası

BAHADİR HEYDƏROVUN

vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Bakı şəhər 9, 14, 35, 42 və 151 nömrəli məktəblərin direktorları və kollektivləri Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin müdir müavini Rəşad Tağıyevə atası

ƏNVƏR TAĞIYEVİN

vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında Bilik Fondu

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
"Azərbaycan müəllimi" qəzeti

"ƏN YAXŞI YAZI"

MÜSABİQƏSİNİ ELAN EDİR

Ölkənin ümumi təhsil, ilk peşə-ixtisas və orta ixtisas təhsili müəssisələrində çalışan Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimləri dövlət dilinin tədrisi ilə bağlı elmi-nəzəri və metodiki yazılarını təqdim etməklə müsabiqədə iştirak edə bilərlər.

Yazılar **01.12.2018**-ci il tarixindən **15.01.2019**-cu il tarixinədək bmuallim@gmail.com elektron poçt ünvanına göndərilməlidir.

Təqdim olunan yazıları tanınmış pedaqoq, alim və təcrübəli müəllimlərdən ibarət münisflər heyəti dəyərləndirəcək.

Qaliblər diplom və qiymətli hədiyyələrlə mükafatlandırılacaq.

Müsabiqənin əsas şərtləri:

1. Yazılar **Azərbaycan dilində**, **Times New Roman** şrifti ilə təqdim edilməli, həcmi **6 min** işarədən az, **9 mindən** çox olmamalıdır.
2. İştirakçılar təqdim olunan yazıların sonunda zəruri məlumatları (adı, soyadı, əlaqə telefonu, çalışdığı təhsil müəssisəsinin adını) qeyd etməlidirlər.
3. Hər iştirakçı müsabiqəyə bir orijinal yazı təqdim edə bilər.
4. Yazıların əvvəlində müsabiqə üçün hazırlanmış qeyd olunmalıdır.

Əlaqə tel.: (012) 539-11-91; (012) 539-10-12

Məktəblər Respublika çempionatının növbəti zona yarışlarında

Rəşad ZİYADOV

Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, Milli Olimpiya Komitəsi və Azərbaycan Məktəb İdmanları Federasiyasının birgə əməkdaşlığı ilə keçirilən məktəblər arasında respublika çempionatının zona mərhələsinə dekabrın 5-dən start verilib. Yarışlarla bağlı məlumat əldə etmək üçün "Təhsil" Respublika İdman Mərkəzinin direktoru, çempionatın hakimi kolleqiyasının üzvü Natiq Lahıcovla görüşdük. Bizə çempionatla bağlı ətraflı məlumat verən N.Lahıcov bildirdi ki, məktəblər arasında respublika çempionatının proqramına uyğun olaraq qızlardan ibarət məktəb komandaları arasında voleybol idman növü üzrə növbəti zona yarışları keçiriləcək. Şirvan Olimpiya İdman Kompleksində keçirilən oyunlarda Hacıqabul, Şirvan, Sabirabad, Kürdəmir, Ucar, İmişli, Zərdab, Beyləqan, Ağcabədi, Füzuli, Laçın, Xocavənd rayonlarının məktəb komandaları mübarizə aparıb. Yarışların nəticəsi olaraq I yeri Şirvan şəhər 16 nömrəli tam orta məktəbin, II yeri İmişli rayon Rəsullu kənd tam orta məktəbin, III yeri Sabirabad rayon 6 nömrəli tam orta məktəbin komandaları tutub.

Daha bir zona yarışları basketbol idman növü üzrə "Sərhəddi" İdman Olimpiya Mərkəzində keçirilib. Yarışlarda Sabunçu, Suraxanı, Xəzər, Pirallahı, Xətai, Nizami, Nəsimi, Binəqədi, Nərimanov, Qaradağ, Yasamal, Səbail, Şuşa, Zəngilan rayonlarının məktəb komandaları mübarizə aparıb. Nəticədə I yeri Xətai rayonu 269 nömrəli tam orta məktəbin, II yeri Səbail rayonu 160 nömrəli tam orta məktəbin, III yeri isə Nizami rayonu 220 nömrəli tam orta məktəbin

komandaları qazanıb.

Məktəblər arasında respublika çempionatının proqramına uyğun olaraq qızlardan ibarət məktəb komandaları arasında voleybol idman növü üzrə növbəti zona yarışları Cəlilabad Olimpiya İdman Kompleksində baş tutub. Oyunlarda Astarə, Lənkəran, Masallı, Yardımlı, Lerik, Cəlilabad, Biləsuvar, Salyan, Neftçala rayonlarının məktəb komandaları mübarizə aparıb. Yarışların nəticəsi olaraq I yeri Masallı rayonu Hışkədə kənd tam orta məktəbin, II yeri Lənkəran rayonu Şağlaser kənd tam orta məktəbin, III yeri Astarə rayonu Kijabə qəsəbə tam orta məktəbin komandaları tutub. Daha bir zona yarışları basketbol idman növü üzrə Qusar Olimpiya İdman

Kompleksində keçirilib. Yarışlarda Xaçmaz, Quba, Qusar, Şabran, Xızı, Siyəzən, Qobustan, Sumqayıt, Abşeron rayonlarının məktəb komandaları mübarizə aparıb. Nəticədə I yeri Xaçmaz rayonu 6 nömrəli tam orta məktəbin, II yeri Xızı rayonu Giləzi kənd tam orta məktəbin komandaları öz adlarına yazdırb.

Çempionatın əsasnaməsinə uyğun olaraq zona yarışlarında I və II yeri tutan komandalar final mərhələsinə vəsiqə qazanıb.

Yarışların açılış mərasimində tərəfdaş qurumların, idman ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak edib.

Qaliblərə diplomlar təqdim olunub.

Yeni qurğu dəri vasitəsilə musiqi dinləməyə imkan verir

Yusif ƏLİYEV

"Music: Not Impossible" (M: NI) adlandırılmış texnologiya musiqini "hiss etməyə" imkan verərək, musiqi titrayışlarını insan dərisi vasitəsilə ötürür. Dəst əl və topuqlara taxılan akkumulyatorlu iki biləzək, kürək və çiyinlərə geyilən korsetdən ibarətdir. Sistem səs mənbəyi ilə bir-

başə qarşılıqlı əlaqədə olur və dəridəki sensorlara musiqinin səsəlməsinə uyğun olan elektrik impulslarını ötürür.

www.hi-tech.mail.ru saytının məlumatına görə, dəri insan orqanizmində ən "böyük" orqandır. Dəri intensivlik və vibrasiya amplitudasının dəyişikliklərinə qarşı kifayət qədər həssasdır. "M: NI" sistemi də məhz bundan istifadə edir.

İstehsalçılar sistemi yeni musiqi aləti və ya musiqidə yeni ölçü adlandırdılar. Qurğunun 2019-cu ildə satışa çıxarılması gözlənilir.

ABŞ alimləri neyron şəbəkələrinə əsaslanan alqoritm hazırlayıblar. Onun vasitəsilə şəkillərdə təsvir edilmiş insanları "diriltmək" mümkündür. Alqoritm insan fiquru üçün 3D model yaradır və

Neyron şəbəkəsi şəkillərdəki insan fiqurlarını "dirildir"

verilmiş animasiyanı yenidən canlandırır.

www.planet-today.ru saytının məlumatına görə, təsvirlərə baxarkən insanların kamera qarşısına çıxmadığından öncə necə hərəkət etdiklərini təsvir etmək mümkün olur. Proqram alqoritmləri üçün bu məsələ olduqca mürəkkəb olsa da, layihədə iştirak etmiş Vaşinqton Universitetinin əməkdaşları və Facebook şirkətinin nümayəndələri bunu real-

laşdırmağa müvəffəq olub.

Layihənin müəllifi İra Kemelmaher Şliserman qeyd edib ki, insanı fərdən ayırmaq müəyyən etmək, onun üçölçümlü modelini yaratmaq üçün bir neçə mürəkkəb alqoritmədən istifadə olunur.

İşlərin nəticələrinin effektivliyinin nümayiş olunması üçün alqoritm bir neçə versiyası, o cümlədən əlavə edilmiş reallıq versiyası mövcuddur.

Yaponiyalı robot elektrik avtomobilini idarə edib

Tokio Universitetinin "JSK Lab" laboratoriyasının alimləri artıq neçə ildir ki, avtomobil idarə edə bilən insanabənzər robotların yaradılması üzərində işləyirlər.

www.robo-hunter.com saytının məlumatına görə, yaponiyalı mühəndislər insanabənzər robot "Musash"yə avtomobil idarə etməyi öyrədiblər.

Android sükani fırlada, pedallara basa və hətta maneələri tanıyaraq tormozlaya bilər. İnternetdə Toyota COMS elektrik avtomobilində robotun qısa səfərini göstərən video yayımlanıb. Videoda tros sisteminin robotun bədənində necə birləşdirildiyini izləmək olar. Avtomobilin sürətinin aşağı olmasına baxmayaraq Androidə qarşısındakı piyadaları görüb

dayanmaq üçün çox vaxt lazım olur. Bu da robotun hələ tamamlanma mərhələsində olduğunu göstərir.

Smartfonlar enerji ilə doldurulmadan 1 həftə işləyəcək

fonlar üçün 1 həftə ərzində enerji saxlaya bilən akkumulyator hazırlayıblar. www.life.ru saytının məlumatına görə, yeni akkumulyator florid materialı əsasında işləyəcək. Hazırda litium-ion batareyalar istehsal edilir. Florid materialının mənfə cəhəti ondan ibarətdir ki, özündən enerjini buraxaraq güclü qızır. Alimlər otaq temperaturunda florid

anionlarının elektronlarla qarışması sayəsində xüsusi həlledici yaradaraq bu problemi həll ediblər. Floriddən hazırlanmış akkumulyator daha yüksək enerji sıxlığına malikdir. Belə akkumulyator indiki batareyalarla müqayisədə 8 dəfə çox enerji saxlaya bilər. Qeyd edək ki, yeni qurğunun təkmilləşdirilməsi üzərində işlər davam etdirilir.

Alimlər 2015-ci il kimya üzrə Nobel mükafatı laureatı Robert Qrabsın rəhbərliyi altında smart-

Dəfələrlə istifadə edilə bilən kağız hazırlanıb

Çin alimləri tərəfindən hazırlanmış xüsusi kağız 100 dəfə yenidən istifadə edilə bilər.

www.naukatv.ru saytının məlumatına görə, yalnız bir dəfə istifadə edilən və ətraf mühiti çirkləndirən adi kağızdan fərqli olaraq Fuzzyan Pedaqoji Universitetinin alim heyəti tərəfindən hazırlanmış kağızdan dəfələrlə istifadə edilə biləcək. Bu kağızda yazılanlar 6 aydan çox müddətdə saxlanıla bilər. Müqayisə üçün bildirik ki, digər yenidən yazılan kağızlar yazıları artıq bir neçə gün və ya bir neçə ay sonra silinir. Belə kağızda yazılanları silmək üçün onu -10 dərəcə selsiyə qədər soyutmaq lazımdır.

Uşaqlar üçün ilk "ağıllı" boşqab təqdim edilib

"Indiegogo" kraudfandinq (layihənin reallaşdırılması məqsədilə geniş kütlələrdən maliyyə cəlb olunması mexanizmi) platformasında uşaqlar üçün ilk "ağıllı" boşqab təqdim edilib. Qurğunun dibində yerləşdirilmiş ekranda "Wi-Fi" və "Bluetooth"un köməyi ilə ötürülən video əks olunur.

İstehsalçıların sözlərinə görə, uşaqların əksəriyyəti yeməklərini yeyib bitirmədən ətrafda fırlanırlar və qida qəbulu uzunmüddətli fəaliyyətə çevrilir. Lakin boşqabın dibində cizgi filmi yayımlanarsa, uşaq sevimli personajı görmək üçün yeməyini daha tez bitirmək istəyəcək.

www.dni24.com saytının məlumatında bildirilir ki, "iOS" və "Android" əməliyyat sistemlərinin idarəetməsi altında işləyən smartfonlar üçün hazırlanmış "Eatense" proqramı vasitəsilə boşqabın dizaynını anında dəyişmək mümkündür. Qadecetin suya davamlı olması onu adi boşqablar kimi yumağa imkan verir.

1 dəfə enerji ilə doldurulduqda 4 saat işləyən "ağıllı" boşqabın qiyməti 159 dollar təşkil edir. Startap alıcıların marağına səbəb olarsa, növbəti ilin yay aylarında kütləvi istehsalə başlanılacaq.

Kinoteatrlar üçün ən böyük LED-ekranı

"Samsung Electronics" şirkəti "3D" formatını dəstəkləyən ən böyük "Onyx Cinema" işıq diodlu (LED) ekranını təqdim edib. Onun eni 14 metr təşkil edir. Bu, ötən il istehsal olunmuş birinci nəsil "Onyx" displeyi ilə müqayisədə 40 faiz böyükdür. Pekinin "Capital" kinoteatrında istifadə olunan yeni panel artıq bütün dünyada quraşdırılmağa hazırdır.

www.4pda.ru saytının məlumatına görə, Cənubi Koreya şirkəti eni 10 metr olan "Onyx" seriyasına aid ilk ekranı nümayiş etdirib. İriölçülü ekranlara həm istehlakçılar, həm də biznes tərəfindən yüksək tələbatla əlaqədar yeni "Samsung Onyx" displeyinin ölçüsü 4 metr artırılıb.

Bildirilir ki, "Samsung Onyx Cinema" işıq diodlu ekranları yüksək keyfiyyət və etibarlılığı təmin etməklə, bütün növ kinoteatrlar üçün uygundur. "Capital" kinoteatrında quraşdırılan unikal displey "4K" təsvir ölçüsünü, "HDR" texnologiyasını, standart proyektorun parlaqlığını, təxminən, 6 dəfə üstələyən maksimal 88 il parlaqlığı, eləcə də "3D-Ready" və "Digital Cinema Initiatives" texnologiyalarını dəstəkləyir.